nea fundamentală, care este dezarmarea generală și, înainte de toate, realizarea unor măsuri efective de dezarmare atomică, se vede consfințită printr-o obligație juridică expresă înscrisă într-un acord internațional. Într-adevăr, ca o încununare a eforturilor perseverente ale unui mare număr de state, între care și România, în Tratatul de neproliferare a armelor nucleare au fost incluse mai multe clauze care consacră legătura existentă între acesta și alte măsuri de dezarmare ce se cer efectuate. În acest sens, articolul VI, pe care delegația română în Comitet, ca și alte delegații, l-au caracterizat ca pe un articol nodal al tratatului, stabilește obligația statelor participante „de a continua cu bună credință negocieri asupra unor măsuri eficace relative la încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și la dezarmarea nucleară, precum și asupra unui Tratat de dezarmare generală sub un control internațional strict și eficace".

La recenta sesiune a Comitetului celor 18 state (Geneva, 16 iulie—28 august) însemnătatea acestui articol și primordialitatea dezarmării nucleare, căreia îi dă o elocventă expresie, au fost reliefate de totalitatea statelor participante.

Relevînd importanța și sensurile multiple ale angajamentului încorporat în articolul VI, delegația română sintetiza, în discursul rostit la 1 august, în acești termeni semnificațiile sale : obligația juridică pentru state de a continua eforturile de dezarmare ; precizarea clară a scopului negocierilor, și anume dezarmarea generală și, în primul rînd, înfăptuirea dezarmării nucleare ; stabilirea criteriului de eficacitate și a caracterului de urgență al măsurilor de dezarmare ce urmează să fie negociate și finalizate ; fixarea dimensiunilor responsabilității ce revine statelor și, în primul rînd, puterilor nucleare în aceste domenii.

Primul punct al ordinei de zi adoptate de Comitetul celor 18 state la 15 august 1968 se referă la noi măsuri efective cu privire la încetarea cursei înarmărilor nucleare și la dezarmarea nucleară. Sînt nominalizate : încetarea experiențelor nucleare, încetarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare, încetarea producției de arme nucleare, reducerea și, în ultimă instanță, eliminarea stocurilor de asemenea arme, crearea de zone denuclearizate. În raportul Comitetului către Adunarea Generală a O.N.U., adoptat la 28 august, se arată : „Comitetul a căzut de acord că în activitatea sa trebuie să dea prioritate maximă unor noi măsuri efective referitoare la încetarea cursei înarmărilor la o dată cît mai apropiată și la dezarmarea nucleară".

Dedicată sincer cauzei păcii și securității generale, fundamentării raporturilor dintre state pe respectul sacru cuvenit principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, Republica Socialistă România susține cu fermitate eliminarea forței și a amenințării cu forța ca mijloc de soluționare a diferendelor internaționale, considerînd lupta împotriva războiului ca o îndatorire primordială a întregii umanități. Atît la Organizația Națiunilor Unite cît și în Comitetul celor 18, România a militat neobosit pentru realizarea dezarmării și, în primul rînd, a celei nucleare, sprijinind toate propunerile cu asemenea finalitate și aducîndu-și o contribuție pozitivă în cadrul tratativelor. „Înaintarea treptată pe calea înfăptuirii năzuințelor de dezarmare generală ale omenirii — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, este, după părerea noastră, o cauză măreață, căreia merită să i se consacre eforturile tuturor popoarelor, ale tuturor oamenilor iubitori de pace de pretutindeni".

În temeiul articolului VI al Tratatului de neproliferare, negocierile de dezarmare — concepute ca un proces continuu — trebuie să fie duse de toate statele „cu bunăcredință". În cadrul acestui proces neîntrerupt, Comitetului celor 18 state — organismul specializat al Națiunilor Unite pentru problemele dezarmării — îi revine o mare responsabilitate. O condiție importantă a progresului negocierilor o constituie angajarea unui dialog autentic, dezbaterea fructuoasă a diferitelor propuneri, manifestîndu-se înțelegere și respect față de interesele fundamentale — imediate și de perspectivă — ale tuturor statelor, mari și mici.

Pornind de la caracterul planetar al problemelor păcii, securității și dezarmării, care interesează în cel mai înalt grad toate națiunile, este necesar ca realizarea lor să fie rezultatul eforturilor convergente ale tuturor statelor în condiție de egalitate și echitate.

Fără a concepe aceasta ca o suprapunere sau un conflict de competențe, variatele și complexele chestiuni ale dezarmării pot și este chiar util să fie examinate și în alte foruri internaționale, de largă audiență și reprezentare. Un asemenea prilej îl oferă Conferința statelor neposesoare de arme nucleare, care se deschide la Geneva.

■

Convocată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la inițiativa Pakistanului, conferința, care va reuni, după datele preliminare, peste 100 de state, este chemată să dezbată importante probleme din sfera dezarmării nucleare, ca și din cea a aplicării pașnice a atomului.

Urmînd finalizării Tratatului de neproliferare, această importantă reuniune internațională își propune să procedeze la o amplă analiză a diferitelor căi și modalități menite să contribuie la introducerea în viață a obligațiilor decurgînd pentru părțile — nucleare și nenucleare — la tratat.

Proiectul ordinei de zi cuprinde o gamă variată de puncte care aparțin următoarelor trei mari categorii de probleme : măsuri de dezarmare nucleară, garanții de securitate pentru statele nedeținătoare de arme atomice, utilizarea în scopuri pașnice a energiei nucleare. În domeniul dezarmării nucleare vor fi examinate, practic, aceleași măsuri care fac obiectul negocierilor din ultimii ani la O.N.U. și în Comitetul celor 18 state. Între acestea, amintim : interzicerea experiențelor subterane cu arma nucleară, interzicerea folosirii armelor, reducerea și, în ultima instanță, lichidarea stocurilor existente, crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii. În cercurile diplomatice se relevă, ca un element semnificativ, faptul că aceasta este prima conferință postbelică quasi generală consacrată problematicii arzătoare a dezarmării nucleare.

O problemă care va polariza atenția statelor participante este aceea a garanțiilor de securitate. Un document special în materie, pregătit de secretariatul O.N.U., pune în lumină însemnătatea particulară a acestei chestiuni. Se spune în acest document : „Un element esențial al acordului de neproliferare este asigurarea că statele care au renunțat la dreptul de a achiziționa arme nucleare nu vor deveni nicio dată victime ale unui atac nuclear sau ale unei amenințări cu acesta". Conferința beneficiază, de asemenea, de un studiu al profesorului Jaroslav Zourek, directorul Institutului de cercetări în domeniul dreptului internațional al Academiei cehoslovace de științe cu privire la încheierea unei convenții internaționale potrivit căreia statele deținătoare de arme nucleare se obligă să nu folosească armele nucleare sau să nu amenințe cu folosirea lor statele care au renunțat la producția, achiziționarea și utilizarea armelor nucleare.

Problema ridicării unei veritabile bariere juridice, politice și morale în calea folosirii armelor nucleare, care a preocupat constant comunitatea internațională în perioada postbelică, a dobîndit valențe noi în contextul Tratatului de neproliferare.

Numeroase state nenucleare au promovat în cadrul negocierilor cerința pe deplin îndreptățită ca, pînă la lichidarea totală a armelor nucleare existente, să se bucure de garanții sporite de securitate.

Împreună cu alte țări, România s-a pronunțat activ pentru soluționarea pozitivă a acestei chestiuni. Propunerile proprii avansate de țara noastră în Comitetul celor 18 state au contribuit la clarificarea și înțelegerea semnificației profunde a garantării securității țărilor nenucleare parte la tratat.

Dezbaterea temeinică a problemei garanțiilor de securitate, căutarea neobosită a unor soluții care să conducă la interzicerea folosirii armelor nucleare se înfățișează ca sarcini principale ale Conferinței țărilor nenucleare.

În fine, un loc aparte pe agenda Conferinței îl ocupă diferitele aspecte ale folosirii în scopuri pașnice a științei și tehnicii nucleare. Energia atomică, această impresionantă cucerire a minții omenești, unul din factorii cei mai însemnați și mai dinamici ai revoluției tehnico-științifice contemporane, își dezvăluie neîncetat inepuizabilele capacități de a spori în proporții gigantice forța creatoare a omului, de a sluji progresului accelerat al societății. Folosirea pașnică a energiei nucleare, în cele mai variate domenii de activitate, a devenit o pîrghie indispensabilă a avîntului general, economic și social, al oricărei țări.

Deosebit de semnificativă este — pentru a nu ne referi decît la un singur exemplu — perspectiva deschisă de energia nucleară arzătoarei probleme a energeticii mondiale. Nevoile de energie cresc într-un ritm exponențial. Factorii care intervin sînt îndeobște cunoscuți : expansiunea demografică, industrializarea, dezvoltarea agriculturii, extinderea transporturilor, procesul de mecanizare și automatizare a producției, elevarea nivelului de viață al populației etc. Potrivit calculelor existente, necesarul de energie în lume se dublează la fiecare 17—20 de ani, iar cel de energie electrică se dublează la fiecare 10 ani, și aceasta în timp ce sursele clasice de energie sînt fie insuficiente, fie nerentabile, fie — în unele regiuni — pe cale de epuizare.

Este lesne de înțeles, în asemenea condiții, interesul pe care îl suscită valorificarea potențialului de energie nucleară, importanța tot mai mare ce revine acestei surse pentru a face față necesarului în continuă creștere de energie.

În următoarele decenii, energia electrică va fi furnizată, într-o proporție tot mai mare, de centralele atomo-electrice. Potrivit unor calcule recente, pu-

→

terea instalată a unor astfel de centrale va cunoaște următoarea dinamică : 1971 — 37 000 megawați, 1975 — 115 000, 1980 — 300 000, 1985 — 620 000, 1990 — 1 050 000 megawați.

Conturul problemelor referitoare la aplicarea pașnică a forței atomului, ce urmează să fie studiate la Conferința țărilor nenucleare, este definit de articolele IV și V ale Tratatului de neproliferare.

Prevederile articolului IV, recunoscînd dreptul inalienabil al părților la tratat de a dezvolta cercetarea, producția și folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, creează totodată cadrul juridic al cooperării internaționale în acest domeniu, astfel încît țările care au renunțat la arma nucleară să poată beneficia din plin de avantajele oferite de civilizația atomică.

Studiul întocmit de dr. Achille Albonetti, director în Comitetul național pentru energia nucleară (Italia) schițează principalele domenii de acces ale statelor nenucleare la folosirea pașnică a atomului. Savantul italian identifică următoarele ramuri de bază ale tehnologiei nucleare cu destinație pașnică : extracția și înnobilarea materiilor prime nucleare, în special uraniu natural ; producția de uraniu îmbogățit ; fabricarea elementelor combustibililor nucleari ; proiectarea, construcția și exploatarea reactorilor nucleari ; retratarea și decontaminarea combustibililor nucleari iradiați (refacerea uraniului îmbogățit și extracția plutoniului).

Diferitele aspecte ale asistenței ce ar urma să fie acordată țărilor nenucleare sînt relevate într-un document alcătuit de Ryokichi Sagane, vicepreședinte executiv la Japan Atomic Power Co. Ltd., Tokio. Cred că unul din conceptele cele mai interesante pe care le tratează specialistul japonez este precizarea noțiunii de asistență în lumina Tratatului de neproliferare. Subliniind de la început că asistența nu trebuie să fie interpretată ca un act de caritate, studiul evidențiază că este vorba „de un nou gen de asistență care se impune în virtutea tratatului. Este acel gen care trebuie să contribuie la egalizarea diferențelor sau la compensarea creșterii posibile a inegalităților ce ar putea decurge din acceptarea (de statele nenucleare — n.n.) a restricțiilor impuse prin tratat.

Problema cooperării internaționale în domeniul exploziilor nucleare pașnice, în conformitate cu art. V al Tratatului de neproliferare, face obiectul a două analize întocmite de oamenii de știință Theo Ginsburg (Elveția) și Ulf Ericsson (Suedia).

■

Deși sumar, cred că tabloul prezentat constituie un indiciu al ariei vaste de preocupări în domeniul utilizării pașnice a energiei nucleare. Firește, această primă reuniune, sesizată cu o agendă bogată și care are la dispoziție un timp limitat de dezbateri (o lună), trebuie privită doar ca un început al unui proces de durată, de larg interes pentru state — dezvoltarea și intensificarea cooperării internaționale pe planul folosirii pașnice a atomului.

Încheierea cu rezultate pozitive a Conferinței se află într-un raport direct cu voința politică a tuturor țărilor participante de a conlucra și găsi împreună soluții care să promoveze atît cauza dezarmării nucleare cît și pe cea a dirijării energiei atomice către scopuri exclusiv pașnice, pentru prosperitatea fiecărei națiuni.

CHICAGO: Frămîntările

Peste cartierul abatoarelor se lăsa înserarea... La București, datorită diferenței orare, erau primele ore ale zilei de marți. Prin lumina difuză, uriașa pancartă-fotografie înfățișînd Casa Albă și care decora fațada vastului hangar „International Amphitheater" se distingea cu mare greutate, deși era inundată de fasciculele proiectoarelor. Totuși, locul de desfășurare al Convenției Partidului Democrat, chemată să-și desemneze candidatul la funcția supremă pentru alegerile din noiembrie, apărea mai puțin ca o anticameră spre reședința președintelui Statelor Unite și mai curînd ca o cetate asediată.

Pentru a ajunge la sala care dispune de 50 000 de locuri, cei 5 611 delegați și supleanți, invitații, ziariștii au trebuit să prezinte legitimațiile cordoanelor de polițiști situate la distanță de o milă. Trei șiruri concentrice de sîrmă ghimpată izolau clădirea de împrejurimi. Deschiderea porților se făcea printr-un sistem de control electronic. 500 de detectivi în civil și 800 de polițiști mișunau peste tot în perimetrul clădirii. 200 de pompieri gata să intre în acțiune așteptau în apropiere.

Mentalitatea stării de asediu cuprinsese întregul oraș — a doua metropolă a Statelor Unite. În cartierul miliardarilor, „Gold Coast", situat în partea de nord, chiar pe malul lacului Michigan, ca și în cartierele strict delimitate prin compoziția națională și rasială, răsunau sirenele patrulelor de poliție. Cei aproape 5 milioane de locuitori ai orașului, renumit nu numai prin abatoarele sale, dar și prin industria sa metalurgică, prin puternicele sale bănci și societăți de asigurare, urmăreau la radio și televiziune veștile despre sosirea pe calea aerului a mii de soldați din armata federală ca și declarațiile generalului Richard Dunn despre faptul că cei 5 553 de ostași ai gărzii naționale, aflați sub comanda sa, sînt gata să deschidă focul în cazul unor tulburări.

Reputatul publicist britanic Alistair Cook referindu-se la moravurile politice americane a declarat cîndva : „O convenție este un turneu de șah deghizat într-un circ". În ce măsură definiția se va aplica și Convenției Partidului Democrat și mai ales în ce măsură una din cele două părți ale definiției va prevala, aceasta se va putea ști abia după încheierea lucrărilor. Oricum, încă de pe acum, o adăugire se impune : aceasta este prima Convenție care s-a desfășurat într-o asemenea atmosferă de tensiune și în condițiile unor măsuri de pază fără precedent.

Cînd luni seara, pe ecranele televizoarelor de pe întreg cuprinsul Statelor Unite au apărut imaginile de la „International Amphitheater", multe fotolii din sală erau goale. Cei 2622 de delegați cu drept de vot n-aveau deloc un aer exuberant. Mulți păreau deconcertați. La această stare de spirit a contribuit atît torentul de declarații contradictorii ale pretendenților la candidatură cît și conflictele acerbe ce au avut loc pînă în ultimul moment în Comitetul de redactare a platformei electorale și în Comitetul de verificare a mandatelor delegaților.

Vicepreședintele Humphrey arbora o mină optimistă și statul său major nu pregeta să afirme că va fi desemnat candidat al celei de a 35-a Convenții a Partidului democrat, încă de la primul tur de scrutin. În sală erau foarte mulți convinși de acest lucru.

Foarte puțini erau în schimb cei care aveau certitudinea că un asemenea candidat va putea ieși învingător în fața oponentului desemnat de Convenția republicană de la Miami Beach, Richard Nixon. Aceasta însă nu pentru faptul că Nixon ar prezenta o alternativă reală, ci pentru că, deși există de două ori mai mulți democrați înregistrați în listele electorale decît republicani, o majoritate nu mai dorește continuarea activității unei administrații democrate care să ducă aceeași politică ca și în prezent.

Al doilea pretendent, senatorul Eugene McCarthy, considera că nimic nu este încă pierdut. Sprijinitorii săi apreciau că, în cazul în care vicepreședintele Humphrey nu va reuși să obțină desemnarea din primul tur de scrutin, s-ar crea un prilej favorabil pentru pretendentul lor.

Teama de o înfrîngere în alegerile din noiembrie a mărit valul speculațiilor și zvonurilor privind eventualitatea ca președintele Johnson să renunțe la hotărîrea de a nu mai candida. Mulți delegați sperau într-o lovitură de teatru, fie în acest sens, fie în sensul că senatorul Edward Kennedy va accepta, în ultimul moment, să intre în competiția pentru candidatură. Marți se discuta la Chicago și de o combinație E. Kennedy—E. McCarthy. Aceste fapte sînt edificatoare pentru gradul de confuzie existent la Convenție, știut fiind că teama democraților de o înfrîngere în alegerile din noiembrie este generată tocmai de eșecurile Administrației Johnson, cu a cărei politică continuă să se identifice vicepreședintele Humphrey. În ce-l privește pe Edward Kennedy, reintrarea numelui său la bursa politică a Convenției este legată de o declarație pe care a făcut-o la 21 august, prima declarație politică de la asasinarea lui Robert Kennedy, — și în cursul căreia a cerut încetarea necondiționată a bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam. Fostul guvernator al statului Ohio, Michael Disalle, a afirmat chiar că circa 400 de delegați ar fi gata să susțină, de la primul tur de scrutin, candidatura ultimului membru activ al familiei politice Kennedy. Mai mult încă, senatorul George McGovern, el însuși pretendent la candidatura Partidului democrat în calitate de executant al testamentului politic al lui Robert Kennedy, a comunicat că va renunța la ea în cazul în care cel mai mic dintre frații Kennedy ar fi dispus să intre în bătălia de la Convenție. Totuși, pînă în momentul începerii lucrărilor, Edward Kennedy și-a menținut poziția de a nu accepta o asemenea situație.

partidului democrat

Vice-președintele Humphrey la sosirea la Chicago

În ce-l privește pe cel de al patrulea pretendent declarat la candidatură, guvernatorul statului Georgia, Lester Maddox, a cărui carieră politică are la origine faptul că în urmă cu patru ani a gonit cu pistolul în mînă din restaurantul său trei tineri negri și e notoriu prin declarațiile aberante în care acuză pe oponenții săi de „socialism", s-a făcut remarcat în prima seară prin anunțul că renunță la mandatul său de delegat, deoarece comitetul de verificare a mandatelor delegaților a hotărît să fie incluși în componența delegației din statul său și o serie de adversari ai segregației rasiale.

Prima seară a lucrărilor n-a oferit în rest mare lucru. Discursul de deschidere pronunțat de un senator din Hawai s-a rezumat la o apologie a Administrației Johnson. Totuși, un fapt semnificativ s-a produs în momentul în care printr-un vot de procedură care a survenit marți în zori, la sfîrșitul primei ședințe, s-a conturat repartizarea forțelor la Convenție. Partizanii vicepreședintelui Humphrey care s-au pronunțat pentru amînarea dezbaterii acreditărilor unor delegați au reunit 1691 de voturi. Împotrivă s-au înregistrat 875 de voturi, provenind mai ales din rîndul susținătorilor senatorului McCarthy. Indiciul este însă departe de a fi concludent.

Cea de a doua zi a lucrărilor Convenției urma să aducă în public disputele în legătură cu platforma electorală. Fapt fără precedent, comitetul de redactare a reușit să-și încheie deliberările abia cu cîteva ore înainte ca documentul să fie supus plenului. Comisia însărcinată cu redactarea politicii în problema Vietnamului n-a reușit să adopte un text care să întrunească sprijinul unanim. În cele din urmă, majoritatea membrilor comisiei alcătuită din adepți ai vicepreședintelui Humphrey a impus în problema crucială a întregii vieți politice americane — atitudinea în problema vietnameză — o teză conformă actualei linii a Administrației. În cursul zilei de marți, cînd înainte de a fi supusă ratificării platforma a devenit cunoscută, toată lumea a avut senzația că se află în fața unei sinteze a cuvîntărilor rostite de delegații americani la negocierile de la Paris cu reprezentanții Republicii Democrate Vietnam. Cele trei pagini consacrate criminalității, considerată „principala problemă internă", pot fi rezumate într-o singură frază : „Noi trebuie să nu tolerăm violența". Cu alte cuvinte, ca și în cazul platformei republicane, ceea ce se preconizează în legătură cu tulburările rasiale, cu lupta pentru drepturi civile și sociale, este mai ales, mai multă poliție. De altfel, numai un as în analiza comparativă ar putea descoperi diferențe de substanță între programele electorale ale celor două partide, care de mai bine de un secol au instituit un monopol complet asupra principalelor funcții elective : președinția, locurile de senator și de membru al Camerei reprezentanților, posturile de guvernatori. Senatorii McCarthy și McGovern, ai căror susținători s-au aflat în minoritate în comitetul pentru redactarea platformei, și-au declarat deîndată dezacordul în legătură cu prevederile referitoare la Vietnam. Mai mult, senatorul McCarthy a afirmat că proiectul remis Convenției adîncește diviziunea în rîndurile democraților în legătură cu politica vietnameză. Dezacordul profund în această problemă a răsturnat, sub ochii telespectatorilor din întreaga țară, programul ședințelor Convenției, care marți urma să aprobe platforma, miercuri să desemneze candidatul la președinție și joi să se încheie cu indicarea candidatului la vicepreședință.

Ședința de marți seara (la București era, datorită diferenței orare, miercuri în zori) a fost extrem de scurtă și semnificativă. In loc să devină o sărbătorire a președintelui Johnson, care împlinea 60 de ani, ea s-a transformat într-un vacarm, expresie a frămîntărilor provocate de prevederile referitoare la Vietnam din cuprinsul platformei, și în cele din urmă ședința a trebuit să fie întreruptă și amînată pentru a doua zi. În momentul în care Hale Boggs, președintele Comitetului de redactare a platformei a început să citească raportul prin care se aproba politica Administrației Johnson în problema agresiunii în Vietnam, numeroși delegați l-au întrerupt cu strigăte, împiedicîndu-l să continue. S-a hotărît ca ședința să fie întreruptă pînă a doua zi. Dar aceasta reprezintă numai o amînare a disputei cu atît mai elocventă cu cît întreruperea a fost determinată și de poziția unor susținători ai vicepreședintelui Humphrey.

În momentul în care aceste rînduri merg la tipar, la Convenție nu a început încă nici ședința de discutare a platformei și nici cel mai important act, cum era considerat el pînă acum, desemnarea candidatului. Dar faptul cel mai important în legătură cu această Convenție a și avut loc. Convenția a demonstrat că Partidul democrat se află la o răscruce, că după 4 ani de Administrație Johnson democrații au pierdut teren în rîndurile corpului electoral, că acest partid a reflectat la Chicago tabloul tensiunii și dezbinării care există în întreaga țară în problemele fundamentale. Poliția a putut risipi cu gaze lacrimogene miile de demonstranți pentru încetarea războiului din Vietnam care se adunaseră în fața hotelului „Conrad Hilton", unde este instalat cartierul general al democraților în timpul Convenției. Mai mulți ziariști au simțit pe pielea lor bastoanele de lemn ale agenților forței publice. O serie de demonstranți împotriva segregației și sărăciei au putut fi convinși, în cele din urmă, să-și limiteze protestele dar tot ceea ce s-a întîmplat în aceste zile la Chicago se integrează într-un moment decisiv pentru evoluția viitoare a Partidului democrat. Indiferent care ar fi rezultatele Convenției, Partidul democrat nu va mai putea fi după Chicago ceea ce reprezenta el pînă acum pentru susținătorii săi care nu fac parte din elita puterii. Îl vor mai urma „micii albi" din sud care s-au raliat în jurul rasistului Maddox ? Dar acea parte a tinerei generații favorabilă senatorului McCarthy ? Dar adepții fraților Kennedy ? Șirul unor asemenea întrebări ar putea continua. La această oră, un răspuns este dificil de formulat. Mai mult, nu se poate pierde din vedere că tocmai din rîndurile Partidului democrat, ca exponent al rasiștilor din sud, caută să-și croiască drum fostul guvernator al Alabamei, George Wallace, despre care se afirmă că în cazul în care va candida în alegerile prezidențiale, separat de exponenții celor două partide tradiționale, ar putea obține circa 15 la sută din voturi. Aceasta este o cifră suficientă pentru a pune în balanță șansele candidaților Partidului democrat și ale celui republican.

Pînă acum, Chicago era renumit ca una dintre cele mai de seamă răscruci ale drumurilor din Statele Unite. După ce cortina va cădea peste Convenția pe care o găzduiește în prezent s-ar putea ca numele său să consacre și momentul de răscruce din istoria aproape biseculară a Partidului democrat.

Eugen PREDA

Cunoaşterea şi stima reciprocă

O declaraţie făcută revistei „Lumea" de către primul ministru al Belgiei

Gaston EYSKENS

Mă bucur în mod deosebit de ocazia ce mi se oferă de a mă adresa cititorilor revistei de politică internaţională „Lumea".

Ar fi de prisos să reamintesc care sînt afinităţile culturale care apropie poporele român şi belgian. Nu mi se pare însă inoportun să subliniez felul în care aceste două popoare îşi consacră eforturile, în respectul mutual al regimurilor lor diferite, apropierii europene, edificării ordinii sociale, întăririi securităţii mondiale bazată pe destindere şi pe pacificare Este necesar de asemenea să arăt importanţa pe care opinia noastră publică o acordă convorbirilor politice, atît de utile, începute la Bruxelles de domnul Corneliu Mănescu, ministrul de externe al Republicii Socialiste România, şi ministrul de externe belgian, domnul Pierre Harmel, convorbiri care vor continua în curînd în capitala română, în luna septembrie.

Colaborarea realizată între România şi Belgia se exprimă în manifestări concrete. În materie economică, Belgia ca şi România înclină să creadă că Comisia Economică pentru Europa, singurul organism european care grupează toate ţările continentului într-un cadru instituţional, poate juca un rol pozitiv. În această perspectivă se explică faptul că Belgia figurează printre cei nouă cosemnatari ai rezoluţiei 2129 (XX) a Naţiunilor Unite privitoare la măsurile de adoptat în vederea îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate între ţările europene avînd regimuri sociale şi economice diferite.

Schimburile comerciale dintre Belgia şi România au la bază dispoziţiile acordului comercial pe termen lung încheiat la 27 octombrie 1967 între Uniunea economică Benelux şi România. Cu ocazia încheierii acestui acord Beneluxul a oferit o foarte mare liberalizare a importurilor, astfel încît, în momentul de faţă, aproximativ 80 la sută din importurile totale provenind din România se realizează fără restricţii cantitative. Este suficientă o singură privire asupra evoluţiei comerţului dintre cele două ţări ale noastre, în cursul ultimului an, pentru a sesiza progresul lui real.

De altfel, un acord de colaborare economică, industrială şi tehnică a fost parafat la 7 iulie între România şi Uniunea economică belgo-luxemburgeză Ne putem aştepta deci la o stimulare eficace a posibilităţilor reale de colaborare pe care le oferă industriile celor două ţări ale noastre, precum şi la o impulsionare a relaţiilor comerciale deja stabilite

În sfîrşit, pe plan cultural, schimburile dintre ţările noastre se dezvoltă prin executarea acordurilor existente semnate în 1963, şi care au şi dus la numeroase realizări. Nu vreau să subliniez aici decît succesele incontestabile înregistrate de „Săptămîna belgiană" la Bucureşti, la sfîrşitul anului 1967. Sînt convins că aceste succese vor fi urmate de acelea ale „Zilelor culturii române" şi care vor avea loc în Belgia probabil spre sfîrşitul acestui an ; ele vor da celor două popoare ale noastre o nouă ocazie de a se cunoaşte mai bine şi a se stima şi mai mult.

„RĂZBOIUL

Tînărul cu privire de poet, îmbrăcat într-un costum albastru, de o croială modernă, este un comandant militar. Mi-ar fi fost cu neputinţă să-mi imaginez că în faţa mea se află un ofiţer al statului major al armatei de eliberare din Laos. Are o fizionomie pe care nu se citeşte asprimea celor ce trăiesc în tranşee. Blîndeţea de pe chipul tînăr, aerul meditativ, îl recomandă drept învăţător sau, poate, medic. Dar în cursul unei convorbiri, privind o hartă de buzunar; chipul capătă o neaşteptată duritate, iar glasul devine energic. Harta aceasta îl readuce în Laos. Zîmbetul se stinge, ochii săi oblici, mici, scrutează parcă depărtările.

Thonglay Kommasit vorbeşte fără grabă, accentuînd frazele, atent la reacţia interlocutorului său. Ne propune, mai întîi, o scurtă incursiune în domeniul politic :

— Nu doresc să apelez nici la geografie şi nici la istorie. Sîntem o ţară mică, cu un trecut zbuciumat, situată la o importantă răspîntie de drumuri pe continentul asiatic. De mulţi ani sîntem nevoiţi să ne apărăm dreptul la o existenţă liberă luptînd cu arma în mînă. Generaţia mea este o generaţie care a crescut în plin război, care s-a format la şcoala luptei antiimperialiste, care n-a cunoscut anii rodnici ai păcii. Dar vom lupta atîta timp cît va fi necesar pentru ca Laosul să fie paşnic, neutru, independent, democratic, unificat şi prosper. Esenţa problemei constă în amestecul străin Fără intervenţia americană, fără sprijinul direct pe care Washingtonul îl dă forţelor de dreapta, Laosul ar fi putut să cunoască o altă evoluţie „Războiul special" declanşat de imperialismul american are grave consecinţe. Încălcînd grosolan acordurile de la Geneva din 1962 S.U.A. comit o agresiune făţişă împotriva poporului laoţian.

De la bazele din Tailanda şi Vietnamul de sud pornesc în fiecare zi escadrile care bombardează zona eliberată. Nu se face nici o distincţie între obiective — există un singur scop : intimidarea poporului laoţian. Sînt raiduri despre care cu luni în urmă comandamentul american păstra tăcerea. Acum ele sînt recunoscute, chiar se încearcă „justificarea" lor. Dar ce reguli ale dreptului internaţional pot permite un asemenea act ?

— Ni s-a impus războiul. Luptăm pentru salvarea naţională — subliniază Thonglay Kommasit. Noi ne iubim pă-

Centru de instruire în Laos.

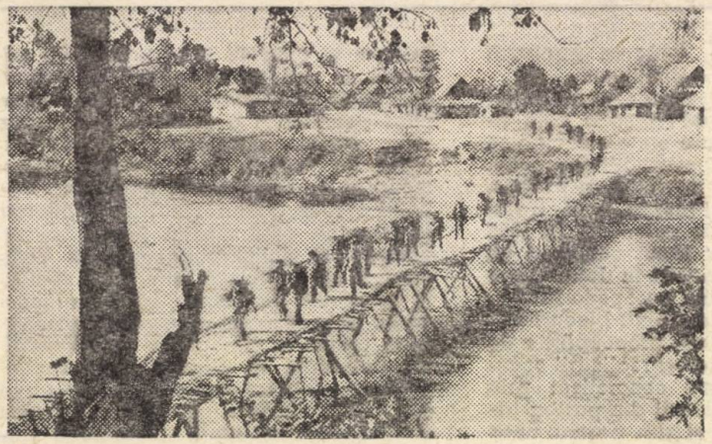

Unitate militară la Nam Bac.

SPECIAL" DIN LAOS

mîntul pe care ne-am născut şi pe care trăim, asemeni strămoşilor noştri. Sîntem un popor puţin numeros, paşnic, iubitor de dreptate, dar ştim să ne apărăm demnitatea şi libertatea. Urmăm cu încredere deplină politica patriotică a Neo Lao Haksat, dovada cea mai convingătoare în acest sens fiind eroismul de masă cu care populaţia răspunde atacurilor duşmanului. Zona eliberată cuprinde, în prezent, două treimi din teritoriul Laosului şi jumătate din locuitorii ţării. În această zonă, puterea o deţine poporul şi el îşi organizează viaţa potrivit voinţei sale.

Reporterul consemnează relatările ofiţerului laoţian, relatări lapidare, lipsite de tentaţia oratoriei :

— Încă înainte de a părăsi Laosul, pe plan militar s-au înregistrat importante schimbări. Forţele armate ale Neo Lao Haksat în alianţă cu forţele neutraliste patriotice au obţinut mari victorii pe întregul front. În cele 7 luni ale sezonului secetos, au avut loc 900 de bătălii de diferite proporţii, în cursul cărora au fost scoşi din luptă 16 000 soldaţi inamici, iar 104 avioane americane au fost doborîte. Peste 10 000 persoane aflate în zonele controlate de forţele de dreapta şi-au redobîndit libertatea. În primul rînd, din experienţa ultimelor bătălii, trebuie să desprindem concluzia că forţele patriotice deţin ferm *iniţiativa* în toate sectoarele frontului. Forţele de dreapta, deşi dispun de o acoperire aeriană americană şi de armamentul pus la dispoziţie de Washington, au pierdut în continuare teren, au intrat într-un impas fără ieşire. Repetatele eşecuri, încercuirea şi decimarea unor unităţi ale inamicului, exercită o influenţă demoralizatoare printre adepţii dreptei. „Forţele mobile" pe care se bazau generalii reacţionari şi „consilierii" lor americani s-au dovedit ineficace şi trec printr-un proces de dezagregare. În sudul Laosului, la Saravane, unităţi inamice au fost încercuite şi distruse chiar pe teritoriul controlat de forţele de dreapta. În rîndurile acestora se ascut neînţelegerile, lupta pentru putere. Înfrîngerile de pe front înmulţesc contradicţiile din interiorul taberei inamice, deşi Washingtonul încearcă, prin toate mijloacele, să le aplaneze. Concomitent cu slăbirea forţelor de dreapta, capacitatea de luptă a unităţilor Neo Lao Haksat a crescut considerabil. Pe frontul de la Nam Bak (provincia Luang Prabang), în numai 15 zile de luptă, inamicul a suferit pierderi cifrate la 3 000 de oameni. Pierderi grele suferă şi „consilierii" americani. La Pati (provincia Sam Neua), din cei 20 de „consilieri" care conduceau unităţile dreptei, 18 au fost ucişi într-o luptă. Trei staţii radar, cu ajutorul cărora erau dirijate raidurile împotriva zonei eliberate şi a Vietnamului, au putut fi distruse printr-o curajoasă operaţiune. De altfel, trebuie subliniat faptul că *mitul supremaţiei aeriene a S.U.A. a fost lichidat*, o dată cu doborîrea a numeroase avioane şi elicoptere americane. Apărarea noastră antiaeriană acţionează cu promptitudine şi în unele cazuri chiar cu puşti obişnuite au putut fi atinse avioanele inamicului. Americanii folosesc aviaţia pentru a ne tăia liniile de aprovizionare, pentru a distruge recoltele şi a ucide animalele. Sînt utilizate bombe clasice ca şi substanţe chimice. Dar tentativa de a compensa înfrîngerile terestre prin atacuri aeriene a eşuat, deoarece am cîştigat o preţioasă experienţă în combaterea aviaţiei duşmane. Factorul decisiv în lupta pe care o purtăm îl reprezintă *sprijinul poporului*. În zona ocupată de inamic, locuitorii au organizat unităţi de partizani care dovedesc un impresionant spirit de sacrificiu, o înaltă stăpînire a mijloacelor războiului de guerilă. Drumul strategic nr. 13 dintre Vientiane şi Luang Prabang a fost tăiat, posibilităţile de mişcare ale inamicului fiind practic anulate. Aeroportul de la Luang Prabang a devenit ţinta a trei atacuri succesive. Forţele patriotice folosesc cu succes condiţiile geografice, acţionează cu o mobilitate pe care duşmanul nu o poate obţine datorită împotrivirii populaţiei. Unităţi mici ale Neo Lao Haksat reuşesc să dea lovituri nimicitoare unor forţe adverse mult superioare numeric şi ca dotare tehnică.

Thonglay Kommasit evocă, fără detalii de prisos, într-un stil sobru, bătălia de la Muong Hiem, aşezare situată la intersecţia a trei provincii — Sam Neua, Luang Prabang şi Xieng Khouang. Inamicul îşi instalase acolo o bază a forţelor sale „speciale" menite să pătrundă în interiorul zonei eliberate, bază care se afla sub directa comandă a ofiţerilor americani. O unitate formată din numai 28 de oameni a primit primejdioasa misiune de a lichida baza. În condiţii normale, cei 28 aveau nevoie de o zi de marş prin păduri. Dar obstacolelor naturale li s-a adăugat prezenţa duşmanului, ceea ce a încetinit avansul luptătorilor. Într-o ciocnire, unul din ei a fost rănit. Trebuia transportat în zona eliberată. Decizia a fost luată repede : şapte din tovarăşii săi îl vor duce în liniile patrioţilor. Ceilalţi 20 vor continua marşul, indiferent de dificultăţi. Au trecut zilele şi curajoşii ostaşi au ajuns la punctul stabilit. Erau epuizaţi, le lipseau alimentele. Dar n-au şovăit nici o clipă. Cu încordarea dinaintea unui moment decisiv, au urmărit mişcările inamicului. O festivitate organizată de americani părea să le ofere prilejul favorabil pentru atac. Au renunţat, totuşi, pentru că populaţia fusese adunată într-o piaţă şi exista riscul ca locuitorii să sufere pierderi datorită luptelor. În noaptea următoare, protejaţi de vegetaţia tropicală, patrioţii au trecut la atac. Primele posturi inamice au putut fi lichidate în numai trei minute. 20 de minute a durat întregul atac, sarcina încredinţată de statul major fiind dusă la îndeplinire. 45 de militari inamici, printre care 3 ofiţeri americani, au fost ucişi, iar o mare cantitate de material de război a fost capturată.

18 ostaşi se reîntorceau prin pădurea cu copaci uriaşi. Doi căzuseră pe cîmpul de luptă...

Thonglay Kommasit priveşte tăcut harta. Liniile şi literele imprimate înseamnă pentru tînărul ofiţer frontul pe care se decide soarta Laosului.

Eugeniu OBREA

SINTEZE

(2)

Vasile Gliga
adjunct al ministrului afacerilor externe

Securitatea europeană - problemă esențială a vieții internaționale

Asigurarea securității europene dobîndește rolul unui factor de mare însemnătate pentru evoluția generală a relațiilor internaționale în direcția destinderii și a dezvoltării legăturilor de cooperare între toate țările lumii. De-a lungul ultimilor ani, pe continentul european s-au manifestat elemente importante ale acestui proces firesc de apropiere între popoare. În primul rînd în definirea noii atmosfere care a făcut posibilă apariția dialogului european și-a spus cuvîntul noul raport de forțe apărut în Europa postbelică ca urmare a existenței sistemului socialist și a dezvoltării și întăririi țărilor socialiste de pe continent. În același sens au acționat tendințe de desprindere de sub dominația americană ale țărilor apusene care s-au refăcut de pe urma distrugerilor provocate de război. S-a impus ca o necesitate obiectivă ideea lărgirii schimburilor intereuropene, apărînd drept salutară poziția realistă pe care au adoptat-o o serie de state pentru a înlătura barierele și obstacolele ridicate în mod artificial între statele dintr-o parte sau alta a Europei ca urmare a masivei influențe a intereselor străine. S-a petrecut un fenomen extrem de simptomatic — pe măsura destrămării și discreditării în fața popoarelor a practicilor „războiului rece", încordării, neîncrederii, factori care au reprezentat pentru toate statele un adevărat baraj destinat să împiedice apropierea și înțelegerea europeană, au renăscut și au căpătat o nouă pondere tradiționalele legături europene puse în evidență prin dezvoltarea relațiilor bilaterale. A început să-și croiască drum în politica multor state europene concepția potrivit căreia pacea și securitatea nu pot fi asigurate temeinic prin dependența de un precar echilibru de ordin militar, ci prin eforturi conjugate, întemeiate pe respect mutual al tuturor statelor continentului, mari sau mici. Un rol de seamă în această direcție revine țărilor mici și mijlocii care au devenit tot mai active în viața internațională. În această privință politica multor state mici și mijlocii oferă în ultima vreme semnele vădite preocupări, pentru ca depășind sfera alianțelor militare să se întreprindă pași concreți spre o reală cooperare și securitate europeană.

Este încurajator, de asemenea, faptul intensificării tendințelor realiste în rîndul multor cercuri politice europene, pozițiile oficiale exprimate în acest sens, dorința de apropiere și colaborare vizibilă între tot mai multe state ale continentului.

Este astăzi întru totul evident că s-au creat premisele abordării eficiente a problemei securității europene, căutării de căi și soluții în vederea realizării unei păci durabile pe continent.

Subliniind existența preocupărilor tot mai largi în această direcție este firească atenția pe care statele socialiste o acordă asigurării securității europene. Se știe că Uniunea Sovietică a propus, încă din 1954, încheierea unui tratat general de securitate colectivă. În 1955 guvernul sovietic a făcut cunoscut un nou plan privind crearea în două etape a sistemului securității europene în condițiile existenței celor două blocuri militare. În anii următori, preocupările de a găsi soluții în vederea realizării securității europene s-au concretizat prin noi propuneri venite atît din partea țărilor socialiste, cît și din partea unor țări occidentale. Menționăm în această direcție planul Unden de creare a unui „club fără arme atomice", planul Rapacki, planul Gomulka, planul Kekkonen etc.

Am specificat că o contribuție de mare importanță la eforturile generale pentru asigurarea securității europene a fost adusă de Declarația țărilor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia, adoptată la Consfătuirea care a avut loc cu doi ani în urmă la București, care a analizat procesele și tendințele noi care-și fac loc în viața Europei.

Acționînd în spiritul principiilor Declarației de la București, România, care a acordat întotdeauna o atenție deosebită problemei securității europene, a desfășurat și desfășoară cu perseverență o asiduă activitate în scopul îmbunătățirii relațiilor intereuropene, al asigurării condițiilor de siguranță popoarelor continentului. Angajată într-un amplu efort de construcție și modernizare în toate domeniile, România este profund interesată ca în Europa să fie statornicit un climat de pace și colaborare rodnică între toate statele, fiind convinsă că o astfel de colaborare contribuie în măsură însemnată la apropierea dintre popoare, la afirmarea capacităților lor creatoare. În Declarația adoptată de Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România cu privire la bazele politicii externe a țării, forul suprem al vieții noastre de stat dă „o înaltă apreciere activității desfășurate de guvernul român pentru dezvoltarea relațiilor pe toate planurile cu statele de pe continentul nostru pentru înfăptuirea securității europene și consideră că trebuiesc intensificate eforturile pentru așezarea raporturilor dintre toate națiunile Europei pe baze noi, pentru buna colaborare în toate domeniile a tuturor popoarelor continentului, corespunzător intereselor păcii în întreaga lume".

Partidul și guvernul român consideră că însănătoșirea climatului politic în Europa și crearea unor modalități eficiente în vederea asigurării securității europene presupun dezvoltarea acțiunilor pozitive și a realizărilor obținute pînă acum, înlăturarea tuturor rămășițelor celui de-al doilea război mondial, a reziduurilor perioadei războiului rece, a tuturor stărilor de lucruri anacronice care mențin focare de încordare și neliniște, generează neîncredere și suspiciune între state. Aceasta înseamnă că trebuie să se pornească de la recunoașterea realităților existente astăzi în Europa, a transformărilor petrecute în perioada postbelică. Realitatea obiectivă indică existența pe continent a statelor cu orînduiri sociale diferite. Este esențială înțelegerea faptului că ele pot nu numai să coexiste pașnic, ci și să întrețină relații normale, să colaboreze în interes reciproc, în multe domenii.

Pornind de la această realitate obiectivă, de la necesitatea dezvoltării relațiilor dintre statele cu orînduiri sociale diferite, a schimbului de valori materiale și spirituale, a cooperării în vederea soluționării problemelor internaționale acute, a securității popoarelor din Europa și din întreaga lume, România acționează potrivit convingerii sale ferme în rolul istoric al țărilor socialiste în evoluția progresistă a omenirii și întărirea păcii. Prietenia și alianța cu țările socialiste vecine, cu toate țările socialiste ocupă un loc central în politica externă a României. Recenta sesiune a Marii Adunări Naționale a reafirmat din nou această normă esențială a activității României pe plan internațional.

Pe baza principiilor independenței, suveranității, egalității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc România a întreprins o serie de acțiuni pe linia extinderii legăturilor sale cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială. Paralel cu dezvoltarea continuă a relațiilor cu toate țările socialiste, în ultimii ani s-au amplificat relațiile României cu Franța, Italia, Austria, Belgia, Olanda, Republica Federală a Germaniei, Anglia, Elveția, cu statele din Balcani, cu țările nordice, cu celelalte state europene cu altă orînduire socială. Este cu deosebire concludent fluxul din ultimii ani al contactelor de înalt nivel cu factorii de răspundere din diferite state europene, contacte care aduc o substanțială contribuție la dezvoltarea relațiilor bilaterale ale statului nostru, la afirmarea politicii externe a României socialiste în concertul națiunilor europene, la crearea unui climat de înțelegere.

Procesul îndelungat și complex al realizării securității europene, proces

care implică necesarmente în primul rînd cooperarea și destinderea între statele continentului, cunoaște și forțe ostile care caută să-l frîneze, să compromită posibilitățile dialogului european. Năzuința spre securitate europeană care se manifestă cu tot mai multă putere în diferite părți ale continentului presupune de aceea o acțiune combativă pentru dejucarea tuturor manevrelor forțelor imperialiste, a curentelor revanșiste și neonaziste și a tuturor acțiunilor întreprinse de reacțiune pentru prelungirea existenței sechelelor războiului rece.

Pe deplin loială față de alianțele sale politice și militare cu țările socialiste, România și-a îndeplinit și își îndeplinește îndatoririle ce îi revin ca membră a Tratatului de la Varșovia înființat — după cum se știe, în urma creării blocului agresiv N.A.T.O. — ca un instrument de apărare a țărilor socialiste împotriva unei agresiuni din afară, a unui atac imperialist. Guvernul țării noastre consideră că atît timp cît va exista blocul N.A.T.O. este necesară și menținerea Pactului de la Varșovia.

Dezvoltarea relațiilor politice diplomatice, a colaborării și cooperării economice, culturale, tehnico-științifice între țări avînd altă orînduire socială, nu înseamnă acceptarea politicii și punctelor de vedere opuse propriei orientări. Esențialul în extinderea relațiilor dintre statele europene, ca de altfel între toate statele lumii, îl constituie respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, promovarea neabătută a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc. Aceasta este o condiție indispensabilă pentru înfăptuirea coexistenței pașnice, pentru dezvoltarea cooperării între state, pentru destinderea internațională și asigurarea păcii. Securitatea Europei este strîns legată de respectarea securității, independenței, integrității teritoriale a fiecărui stat.

Acordînd atenție dezvoltării relațiilor bilaterale cu toate țările europene pe baza acestor principii, România și-a adus și își aduce contribuția la extinderea legăturilor intereuropene. În 1965 România a inițiat la O.N.U rezoluția cu privire la relațiile de bună vecinătate între statele europene cu sisteme sociale diferite. Adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a acestei rezoluții — la care s-au asociat, în calitate de coautori, încă opt state socialiste și nesocialiste — a demonstrat interesul deosebit de care se bucură în rîndurile opiniei publice ideea dezvoltării cooperării interstatale ca mijloc eficient de consolidare a păcii.

Sînt cunoscute numeroase alte inițiative ale României, menite să contribuie la edificarea securității europene. Una dintre preocupările constante ale politicii externe a României este dezvoltarea legăturilor de colaborare și de bună vecinătate în Balcani. Poziția constructivă a României s-a manifestat și în activitatea pe care o desfășoară în cadrul Consiliului Economic și Social, al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, privind dezvoltarea relațiilor intereuropene de colaborare în vederea promovării păcii și securității continentului. Acestui scop îi slujesc și numeroase activități ale României la U.N.E.S.C.O. Evoluția pozitivă care se face remarcată în Europa creează condiții de a face noi pași și în privința securității europene. În această direcție o abordare constructivă trebuie să ia în seamă realitățile istorice pe continentul european rezultate după cel de-al doilea război mondial și în primul rînd existența celor două state germane — Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei. De aici decurge concluzia logică privind stabilirea de relații normale cu ambele state germane, necesitatea ca ele să participe activ la viața politică a Europei. Înfăptuirea securității europene implică, de asemenea, respectarea tuturor frontierelor statornicite în Europa după cel de al II-lea război mondial, inclusiv a frontierei Oder-Neisse. Recunoașterea existenței celor două state germane suverane și a inviolabilității granițelor actuale dintre statele continentului constituie nu numai o cerință a rațiunii politice dar și o premisă a fundamentării unei securități efective în Europa. În Declarația de la București se arată că „dezvoltarea colaborării general europene face necesar ca toate statele să renunțe la orice fel de discriminări și presiuni, fie ele politice sau economice, față de alte țări, să colaboreze pe bază de egalitate și să stabilească relații normale între ele, inclusiv stabilirea de relații normale cu ambele state germane". În acest spirit a procedat România prin normalizarea relațiilor cu Republica Federală a Germaniei. Prin acțiunile tuturor țărilor europene se pot crea ambelor state germane posibilități largi de a participa activ la eforturile de asigurare a păcii și securității europene. Asemenea acțiuni vor stimula eforturile celor care militează împotriva neonazismului și revanșismului, pentru lărgirea relațiilor reciproc avantajoase cu statele europene, pentru o apropiere între cele două state germane.

România consideră că realizarea recentelor propuneri ale Republicii Democrate Germane privind normalizarea relațiilor între cele două state germane pe baza egalității lor depline în drepturi, încheierea unui acord de nefolosire a forței în raporturile dintre aceste state, inițierea de tratative cu guvernul Republicii Democrate Germane și guvernul Republicii Federale a Germaniei în vederea ajungerii treptate la relații diplomatice normale cu aceste țări, precum și primirea lor în Organizația Națiunilor Unite ar duce la întărirea climatului de securitate pe continentul nostru și în lume.

Un factor de mare însemnătate pentru destindere în Europa, pentru crearea celor mai bune condiții în vederea asigurării securității europene, îl reprezintă luarea unor măsuri îndreptate spre slăbirea cursei înarmărilor, spre dezarmare. Deosebit de pozitivă ar fi în această direcție plecarea trupelor neeuropene din Europa, retragerea tuturor trupelor de pe teritoriul altor state în cadrul frontierelor naționale, desființarea bazelor militare străine, lichidarea blocurilor militare.

Crearea de blocuri militare, în condițiile divizării Europei și a lumii ca o consecință a politicii agresive a cercurilor imperialiste, a constituit o sursă permanentă de încordare, favorizînd totodată tendințele de dominație și constituind o formă de amestec în treburile interne ale popoarelor suverane.

Existența blocurilor militare reprezintă în zilele noastre un anacronism, fiind incompatibilă cu suveranitatea și independența națională, cu relații normale între state. Țările socialiste participante la Consfătuirea de la București au relevat cu tărie necesitatea desființării blocurilor militare, apreciind că „garanția reală a securității și progresului fiecărei țări europene o constituie nu existența grupărilor militare, care nu corespund tendințelor contemporane sănătoase ale vieții internaționale", și că pentru slăbirea încordării militare în Europa calea radicală „ar fi desființarea concomitentă a alianțelor militare existente". Situația actuală face posibilă aceasta. Toate țările socialiste participante la Consfătuirea de la București au reafirmat în mod solemn că sînt gata pentru lichidarea concomitentă a alianței nord-atlantice și a Tratatului de la Varșovia. Oportunitatea acestei propuneri este subliniată și de faptul că în perioada care s-a scurs de atunci, au crescut forțele care se pronunță împotriva blocurilor militare, pentru destindere și cooperare generală europeană. Politicii blocurilor militare, țara noastră, împreună cu celelalte state socialiste, i-a opus și îi opune politica securității generale, singura politică compatibilă astăzi cu principiile dreptului internațional, cu cerințele dezvoltării libere, suverane a popoarelor, cu necesitatea primordială a păcii.

Țara noastră — alături de celelalte țări socialiste — își manifestă ferm solidaritatea cu toate forțele care sînt angajate pe calea realizării unei Europe a păcii și colaborării pașnice. „Problema securității în Europa continuă să stea — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu — în centrul preocupărilor partidului și statului nostru. Apreciem că s-au obținut noi rezultate pozitive în acest domeniu, că există condiții favorabile pentru a întreprinde noi acțiuni pe calea îmbunătățirii relațiilor dintre statele europene și pentru întărirea climatului de securitate de pe continent". Este într-o totul limpede că pe măsura evoluției constructive a relațiilor de cooperare și colaborare pașnică va putea fi dezvoltată într-un mod realist și realizarea altor măsuri concrete decurgînd din imperativul securității continentului, cum sînt dezarmarea în cadrul european, zonele denuclearizate, o conferință generală a statelor europene.

În aceste împrejurări și în condițiile în care caracterul indivizibil al păcii a devenit absolut evident, datoria popoarelor europene de a asigura colaborarea pașnică între statele continentului, de a asigura pacea și securitatea, de a apăra și valorifica tezaurul civilizației și culturii europene, de a îngropa pentru totdeauna experiențele amare ale trecutului, este o datorie istorică a cărei împlinire va face Europa să joace în lumea contemporană un rol eminamente constructiv, demn de cele mai bune tradiții ale civilizației și progresului.

reportaj pe glob

BAMAKO

Corneliu Vlad

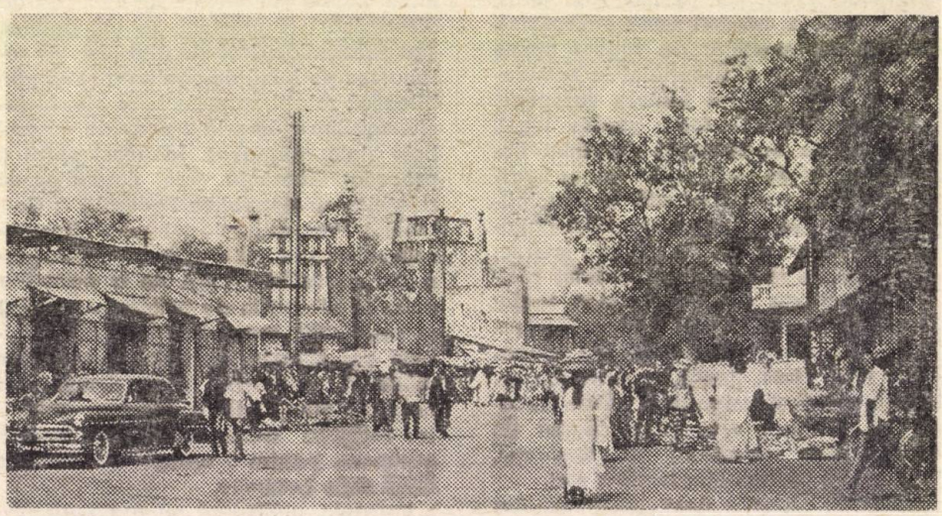

Pe străzile orașului Bamako

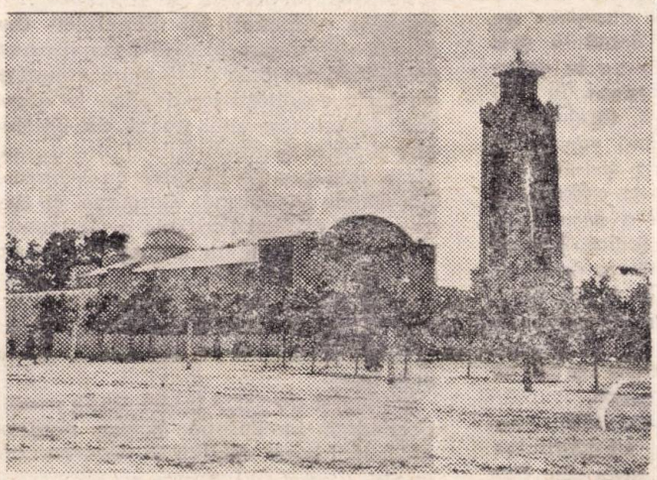

Moscheie din Bamako

Cît de specifice și de neconfundat sînt marile orașe africane, cît de evidentă este personalitatea fiecăruia dintre ele ! Nimic mai eronat decît opinia că, spre deosebire de metropolele europene (fiecare din acestea — Parisul, Roma, Atena, Moscova etc. — închipuindu-și și cizelîndu-și prin secole o efigie proprie, unică, în materiale practic neperisabile — granit, marmură, sau chiar cărămidă arsă), marile centre omenești din Africa, emanații ale unor civilizații nu mai puțin vechi, dar durate în general în efemerul lut nears, ar fi, prin aceasta, amorfe, nediferențiate, apersonale, anistorice.

Bamako, de pildă. Nu întîlnești aici nici aspectul de așezare urbană, aș zice cvasi-europeană, al Dakarului, pe care i l-a dat acestuia statutul de „Finis Terrae" (adică, de fapt, de punct extrem occidental al Lumii Vechi), cu tot ce implică noțiunea, între altele pentru navigatori și negustători ; și nu întîlnești nici înfățișarea orașului încordat în fața ofensivei vegetației tropicale care, la Conakry de pildă, se proliferează într-un ritm prodigios, ai crede incontrolabil, dînd impresia că amenință să devoreze, cu fiecare tornadă mai mult, orice element citadin ca pe un corp străin, indezirabil, contravenient al legilor brusei.

Asigurat în fața asaltului din nord al deșertului saharian de pavăza fluviului Niger, Bamako evoluează liniștit în

Vedere panoramică a orașului Bamako

ritmurile ponderate ale vegetației de savană. Așezarea își poate permite o respirație amplă, suplinind-o parcă pe aceea a oceanului, aflat la peste 1 000 de km.

Privind panoramic, ai zice că natura savanei a fost organizată aici ca pentru un parc franțuzesc — străzi care se întretaie cu rigurozitate la 90 de grade, despărțind dreptunghiuri de verdeață, în interiorul cărora principiul continuă să se exercite, așa încît diversele clădiri administrative sau vile ex-coloniale sînt amplasate în centrul cîte unui parc, iar locuințele din cartierele tradiționale se dispun în jurul unor curți interioare pătrate.

Elementul vegetal predominant este baobabul — el însuși, ca specie, simetric, bine echilibrat, cu o coroană sferică, armonios împlinită ; exemplarele asimetrice ale acestui arbore sînt aproape excepții.

Prin înfățișarea sa deci, — dar, vom vedea în însemnări viitoare, și prin felul de a fi al locuitorilor săi — Bamako se reclamă acelui „clasicism african" pe care-l evocă atîți dintre vizitatorii săi. (Unii, ca geograful francez Delavignette, încadrează orașul într-o zonă a continentului numită de el „Africa moderată și umană").

■

Spre deosebire de marea majoritate a principalelor orașe din vestul african situate pe coasta oceanului — Dakar, Conakry, Abidjan, Lomé, Cotonou, Accra, Lagos, Monrovia, Bathurst etc., etc. — Bamako se află în plin continent, în mijlocul unui ținut de savane monotone, aspre și arzătoare, în imediata apropiere a imensității sahariene. Și este, în același timp, singurul între fostele centre coloniale din interior (Ouagadougou, Niamey, Fort-Lamy, Banguy) care a atins un nivel comparabil cu marile orașe de pe coasta atlantică. Datorită cui ?

Bamako este orașul unui fluviu — Nigerul. Pe mai mult de 2 000 de km, Nigerul așterne o întindere fertilă în aridul platou sudanez și insuflă viață unei puzderii de așezări între care, astăzi, cea mai importantă este Bamako.

La răscrucea unor mari civilizații, orașul propune o sinteză a lor — societățile negro-africană, musulmană și occidentală găsesc aici, de cîteva veacuri, teren de confruntare. Pe străzile capitalei se intercalează construcții în stilul vechi colonial, clădiri sudaneze roșii sau albe, buildinguri moderne din beton armat, edificii în stilul hispano-maur, moschei. Ca în toate marile orașe africane, la Bamako se distinge — se mai distinge încă — cel puțin sub raport arhitectonic, dacă nu și sub cel al obîrșiei locuitorilor, orașul „european" și cartierele tradiționale africane (numite „medina" sau „kinda"). Deși africanii au lucrat totdeauna și în centrul „european", în perioada colonială autoritățile țineau la prezervarea a două orașe distincte : cafenelele și hotelurile „europene" erau interzise malienilor. Mi s-a povestit o întîmplare bizară, despre un început de epidemie de friguri galbene, în 1947, care s-a soldat cu decretarea „stării excepționale" numai în cartierele africane, considerîndu-se probabil că locuitorii centrului „european" ar fi, cum mi s-a spus, „mai presus de primejdia de a se putea contamina între ei". Granițele însă au dispărut o dată cu lichidarea dominației coloniale și circuitul, în dublu sens, lucrează în sensul omogenizării. Deja, pe de o parte, cartierul „european" este locuit în majoritate de malieni, iar pe de alta, construcțiile moderne se proliferează și în cartierele africane. Tehnicile moderne se impun peste tot, dar și atmosfera tipică colectivităților africane — viață socială bine marcată, expansivitate, sărbători tradiționale (tam-tam).

Activitatea comercială, care se consumă în forme specifice, este un aspect invariabil al așezărilor africane. La Bamako ea se concentrează îndeosebi la întretăierea bd. Modibo Keita cu bd. Națiunii, în Piața Amintirii și la Artizanat. Comerțul „de tip francez" se realizează sub cîteva firme notorii ca „Printania", „Devès", „Chaumet". În ultimii ani au apărut însă și librării populare, farmacii populare. Magazinele libanezilor — foarte mulți, ca negustori, în Mali, cum sînt și în atîtea alte țări vest-africane — oferă țesături, bunuri alimentare. Micul comerț african se desfășoară în piață, într-o varietate deconcertantă de mărfuri. Ca în mai toate piețele africane, sortimentul cel mai bine reprezentat îl constituie papucii — de toate culorile, din toate materialele, în toate modelele. Printre negustorii stabili, la tarabă, trec ambulanții cu tăblii pline de zahăr, lapte concentrat, cola, sardele, țigări, chewing-gum. Autoritățile consideră că există prea mulți negustori pe străzile capitalei, mai ales ținînd seama de faptul că în diferite ramuri de producție mîna de lucru este insuficientă. Statul are încă de luptat cu speculanții și contrabandiștii ; cooperativele de consum nu sînt deocamdată capabile de a satisface toate cerințele populației.

Important este că la Bamako, și în general în țară, comerțul de stat devine tot mai puternic. În urmă cu cinci ani a fost creat SOMIEX-ul (Societatea maliană pentru comerț exterior) menită să asigure exportul produselor maliene și distribuirea în țară a produselor importate. Societatea deține monopolul asupra importurilor de zahăr, sare, făină, ulei, ciment, țigări și asupra exportului de arahide (una din principalele surse de devize ale țării).

Dificultățile în aprovizionare, în ciuda progreselor făcute, continuă să rămînă o problemă. Despre aceasta am discutat cu un ziarist de la „L'Essor", Bakary Traore. Surîzînd, el mi-a povestit o întîmplare. Cu cîțiva ani în urmă, un ziarist occidental, după o vizită în Mali, se plîngea într-un reportaj publicat în „Le Figaro" că la Bamako nu se găsesc diverse bunuri de consum. Bakary Traore i-a răspuns atunci printr-un articol, din care mi-am notat și eu un fragment : „Penuria de camembert, lapte concentrat Nestlé, whisky sau mazăre verde pe piața din Bamako înseamnă pentru noi achiziționarea de bunuri de echipament, de uzine, necesare dezvoltării noastre economice. Am limitat cu bună știință importul țesăturilor englezești, al laptelui Nestlé și al bicicletelor Peugeot numai pentru a putea importa bunuri de echipament, complexe industriale, pentru ca țara noastră să nu rămînă pentru totdeauna un importator și pentru ca într-o bună zi, nu prea îndepărtată, ea însăși să poată produce biciclete și lapte condensat".

■

În cartierele africane locuiește majoritatea covîrșitoare a populației (125 000 din 131 000, în 1962). Aici, viața e mai degrabă rurală decît citadină. Străzile, desfundate, sînt largi și bătute de oi, vaci, păsări. Bătrînii își petrec zilele într-un dolce far niente la umbră, femeile pisează orez, copiii se joacă cu apă la cișmele. Foarte puține lucrări de urbanism, încă. Totuși — străzile încep să fie asfaltate și luminate electric, se extinde rețeaua de apă potabilă, se înmulțesc școlile, dispensarele, cinematografele.

Ceea ce impresionează la Bamako este înfățișarea decentă, demnă chiar, a cartierelor sărace. Pitorescul sordid, mizeria, murdăria care te izbesc în suburbiile altor orașe africane încetează aici. Locuințele nu mai sînt bараci din tablă, carton sau foste cutii de lemn. La Bamako, orice locuință, cît de modestă, este clădită din lut și finisată cu grijă, adesea cu diverse ornamentații, divulgînd înclinațiile artistice ale constructorului-proprietar.

Bătînd străzile cartierelor africane, remarci o oarecare uniformitate. De-a lungul drumurilor de pămînt roșu — laterit —, se înșiruie construcțiile din lut nears, masive, dar fragile. La fiecare an, poate chiar mai des, din cauza ploilor, trebuie să le reconstruiești. Casele se fărămițează ușor în timpul iernii ; atunci începe o activitate generală de zidărie. Cărămizile se fabrică pe loc, se usucă la soare, dar nu se ard la foc — ceea ce le explică fragilitatea. Există și zidari profesioniști, dar în general fiecare își edifică propria-i locuință.

Ce a adus actul dobîndirii independenței de către Republica Mali, orașului Bamako ? Rezumînd, într-o frază, faptul, cu toate implicațiile sale, că dintr-un oraș ca altele cîteva din această parte a Africii care au fost centrul vreunei unități administrative coloniale franceze sau engleze, Bamako a devenit capitala unui stat independent, de peste două ori mai întins decît Franța și populat de 4,5 milioane de locuitori.

Centru politic, administrativ, economic, cultural și religios al țării, prins încă din primii ani de după război într-un ritm evolutiv mai alert față de perioadele precedente, Bamako s-a angajat după dobîndirea independenței într-un proces susținut de dezvoltare, pe diverse planuri. Orașul a crescut (astăzi numărul locuitorilor se apropie de 200 000) și s-a instalat temeinic și de partea cealaltă a Nigerului, grație unui port modern, lung de peste 800 metri. Lumina electrică a împînzit întregul oraș, se lucrează la înălțarea unui hotel cu cîteva zeci de etaje. Un stadion impunător, cu 20 000 de locuitori, găzduiește marile adunări politice sau manifestări folclorice (dintre care cea mai importantă este „Săptămîna Tineretii" organizată anual, cu participarea solilor artei din toate regiunile țării). Fotbalul, și în Mali cel mai popular sport, incită, în ciuda canicule, întîlniri animate ; adesea în tribună poate fi văzut președintele Modibo Keita (pasionat suporter și, cu ani în urmă, sportiv notoriu în țară), acompaniat de alți conducători malieni.

Profilul industrial al urbei, schițat pînă la independență doar de cîteva întreprinderi manufacturiere și de munca meșterilor artizani, tinde să se contureze tot mai distinct. În general, cred că întreprinderile de bunuri de consum sînt acelea care compun, pentru moment, tabloul industrial al orașului.

■

Călătoria prin Bamako nu s-ar putea însă termina aici ; n-am străbătut încă itinerariile care vorbesc despre trecutul istoric al așezării, n-am cunoscut mai îndeaproape pe locuitorii săi.

Delimitări preelectorale în Suedia

Valeriu Pop

În timpul vacanțelor de vară, la Stockholm par să fi încetat orice activități care n-au o legătură directă cu serviciile turistice sau de agrement. Funcționarii rămași pe poziții te invită să amîni pentru mai spre toamnă eventualele curiozități politice care te preocupă; ei afișează o mască de oarecare detașare chiar și față de un asemenea eveniment apropiat cum sînt alegerile generale din septembrie.

Am căutat și o altă explicație decît cea a faimosului calm nordic. Cineva îmi spunea, de pildă, că epicentrul fierberilor politice a fost cu mult în afara campaniei electorale propriu-zise. Foarte multe lucruri care trebuiau clarificate au fost spuse de mulți oameni politici la începutul anului, iar apoi, de către guvernamentali, în iunie, la Congresul al 23-lea al Partidului Social Democrat.

Socialiștii au reafirmat tezele și dogmele lor cu privire la statul tuturor, la nerecunoașterea luptei de clasă, la păstrarea structurilor capitaliste și evitarea naționalizărilor, la sensurile actuale ale neutralității active.

Comuniștii suedezi numesc orînduire capitalistă ceea ce socialiștii numesc societate mixtă și, declarînd război marelui capital, acționează pentru un model de dezvoltare socialistă reală, cu alte cuvinte, așa cum scria chiar în această revistă nu de mult liderul comunist K. Hermansson, pentru „o alternativă socialistă de stînga în Suedia".

Liberalii, Partidul de Centru și Conservatorii constituie așa-zisa opoziție burgheză care, după micile cîștiguri din alegerile municipale, agită amenințător spectrul „izolării socialiste" și manevrează spre răsturnarea social-democraților, spre instaurarea unei „ordini capitaliste normale". Se vede că tot felul de substanțe iritabile s-au adunat în număr și cantități de ajuns de mari dacă mulți dintre imperturbabilii nordici le socotesc de intensitate deosebită.

În interior, aceste elemente sînt reprezentate de sistemul impozitelor (nedemocratice și abuzive spune stînga; neîncurajatoare pentru capital spun partidele burgheze); problema șomajului (care este tot mai mult invocat în disputele politice); criza de locuințe; creșterea prețurilor; dificultățile universitare etc.

Pozițiile față de elementele interne au fost, cum spuneam, expuse cu diferite prilejuri. Stînga arată poporului cum ar putea să fie ferită societatea suedeză de beteșugurile sistemului capitalist; drept pentru care comuniștii cheamă la o largă alianță forțele socialiste muncitorești. Liberalii și conservatorii nădăjduiesc într-un reviriment al opoziției ca în Norvegia sau Danemarca. Partidul social-democrat a adoptat, după Congresul din iunie, o mină de sănătate și optimism explicînd cu bonomie maselor electorale că ceea ce trebuie făcut este perfecționarea sistemului, verificat de 35 de ani, și nu schimbarea lui.

Orice s-ar spune însă, realitățile suedeze oferă un vast teren pentru observare politico-socială. Complimentele sau butadele de felul cunoscutelor „socialismul exemplar suedez", „paradisul socialist al capitalismului", „nemulțumirile prosperității" reprezintă condimente pentru comentariile preelectorale din presa occidentală. Recent, mi-a atras atenția observația, de căutată subtilitate, emisă de săptămînalul financiar „La vie Française", după care: „Socialismul în Suedia este oarecum pretutindeni și nicăieri".

Nimeni n-ar cuteza, cred, să nege existența în această țară nordică a numeroase elemente extrem de avansate în organizarea vieții sociale, în dezvoltarea economiei și generalizarea culturii, în asigurarea unui standard de viață, pînă la care alte țări capitaliste dezvoltate au încă mult de urcat. În Suedia există bogați, superbogați și milioane de salariați modești, dar nu există săraci (dacă prin sărăcie înțelegem a fi lipsit de bunurile materiale necesare vieții). Aici s-a ajuns la un sistem de asigurări sociale dintre cele mai perfecționate. Există o disciplină publică, cultivată prin ordonanțe dar și prin instrucția din primii ani de școală, în așa fel încît normele conviețuirii civilizate au devenit reflexe aproape naturale la majoritatea cetățenilor. O îndelungată experiență și severitate publică au făcut ca fiecare cetățean să servească și să fie servit cu maximă solicitudine, iar activitățile comunale, de igienă urbană, întreținere și transporturi în comun să funcționeze ireproșabil.

Dar toate acestea costă, și costă uneori enorm de mult. Suedezul obișnuit se plînge de lipsa de bani. Impozitele, chiriile, taxele pentru servicii, amenzile, cantina pulverizează veniturile salariaților și ale micilor burghezi. Confortul cu care s-a obișnuit cetățeanul de condiție modestă este asigurat lună de lună de un buget familial extrem de încordat, a cărui echilibrare se face de regulă prin diminuarea capitolelor spațiu locativ, hrană, consum de electricitate și combustibil.

În campania electorală, în mod firesc, candidații politici și corpul electoral biciuiesc tot mai puternic calul politicii externe. Ultimii ani s-au caracterizat printr-o încordare a relațiilor dintre Suedia și Statele Unite. După rechemarea temporară a ambasadorului S.U.A. la Stockholm, William Heath, primul ministru al Suediei, Tage Erlander, a respins încercările Washingtonului de a exercita presiuni asupra țării sale, iar ministrul de externe Nilsson a declarat că punctul de vedere american în problema Vietnamului este incompatibil cu cel suedez. După cum se știe, Suedia sprijină poziția lui U Thant, cere oprirea bombardamentelor asupra R. D. Vietnam și recunoașterea Frontului Național de Eliberare ca partener în tratative.

Afișe electorale la Stockholm

Manifestațiile studențești și muncitorești cer „o politică de neutralitate mai activă" în timp ce partidele burgheze de opoziție se întreabă dacă politica externă a guvernului nu a depășit limitele pe care i le fixează neutralitatea activă.

Pînă la stabilirea dimensiunilor noțiunii de neutralitate, guvernul social-democrat a introdus termenul de nealiniere. Definiția pe care o folosește acum în mod obișnuit pentru politica sa externă sună astfel: „Nealiniere în timp de pace pentru a asigura neutralitate în caz de război; dar nealinierea nu poate împiedica guvernul să-și exprime concepțiile în problemele internaționale".

Poziția aceasta proprie, dificilă și de multe ori plină de riscuri, se reflectă și

în ceea ce privește Piața comună europeană. „Dagens Nyheter", cel mai mare cotidian din Stockholm, scria că este de-acum timpul ca Suedia să ducă o politică proprie și să nu mai navigheze în urma Angliei. Este vorba, afirmă ziarul, de a forma un cor unitar cu celelalte țări nordice, apoi de a crea un pod între C.E.E. și A.E.L.S., în sfîrșit de a promova diferite modalități de colaborare între cele două organisme.

Precizînd punctul de vedere suedez, „Veckaus Affärer" scria că neutralitatea suedeză nu poate fi un obstacol pentru intrarea Suediei în Piața comună, ci un element pozitiv în măsura în care ea devine un factor de stabilitate în Europa și de dezvoltare a legăturilor și a schimburilor între Europa occidentală și țările socialiste.

„Marea necunoscută : atitudinea tinerilor". Așa a fixat „Le Monde" problema deschisă a alegerilor din toamnă. Este vorba mai ales de tinerii care au dobîndit drept de vot după consultarea din 1964. Ei sprijină cu vehemență ceea ce cred ei că este nou, îndrăzneț, neconvențional și neconformist. Ei îl aplaudă pe tînărul și energicul lider al partidului de stînga — comunist, K. Hermansson, cînd cere de lucru pentru toată lumea, plasament pentru tinerii absolvenți, lichidarea șomajului, construirea de mai multe locuințe, introducerea democrației în activitatea întreprinderilor. Parte dintre tineri manifestează în favoarea lui Olof Palme, ministrul culturii și educației, a cărui prezență la o mare manifestație împotriva războiului din Vietnam a stîrnit replici violente la Casa Albă și la departamentul de stat american. Pe tineri îi preocupă realitățile din lumea socialistă, politica din Grecia, criza din Orientul Mijlociu...

Tineretul lumii contemporane este la curent și interesat de evoluția politică. Nimic mai inexact decît a califica drept apolitic tineretul acestui sfîrșit de deceniu al secolului XX. Război sau pace, democrație sau dictatura exploatatorilor, capitalism sau socialism, condiții de trai sau nesiguranța zilei de mîine, colaborare internațională sînt subiecte care preocupă în cel mai înalt grad.

Suedezul de 20 sau 21 de ani nu este de loc surprins de curtea ce i se face în campania electorală. El știe că, deși nu deține pozițiile principale în viața politică, cuvîntul lui produce emoții în rîndul gravilor beligeranți politici și impresionează opinia de fină sensibilitate a alegătorilor. El este la curent cu problemele lumii și cu necazurile autohtone, dar nu face din ele obiect de subtile speculații politice, ci le califică de-a dreptul în manifestații și demonstrații, în dezbaterile din presă sau în întrunirile electorale. Și de foarte multe ori, datorită unei surprinzătoare aptitudini de sintetizare, ei emit lozinci și judecăți de o profundă maturitate politică. Tineretul, ca și marea masă a populației, se declară neobosit pentru o Suedie nealiniată, iubitoare de pace, pentru o politică deschisă colaborării cu toate țările în interesul dezvoltării păcii și securității generale.

Această agendă preelectorală, departe de a fi o prezentare exhaustivă a scenei politice suedeze, ne previne asupra unei competiții sobre, dar pasionante. Finalul competiției este deci așteptat cu cel mai mare interes de cercurile politice și de presa internațională și, bineînțeles, de opinia publică din țara noastră, care a salutat cu satisfacție evoluția foarte pozitivă din ultimii ani a colaborării și prieteniei dintre România și Suedia.

Folosirea pașnică a fundului mărilor

Gheorghe Săulescu
Dinu Mărășescu

Între 19 și 30 august se desfășoară la Rio de Janeiro lucrările celei de a III-a sesiuni a Comitetului special al O.N.U. pentru studierea folosirii pașnice a fundului mărilor și oceanelor dincolo de limitele jurisdicției naționale a statelor. Activitatea acestui Comitet își găsește originea în inițiativa Maltei care, la 17 august 1967, a propus să se înscrie pe ordinea de zi a celei de a XXII-a sesiuni a Adunării Generale problema „Declarației și tratatului cu privire la utilizarea exclusivă în scopuri pașnice a fundului mărilor și oceanelor dincolo de jurisdicția națională actuală și exploatarea resurselor lor în interesul umanității".

Comitetul special creat printr-o rezoluție a O.N.U. compus din 35 de state, între care și țara noastră, are sarcina ca, în colaborare cu secretarul general al O.N.U. să întocmească un studiu care să fie prezentat celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale.

Studiul ar urma să cuprindă o examinare retrospectivă a activităților din trecut și din prezent ale O.N.U., instituțiilor sale specializate, și altor organisme și acorduri internaționale precum și indicarea mijloacelor practice pentru favorizarea cooperării internaționale în domeniile explorării, conservării și exploatării pașnice a fundului mărilor și oceanelor, a subsolului acestora și a resurselor lor, ținînd seama de punctele de vedere ale statelor.

Un număr crescînd de state și de organizații internaționale, guvernamentale (U.N.E.S.C.O., F.A.O., A.I.E.A., I.M.C.O., O.M.S., O.M.M.) și neguvernamentale se află, din ce în ce mai mult, angajate în efortul de a valorifica adîncimile mărilor și oceanelor.

Ținînd seama de urgența și complexitatea problemelor pe care le are de rezolvat, Comitetul special a ținut pînă în prezent două sesiuni (New York, martie și iunie), iar actualmente se desfășoară sesiunea de la Rio de Janeiro, pentru pregătirea raportului către a XXIII-a sesiune a Adunării Generale.

În cadrul lucrărilor de pînă în prezent ale Comitetului s-au conturat trei direcții principale de preocupare :

a) Interzicerea folosirii teritoriilor submarine și suboceanice în scopuri militare, factor important al promovării păcii și securității internaționale, condiție sine qua non a oricărei folosiri efective a resurselor acestor teritorii subacvatice. De altfel, s-a propus ducerea de tratative în această problemă și în Comitetul celor 18 state de la Geneva.

b) Elaborarea unui proiect de Declarație de principii care ar urma să stea la baza activității statelor în teritoriile submarine și suboceanice și în subsolul acestora.

Ideea este promovată cu insistență de țările în curs de dezvoltare, care susțin că trebuie înscrise, între altele, următoarele principii :

— teritoriile submarine și suboceanice situate dincolo de limitele jurisdicției naționale reprezintă un patrimoniu comun al umanității și, ca atare, nu poate constitui obiect de ocupare națională ; ele trebuie să fie folosite exclusiv în scopuri pașnice, în avantajul tuturor țărilor, în special al țărilor în curs de dezvoltare ;

— activitățile statelor în legătură cu explorarea și folosirea teritoriilor submarine și suboceanice trebuie să fie efectuate în conformitate cu dreptul internațional, inclusiv cu Carta O.N.U.

c) Delimitarea zonei aflate sub jurisdicția națională.

Această problemă provoacă interes deosebit din partea țărilor și pentru faptul că, potrivit definiției cuprinse în articolul 1 din Convenția de la Geneva din 1958, prin platou continental se înțelege fundul mării și subsolul regiunilor submarine adiacente coastelor, dar situate dincolo de marea teritorială pînă la o adîncime de 200 metri sau dincolo de această limită, pînă la punctul unde adîncimea apelor de deasupra permite exploatarea resurselor naturale ale acestor regiuni. Or, majoritatea delegațiilor statelor membre ale Comitetului au ajuns la concluzia că criteriul exploatabilității, prevăzut în a doua parte a definiției, ar permite unor țări, avînd o tehnică avansată în acest domeniu, să-și extindă, practic nelimitat, jurisdicția națională asupra unor teritorii submarine sau suboceanice, ceea ce ar duce la acapararea acestor teritorii de către unele țări, în detrimentul folosirii lor de către comunitatea internațională.

Delegația română contribuie activ la lucrările Comitetului special, pronunțîndu-se pentru interzicerea folosirii în scopuri militare a teritoriilor submarine și suboceanice de dincolo de limita apelor teritoriale și afectarea în scopuri exclusiv pașnice a solului și subsolului marin aflat în afara jurisdicției naționale actuale, precum și pentru exploatarea resurselor mărilor și oceanelor în interesul întregii umanități. Delegația română a propus, de asemenea, ca în aranjamentele internaționale la care se va ajunge în domeniul exploatării resurselor fundurilor mărilor și oceanelor să se includă prevederi de natură să asigure atît nepoluarea apelor, cît și cruțarea rezervelor animale bentale. Ea a arătat că singura cale pentru o exploatare eficace a acestor resurse este intensificarea cooperării internaționale în domeniul cercetării și explorării bogățiilor fundului mărilor și oceanelor în scopul de a folosi întregii comunități internaționale și a subliniat că proclamarea perioadei 1970—1980 ca deceniu internațional pentru exploatarea oceanelor ar putea fi o contribuție importantă la intensificarea acestei cooperări.

Corespondență din Lima de la Carlos Ortega

Anatomia unei devalorizări

Președintele Republicii Peru, Fernando Belaunde, a semnat recent un decret prin care se naționalizează, fără despăgubiri, terenurile petrolifere și toate instalațiile societății „International Petroleum Co.", filială a societății americane „Standard Oil of New Jersey". Trecerea în proprietate de stat a unei cote importante din terenurile petrolifere (ele dau 29 la sută din producția de țiței a țării) este considerată ca un moment important al eforturilor care se fac în Peru pentru accelerarea dezvoltării economice.

În momentul de față industria se află în centrul atenției guvernului peruvian. Ea este reprezentată îndeosebi de industria ușoară și alimentară. În ultima perioadă au început să capete o anumită dezvoltare și ramurile industriei metalurgice, îndeosebi a neferoaselor, precum și industria de rafinare a petrolului. (O pondere serioasă ocupă în economie industria pescuitului, Peru deține primul loc în lume în ceea ce privește cantitatea pescuită — 10 500 000 tone anual, adică 17 la sută din pescuitul mondial).

Inițiativele și strădaniile în vederea asigurării unui ritm ascendent economiei întîmpină unele dificultăți de ordin intern — permanența sistemului latifundiar în agricultură, dezechilibrul balanței comerciale — dar și de ordin extern, care constau în special din prezența monopolurilor străine și a presiunilor acestora în scopul obținerii unor beneficii maxime. Naționalizarea unei părți a terenurilor petrolifere reprezintă o îngrădire a activității monopolurilor și reflectă exercitarea suveranității asupra unei mari bogății naționale.

Economistul Carlos Ortega, redactor-șef al suplimentului duminical al ziarului „El Comercio" din Lima, pornind de la cauzele devalorizării monedei peruviene din 1967 — singura din acest secol — prezintă pentru cititorii revistei „Lumea" o competentă analiză a dificultăților pe care le întîmpină economia Perului în drumul său spre o dezvoltare armonioasă și independentă, ferită de obstacolele capitalurilor străine.

Devalorizarea monetară a fost, fără îndoială, fenomenul cel mai spectaculos din viața economică peruviană a anului trecut, cu toate că reprezintă un proces ce caracterizează în general economia națiunilor slab dezvoltate. În cazul Perului, perioada ciclică devalorizantă a fost totuși de scurtă durată. În concordanță cu situația concretă a țării, ea ar fi putut să se producă, de fapt, încă de acum doi ani datorită dezechilibrului balanței comerciale. Această situație precară în menținerea stabilității monetare a facilitat ruptura pîrghiilor de susținere, provocată în ultimă instanță de manevrele speculative ale sectoarelor exportatoare.

Au existat în principal cîteva cauze care au determinat actualul dezechilibru. Unele sînt pe plan intern : politica agrară întîmpină dificultăți datorită lipsei unor reforme autentice, procesul de industrializare nu și-a găsit încă drumul potrivit ; la aceasta se adaugă structura defectuoasă a sistemului de impozite. Sînt și cauze externe, printre care dependența prea mare a principalelor noastre izvoare de bogăție și energie de capitalul străin, abuzul excesiv al așa-numitelor „investiții tehnologice", efectul combinat al puternicelor investiții străine și ieșirea de devize din Peru în străinătate.

Pe de altă parte, s-a manifestat lipsă de energie în fața presiunii anumitor grupuri economice. Liberalizarea economică excesivă, apărată de cei care acum sînt cei mai acerbi critici ai săi, a creat actuala situație dificilă care astăzi se încearcă să se depășească. Inițiativa particulară s-a bucurat ca niciodată de libertăți, avantaje și prerogative. În domeniul schimburilor, manevrarea devizelor s-a aflat în mîna unor bănci particulare. De asemenea, nu s-a manifestat intenția fermă de a se controla prețurile prin intermediul fixării de limite rezonabile pentru cîștiguri.

Într-o țară ca Peru, care consumă mai mult decît produce (populația crește cu 3 la sută, în timp ce producția agricolă doar cu 2,5 la sută), nu s-a făcut suficient pentru a corija tendința de creștere a importului de bunuri de consum. Totodată, în cadrul procesului de industrializare, a fost împiedicată mult timp, datorită presiunilor externe, crearea unor adevărate ramuri de bază ale industriei — ca siderurgia și metalurgia, industria chimică și petrochimică — ramuri care ar constitui baze solide pentru o industrializare reală și pozitivă a țării. S-a preferat, în schimb, acțiunea „legii de promovare industrială" — răspîndirea de industrii de asamblare care au determinat creșterea considerabilă a importurilor de bunuri de consum semifabricate.

În felul acesta, există o mare cerință de bunuri de consum, cerință care a stat la baza creșterii îngrijorătoare a importurilor, în raport cu exporturile. Este util, de asemenea, de semnalat că importul de mijloace fixe de capital a scăzut de la 45 la sută, la 35,7 la sută.

Sîntem astfel în fața principalelor motive ale dezechilibrului balanței noastre comerciale care a dat naștere devalorizării monedei peruviene.

Cine pe cine ajută

Poate se va spune că mult din ceea ce s-a realizat în economie s-a datorat atît de discutatei „necesități de a încuraja investițiile străine" în țară, de „a mări capitalul străin fără de care Peru nu-și poate obține propria-i dezvoltare". Dar, față de această curioasă axiomă sînt două întrebări : este oare atît de fundamental rolul capitalului străin, încît dezvoltarea economică trebuie să se bazeze pe ei și să impună atîtea sacrificii, ca și docilitatea față de presiuni și pretenții ? Și dacă acceptăm doar ce este folositor țării din investițiile străine în Peru, sînt acestea atît de importante pe cît par, răspund oare ele politicii care determinase atragerea lor ?

În ce privește prima întrebare, nu avem informații că există vreo țară în lume care să-și bazeze dezvoltarea sa numai pe capitalul străin sau ajutorul extern. Peru este și va fi foarte departe de această situație. În ultimă instanță, dacă se vorbește de necesitatea de a ne industrializa, trebuie să ne asumăm obligația de a crea adevărate industrii de bază prin mijloacele noastre. Este clar că în acest scop va trebui să se aprovizioneze băncile cu fonduri, prin restructurarea sistemului fiscal încă defectuos. Nu se mai poate admite ca impozitele directe să scadă de la 44 la sută în 1950, la 16 la sută în 1966, pe cînd cele indirecte — care cad pe umerii claselor mai puțin avute — să se ridice de la 33 la 62 la sută în aceeași perioadă.

În privința celei de-a doua întrebări, asupra rolului investițiilor străine, trebuie să demascăm sofismele care preamăresc importanța acestor investiții și nu clarifică faptul că Peru este foarte departe de a fi o țară care să beneficieze în mod real de capitalul străin ; dimpotrivă, și într-o măsură din ce în ce mai mare și mai periculoasă, Peru este o țară exportatoare de **capitaluri** (a se vedea graficul). În sprijinul acestei afirmații se poate aduce faptul că, în timp ce investițiile străine din Peru au atins cifra de 58,2 milioane dolari, renta acestor investiții, adică sumele care au ieșit din Peru ca beneficii pentru străini, s-a ridicat la 347 milioane dolari. Dacă se compară aceste două cifre, rezultă că Peru are un sold negativ de 288,8 milioane dolari, care constituie un export net de capital. Așadar, aceste sume nu se reinvestesc în Peru, fiind scoase din circuitul vieții economice naționale. În acest caz se poate pune întrebarea cine pe cine ajută ?

Cu structura sa agrară defectuoasă, cu inadvertențele în domeniul industrial, cu sistemul nostru fiscal inadec-

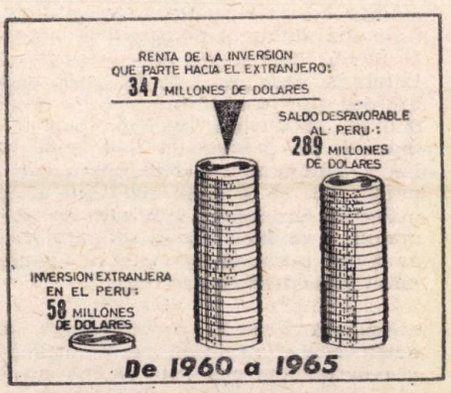

Graficul, publicat de unul dintre ziarele peruviene, reprezintă diferența enormă dintre investițiile străine în Peru, între 1960—1965 (58 milioane de dolari) și beneficiile încasate, în aceeași perioadă, de capitalul străin (347 milioane de dolari)

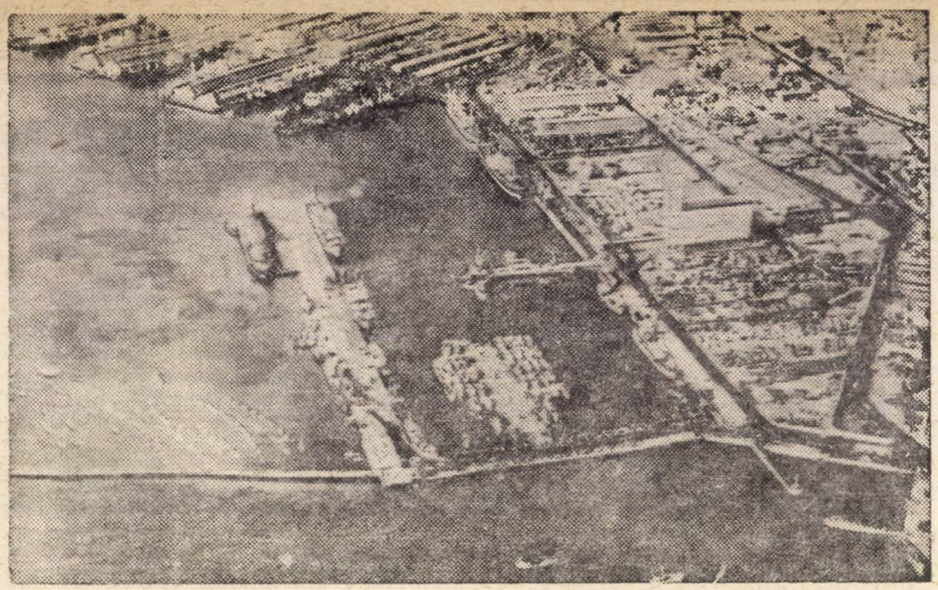

Portul peruvian Callao, din apropierea orașului-capitală Lima

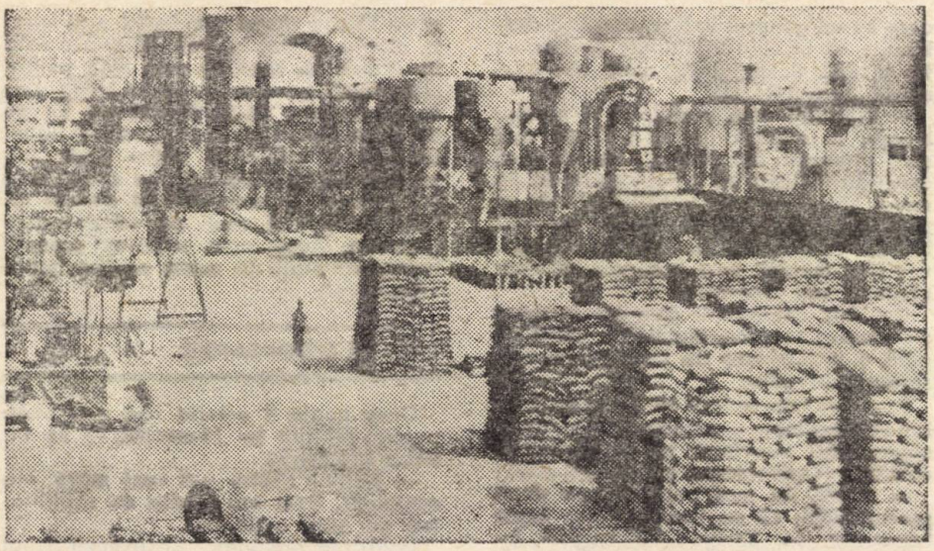

Marea dezvoltare a pescuitului și a industrializării peștelui face din Peru cel mai mare producător și exportator mondial de făină de pește. În fotografie, o moară și un depozit pentru acest produs

vat și, în sfîrșit, cu numeroasele și crescîndele canaluri de scurgere a devizelor pe care le-am exemplificat, cum să nu ajungă țara în actuala situație critică ?

O problemă de fond: reforma agriculturii

Fundamental în problema agrară a Perului este faptul că se consumă mai mult decît se produce și că diferența se acoperă cu importuri, ceea ce aduce prejudicii balanței comerciale, o dată ce nivelul exporturilor rămîne staționar. Astfel, în timp ce rata acumulării anuale a produsului brut a fost de 5,6 la sută, producția agricolă destinată exportului a crescut cu 3 la sută, iar cea destinată consumului intern numai cu 2,5 la sută Deoarece populația crește într-un ritm de 3 la sută anual — raportînd la 2,5 la sută, cît reprezintă creșterea producției agricole pentru consumul intern — se constată că an de an deficitul tinde să crească. Întrucît diferența se acoperă cu importuri, rezultă că în toți acești ani volumul lor a crescut. Această dependență a Perului de exterior a constituit un alt motiv al dezechilibrului balanței de plăți.

Ar fi nu numai incompletă dar și eronată referirea la situația producției agricole a Perului fără a atinge problema de fond : reforma agrară.

Datorită lipsei unei legi de reformă agrară corespunzătoare, nu s-a încurajat producția agricolă proprie, iar pe de altă parte s-a păstrat o structură arhaică ce nu permite dezvoltarea. În ciuda poziției Perului, care s-a remarcat prin încercarea de a realiza reforme fundamentale, după trei ani rezultatele indică aceleași inegalități în problema posesiunii terenurilor agricole. Aceasta nu prezintă importanță numai ca o noțiune elementară de justiție socială, ci și pentru că nici un plan de promovare agrară, nici un sistem de încurajare a producției nu poate fi realizat dacă nu se îndreaptă mai întîi actuala repartiție a terenurilor agricole.

Cifrele vorbesc singure : 688 427 de mici proprietari — 83 la sută din totalul proprietarilor agricoli — dețin numai 5,8 la sută din terenurile agrare folosite. Ca urmare, fiecare dintre ei posedă în medie 1,5 ha ; dar această medie se reduce la 0,3 ha, dacă se ține cont de numărul membrilor de familie pe care îi întreține micii proprietari. La celălalt pol sînt 1 026 proprietari foarte mari. Deși reprezintă numai 0,1 la sută din numărul proprietarilor de pămînt, suprafețele stăpînite de ei totalizează 60,9 la sută din pămînturile cultivate. Fiecare din acești mari moșieri are o medie de 10 382 ha.

Reforma agrară ar fi trebuit deci să îndrepte aceste monstruoase inegalități și să tindă spre mecanizarea și planificarea agriculturii noastre. Întrucît situația deficitară a producției alimentare nu se va rezolva dacă nu se va realiza o autentică reformă agrară, actuala situație economică a avut și va avea repercusiuni asupra balanței comerțului exterior și totodată asupra valorii monedei naționale.

Da, industrializare, însă pe o cale bună

Un proces de industrializare adecvat condițiilor concrete din Peru trebuie orientat în direcția creșterii producției acelor articole care, deocamdată, se aduc din exterior. Prin înlocuirea lor cu produse fabricate în țară se va contribui, de asemenea, la îmbunătățirea balanței de plăți a Perului precum și la scăderea dependenței de piețele externe tradiționale. Totodată, acest proces de industrializare va determina, în mod vădit, o creștere a acumulărilor de capital. Pentru că se știe că fără capitaluri fixe, industrializarea nu este posibilă.

Procesul nostru de industrializare a fost astfel orientat încît a determinat creșterea ratei importurilor de materii prime, semifabricate și nu a stimulat într-un grad suficient introducerea de echipament și capital fix în țară. Acest fapt are repercusiuni asupra indicelui de dezvoltare economică și de industrializare, care s-au menținut la un ritm relativ modest. În acest sens, evoluția comerțului nostru exterior a arătat că, în 1966, importul de mijloace fixe de capital a reprezentat doar jumătate din valoarea importurilor de materii prime și semifabricate.

Dacă s-ar căuta cauzele tuturor celor prezentate, s-ar găsi în primul rînd în orientarea dată procesului de industrializare : s-a urmat, în primul rînd, calea construirii de fabrici de asamblare sau de finisare, în loc să se creeze industrii de bază. Fabricile de asamblare sau de finisare se caracterizează în mod cert prin consumarea multora din materialele importate cu consecințe împovărătoare asupra balanței de plăți.

Ramurile de bază ale industriei se caracterizează, în schimb, prin aceea că reprezintă fundamentul pentru fabricarea produselor finite. Acest fapt demonstrează că Peru ar fi trebuit să înceapă industrializarea creînd o solidă industrie chimică, metalurgică și siderurgică.

Nu am putea să semnalăm și posibilitățile de îmbunătățire a situației economice dacă nu am arăta că orientarea defectuoasă a procesului nostru de industrializare s-a datorat, în principal, presiunilor exercitate de către puternice grupuri economice autohtone și străine. În ambele cazuri, de altfel strîns legate între ele, s-a ținut seama numai de beneficiul privat și străin, fără a se lua în considerație interesul național, împotriva căruia de multe ori s-a mers direct. Dacă s-ar adăuga că aceste puternice interese nu au răspuns cerințelor unui guvern bine intenționat, ar trebui să se arate că, în acest caz, este necesar ca statul să-și ia obligația de a restructura ramurile de bază ale industriei cu capitaluri proprii, știind că în mîinile sale se află toate instrumentele pentru a o face cu succes.

răsturnarea lui MUSSOLINI

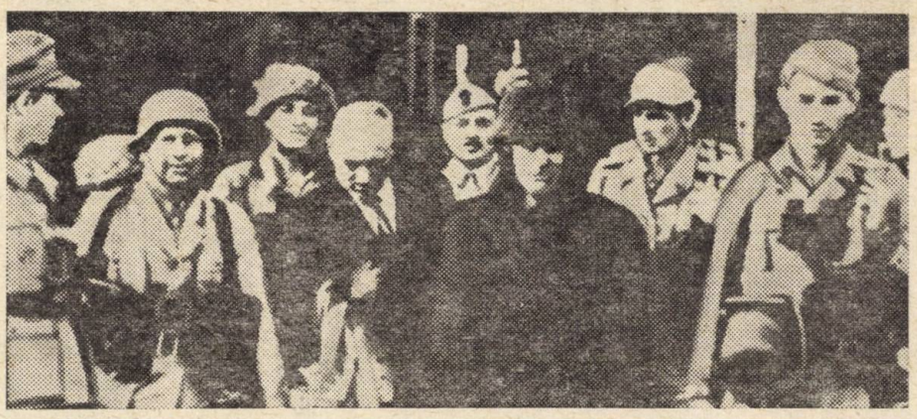

Mussolini sub „protecția" lui Skorzeny după răpirea lui de la Gran Sasso

La 25 august, Badoglio îl convoacă pe Castellano :

— Nu am putea da un răspuns aliaților care să nu conțină nici un „da" ferm și nici un „nu" definitiv ?

— Mi se pare imposibil, Excelență.

A doua zi, Castellano este convocat la cabinetul primului ministru care-i cere să transmită aliaților că în condițiile în care aceștia ar arunca în Italia 15 divizii pentru a izola Roma de armatele lui Rommel, Italia va fi gata să capituleze.

În Sicilia, Castellano îl întîlnește din nou pe Bedell-Smith. Propunerile italiene n-au fost luate în considerare. Singura soluție rămînea ca și pînă atunci — capitularea necondiționată. Aliații fixează un termen de 24 de ore pentru primirea răspunsului italian.

Castellano se întoarce la Roma și, după o zi de pertractări, se ajunge la concluzia acceptării condițiilor aliate.

— Sînteți dispus sau nu să semnați armistițiul acum, imediat ? — a întrebat Bedell-Smith.

Castellano nu avea nici de această dată împuternicirile necesare. De abia la 3 septembrie spre amiază ele i-au fost conferite din Roma prin legătura radio stabilită între cartierul aliaților și palatul Veneția. În aceeași seară, capitularea necondiționată a Italiei a fost semnată. Faptul urma să fie anunțat în ziua în care un desant aerian aliat ar fi ocupat principalele poziții în jurul Romei.

UN GENERAL AMERICAN ÎN ROMA OCUPATĂ...

În statul major aliat existau îndoieli foarte serioase asupra atitudinii italienilor. Vor crea sau nu condiții pentru facilitarea operațiunii aliate ? Mesajele lui Badoglio și Ambrosio cerînd amînarea anunțării armistițiului, respectiv la 15 septembrie și nu la 12 septembrie cum se convenise, întăreau această presupunere.

Pentru mai multă siguranță, aliații au recurs la o operațiune destul de riscantă. La 7 septembrie, generalul Maxwell Taylor împreună cu colonelul Gardiner din serviciile de informații au hotărît să cunoască situația la fața locului și s-au strecurat, prin zonele controlate de nemți, spre Roma. Ei doreau să inspecteze în secret aerodromurile unde urma să aterizeze desantul aerian aliat, spre a verifica dacă sînt sau nu în raza de acțiune a artileriei germane. Maxwell Taylor are o întrevedere cu un general italian, căruia-i destăinuie că în ziua următoare divizia sa va începe desantul pe cinci aerodromuri din jurul Romei.

— Probabil este vorba de o neînțelegere, îi declară italianul. După cîte știu, operația de desant trebuie să coincidă în timp cu o debarcare de pe mare. Mîine este de abia 8, iar dv. ați promis că nu veți efectua desantul înainte de ziua de 12. Dacă trupele dv. vor sosi înainte, vom fi nevoiți să deschidem focul asupra lor.

Cei doi americani, complet intrigați de afirmațiile generalului, au cerut să aibă o întrevedere de urgență cu mareșalul Badoglio.

Înaintea întrevederii cu Maxwell Taylor și Gardiner, comandantul italian a căutat să-l convingă pe Badoglio să continue tergiversarea desantului aliat :

— Aliații au mai puține trupe decît presupunem. Ei se tem că vom lupta împotriva lor. Trebuie să tragem foloase din asta. Dați-le să înțeleagă că vom fi nevoiți să aruncăm armata împotriva lor dacă vor anunța armistițiul înaintea termenului fixat.

Badoglio a procedat ca atare. În urma convorbirii, Maxwell Taylor îi expediază lui Eisenhower următoarea telegramă cifrată : „Badoglio consideră imposibilă efectuarea unui desant aerian la 8 septembrie și roagă amînarea operațiunii cu cîteva zile pentru a-i asigura pregătirea. Asigură comandamentul aliat de lealitatea sa și de hotărîrea de a colabora".

Răspunsul adresat guvernului italian nu s-a lăsat așteptat. El era redactat într-o formă foarte tăioasă : „Judecînd după comportarea dv. nu sînteți hotărîți să îndepliniți acordul. Am decis să anunț armistițiul astăzi la ora 18,30. Vă propun să procedați în același fel. Eisenhower".

Nu mai era nimic de făcut. Consiliul regal convocat în grabă și-a dat seama că nici o ieșire nu mai este posibilă. La ora fixată, Eisenhower anunța evenimentul întregii omeniri.

Capitularea deschidea un nou episod în relațiile Italiei cu Germania. Furia Berlinului nu cunoștea margini. La 9 septembrie, Kesselring a dat curs ordinului secret al lui Hitler — planul „Student". Punctele strategice din Roma au fost ocupate de trupele naziste. De asemenea și alte localități italiene, inclusiv portul Spezia.

La 10 septembrie, Hitler a ținut un discurs consacrat evenimentelor din Italia. Era un rechizitoriu puternic și violent : „Năruirea Italiei era de multă vreme de prevăzut..." Urmau reproșurile : Pentru faptul că Italia n-a intrat în război în 1939, pentru situația creată în Africa de nord și mai ales pentru „trădarea" guvernului de la Roma .Dar concluzia era total diferită de tot ce declarase pînă atunci : „Ieșirea Italiei din război înseamnă foarte puțin sub raport militar. Fiindcă lupta a fost dusă și suportată în această țară de luni întregi în primul rînd de către forțele germane. Acum vom continua această luptă, eliberați de orice piedici împovărătoare".

RAID LA GRAN SASSO

Care poate fi soluția cea mai bună pentru răpirea lui Mussolini — se întreba Skorzeny :

— Aliatul nostru cel mai mare era surpriza... Deci era vorba de rapiditatea cu care acționam.

Hotărîrea era luată. Se fixează drept dată ziua de 12 septembrie, orele 6 dimineața. Skorzeny avea la dispoziție 12 planoare, fiecare purtînd cîte 9 oameni.

La 12 septembrie, pe la orele 14, Mussolini a auzit un zgomot de avioane care se apropiau în mod vizibil de Gran Sasso. Uitîndu-se pe fereastră, a văzut o serie de avioane necunoscute aterizînd pe Campo Imperatore. Soldați în uniformă germană, coborînd în fugă din avioane, se apropiau cu pușca-mitralieră de hotel. În fruntea lor, un ofițer german și un general italian. Carabinierii nu știau ce să facă — fuseseră luați prin surprindere.

— În liniștea care precedă de obicei schimbul de focuri — scrie Mussolini — am început să strig : „Ce faceți ? Nu vedeți că puteți împușca un general italian ?"

Generalul italian — nu era de operetă — era un general adevărat — Soleti. El fusese luat prizonier de nemți, și ideea de a-l asocia Kommando-ului german îi venise adjunctului lui Skorzeny, în dorința de a spori și mai mult deruta. Și, într-adevăr, efectul a fost cel scontat. Nu s-a tras nici un foc. Grupul german s-a apropiat de intrarea în hotel :

— În fața noastră — relatează Skorzeny — se ridica o terasă la o înălțime de 2,5—3 m. Cu ajutorul sergentului Himmel am urcat primul pe terasă. Ceilalți m-au urmat. Am parcurs cu privirea fațada principală a hotelului. La una din ferestrele primului etaj am distins o figură cunoscută — ducele... Am intrat în holul mare al hotelului. Nu vedeam nimic în jurul meu. În dreapta,

o scară ducea spre etaje. Am sărit cîte 4 trepte o dată, am ajuns la primul etaj, am deschis o ușă în dreapta — nimerisem bine — în fața mea se afla Benitto Mussolini și doi ofițeri. Trecuseră doar două sau trei minute de la aterizare.

Operația reușise. Mussolini a fost răpit de Skorzeny și dus la Viena, iar de acolo la München unde-l aștepta familia. La scurt timp, Mussolini a fost instalat de Hitler în fruntea așa-zisei „Republici sociale italiene" cu capitala la Milano.

PROCESUL DE LA VERONA

După aflarea știrii arestării lui Mussolini, Ciano a continuat să funcționeze ca ambasador la Vatican. Dar numai pentru o scurtă perioadă. El a reușit să se facă detestat și în cercurile italiene și în cele germane. Supravegherea sa era din ce în ce mai strictă și se aștepta la o arestare iminentă. Opinia publică cerea ca Badoglio să ia măsuri împotriva celor ce s-au bucurat de privilegii de pe urma regimului mussolinian. Astfel, Ciano stabilește contacte prin Dolmann cu ambasada germană pregătindu-și refugiul... în Germania. O mașină cu număr diplomatic îl transportă spre un aeroport de unde un avion îl depune la München. El considera München-ul ca o simplă escală spre Spania unde spera să se retragă. Pentru orice eventualitate avea asupra sa un pașaport argentinian. Dar Berlinul, care avea socotelile sale destul de serioase cu Ciano, a găsit prilejul nimerit pentru răfuială. I se fixează deci domiciliu forțat la Almanshausen, în apropiere de München.

În urma răpirii lui Mussolini și sosirii acestuia în Germania, Ciano obține cu greu o întrevedere cu el, în care caută să-și explice atitudinea. La întîlnire a asistat și Skorzeny, care o prezintă în felul următor :

— Contele Ciano, îmbrăcat într-un elegant costum de culoare închisă, a început prin a-și prezenta opiniile. Am înțeles că încearcă să explice ducelui motivele acțiunii sale din trecut. Dar toată convorbirea s-a desfășurat într-o atmosferă atît de rece, încît postura mea de martor era penibilă. Peste cîteva minute, întrevederea se terminase și l-am condus pe conte la ușă unde ne-am despărțit. Mussolini m-a rugat apoi să iau loc lîngă el și a început să-mi spună că va intenta în curînd un proces principalilor organizatori ai puciului.

Într-una din zile, întorcîndu-se de la München, Ciano a găsit locuința goală. I s-a spus că membrii familiei sale au plecat spre Italia și că el îi va urma în curînd. La 19 octombrie, la aproape o lună după ce soția sa — Edda Ciano — era deja în Italia, este condus la aeroport sub o puternică escortă germană de unde un aparat militar îl transportă la Villafranca. Escorta, care nu l-a părăsit nici o clipă, îl predă în mîinile poliției italiene, care îl internează în închisoarea Scalzi din Verona. După 25 iulie, închisoarea fusese în mod special afectată încarcerării personalităților ce se disociaseră de Mussolini. A completat fișa de deținut care purta numărul 11 902 și a fost condus în celula nr. 27. O mică fereastră cu gratii dădea în curte, iar ușa, direct în culoar.

Cu un juriu înjghebat în grabă, a fost organizat la Verona un proces împotriva cîtorva dintre frunțașii fasciști care s-au desolidarizat de Mussolini. Totul s-a desfășurat ca într-o mascaradă.

Furlotti, omul care a condus ulterior plutonul de execuție, reconstituie astfel momentul final :

— Era ora prînzului, sau poate puțin mai tîrziu. Judecătorul Vecchini citea sentința. Marinelli și De Bono nu înțelegeau. Surd, De Bono, dusese mîna la ureche. Cînd Vecchini și-a terminat lectura, Marinelli și De Bono s-au apropiat de Ciano care le-a spus : „Cianetti este singurul care și-a salvat pielea. Noi sîntem terminați. Ne vor masacra"...

În timp ce condamnații semnau cererea de grațiere și sperau în rezolvarea ei favorabilă, plutonul de execuție făcea o repetiție generală. Furlotti a plasat pe terenul poligonului scaunele pe care urmau să fie legați Ciano, De Bono, Pareschi, Gottardi și Marinelli.

La 11 ianuarie 1944, Ciano și cu ceilalți foști fruntași mussolinieni au fost împușcați. O ultimă umilință — ei au fost așezați cu spatele la pluton. 30 de oameni aleși de Furlotti au tras fără să șovăie. A urmat obișnuita lovitură, de grație. Fotografii au înregistrat momentul.

ULTIMUL ACT

În perioada ce a urmat răpirii de la Gran Sasso, Mussolini ajunsese o adevărată jucărie în mîinile hitleriștilor. El a mai făcut o vizită la Cartierul general al lui Hitler, dar în mod ostentativ de data aceasta, nimeni nu l-a mai luat în seamă. A acceptat pînă și includerea resturilor armatei italiene în Wehrmacht. Așa-numitul corp germano-italian cu toate că era comandat de formă de mareșalul Graziani, consacra preluarea totală a conducerii militare — pînă la nivelul micilor unități — de către nemți. Mussolini credea însă în miracolul „armelor secrete" ale lui Hitler. Nu putea concepe că într-adevăr totul se sfîrșise.

Dar în aprilie 1945 s-a hotărît să fugă. Singura direcție posibilă era Elveția. În fond nu voia atît să se îndepărteze de aliați cît să se apropie de ei. Elvețienii însă nu doreau complicații. La 8 aprilie, o notă oficioasă menționa că Elveția nu va autoriza trecerea ducelui pe teritoriul elvețian.

17—28 aprilie 1945. Zilele pot fi reconstituite cu destulă ușurință. Sînt de fapt ultimele.

La 17 aprilie, Mussolini pleacă spre Milano, însoțit de o numeroasă suită. Deși motivul acestei deplasări nu este clar, există totuși două indicii : pe de o parte el încerca să stabilească unele contacte cu aliații, pe de altă parte o punte spre rezistență, respectiv spre partea necomunistă a acesteia. Zilele se scurg lent și apăsător sub greutatea evenimentelor care atestă prăbușirea. Generalul SS Wolf îl anunță la 22 aprilie că statul major al armatelor germane din Italia a hotărît să capituleze. Aceasta se petrecea după contactele pe care Wolf le stabilise în secret cu Allen Dulles, reprezentantul serviciului secret american numit pe atunci O.S.S. (ulterior C.I.A.). Trupele aliate avansau fără ca Mussolini să fi întreprins ceva concret.

La 24 aprilie, Mussolini are o întrevedere cu Gian Ricardo Cella, industriaș, om de legătură al Comitetului de Eliberare Națională, care-i propune să se predea comitetului. I se înlesnește o întîlnire în casa cardinalului Schuster, cu membri ai rezistenței, care-i cer să se predea în mod necondiționat. Mussolini inițial ezită. Vrea întîi să spună nemților pe nume o serie de lucruri și promite să se reîntoarcă peste o oră. Prevenit că ar urma să fie deferit unui tribunal al poporului, se hotărăște să părăsească Milano.

56 de valize și colete mari — cuprinzînd documente de stat, documente personale ale lui Mussolini, aur din tezaurul băncii italiene și bijuterii — sînt încărcate în camioane. Un mare convoi părăsește în seara de 25 aprilie Milano. În față 12 mașini printre care și Alfa-Romeo-ul negru al lui Mussolini, un detașament german, apoi din nou mașini — de data aceasta ale demnitarilor fasciști. Direcția — Como. Prefectura acestui mic orășel este din nou aleasă ca reședință provizorie. În urmă, în Milano-ul părăsit, izbucnește răscoala. Presa anunță că partizanii au pus mîna pe principalele puncte strategice din oraș.

Ce planuri urmărea ex-dictatorul ?

Să ia drumul munților ? Să formeze un ultim nucleu de rezistență cu cei care i-au rămas credincioși ? Dorea să atingă valea Valteline, zonă muntoasă relativ ușor de apărat ? Așa ar pleda aparențele. Dar întăririle așteptate — coloana ce urma să fie condusă de Pavolini, rămas ca să o organizeze — n-au ajuns niciodată la punctul de întîlnire. Ziua de 26 se scurge într-un continuu zbucium.

Pînă tîrziu noaptea își pune ordine în hîrtii. Triază, distruge o mulțime de documente. Pe un plic mare scrie : Mr. Winston Churchill. Apoi bagă plicul într-o servietă de piele neagră pe care avea s-o poarte asupră-i pînă la moarte.

Dimineața zilei de 27 aprilie. Tot ce a mai rămas în jurul lui încape în trei mașini. Alături de ele o mașină blindată. Încearcă să-și facă drum spre frontieră. Din nou spre nord. Pe drum convoiul întîlnește o coloană din „Luftwaffe" — vreo 20 de camioane. Cele două coloane fuzionează. Mussolini se află într-o mașină iar amanta sa Clara Petacci — într-alta.

În apropiere de satul Dongo, mașinile frînează brusc, coloana se oprește. Baricade tăiau drumul. Un pumn de oameni — partizani din brigada 52 garibaldiană. Ei au dreptul — în baza acordului realizat cu șefii militari germani — să percheziționeze orice convoi. Nemții puteau trece. Dar nici un italian. Sînt reținuți toți italienii. Printre ei Mussolini și Clara Petacci.

La primărie unde este dus — îl întîmpină o mare de capete. Vestea se răspîndise ca fulgerul. Este imediat înconjurat : plouă cu întrebări.

— De ce ai declarat război ?

— Am fost silit să o fac. Ambasadorul Germaniei venea de două ori pe zi la palatul Veneția și-mi reproșa că repet trădarea Italiei din 1869 și 1915. Mă amenința. Îi arătam că Italia nu era în stare să înfrunte un conflict îndelungat. În cele din urmă, obosit peste măsură, cu gîndul că războiul va fi scurt, am cedat presiunilor lui Hitler.

— Am făcut totul pentru aceasta.

— Cînd ai văzut cum merg lucrurile, de ce n-ai căutat să tratezi cu aliații ?

— Am aci cu ce să mă justific (și Mussolini arătă spre servieta sa de piele neagră, scoase cîteva plicuri în special acela pe care se putea citi Mr. Winston Churchill). Am tot ce-mi trebuie.

Din Milano — informat de către partizani asupra capturării făcute — sosi ordinul ca prizonierul să fie izolat, să se evite orice contact cu el.

...A doua zi Mussolini și Clara Petacci au fost împușcați. Cel ce i-a executat era Valter Audisio, cunoscut și sub numele de colonelul Valerio.

Sergiu VERONA

Butoaie cu bere vărsate într-un canal colector la Chicago.

Damigene cu gin capturate dintr-un transport clandestin la New York, sînt sparte de polițiști pe pavajul străzilor.

RĂZBOIUL ALCOOLULUI (7)

Incoruptibilii

Nicolae Minei

Sub președinția lui Anthony Lombardo, șeful „Uniunii siciliene", discuțiile dădură rezultate fructuoase. Bugs Moran și Vincent Drucci (care luase locul lui Weiss), Jack Zuta (un tînăr șef de bandă care se impusese cu autoritate din primele luni ale intrării sale în breaslă), Maxie Eisen și, bineînțeles, Al Capone, flancat de Jack Gusik și Ralph Sheldon, semnară cu solemnitatea de rigoare un protocol care stipula :

1. Se amnistiază toate delictele, ofensele și jefuirile reciproce dintre gangsteri.

2. Se interzice orice răfuială cu caracter singeros, pe teritoriul orașului Chicago și a suburbiilor sale.

3. Se consideră „conducătorii de grupe" prezenti la reuniune ca direct răspunzători de respectarea integrală a prevederilor de la punctele 1 și 2

4. Se stabilesc noi „zone de lucru", delimitate conform unei anexe, și se interzice orice depășire a granițelor astfel fixate.

Intr-o formulare mai mult sau mai puțin apropiată de cea de mai sus, întreaga presă americană a publicat convenția semnată la hotelul *Sheraton*. Comentariile au fost în general favorabile, chiar dacă unele dintre ele aveau o nuanță dezabuzată. „Din moment ce acceptăm imperiul gangsterilor, avem tot interesul ca între ei să domnească pacea", scria ziarul „Washington Post".

Dar n-a fost o pace, ci un armistițiu. El a durat exact 70 de zile.

ÎN GARAJ SÎNT ȘAPTE CADAVRE...

O amănunțită relatare a ostilităților interganguri din perioada 1926—1929 ar fi nu numai extrem de lungă, ci și fastidioasă. Cu mici variații, scenariul era aproape totdeauna același : o rafală de pistol-mitralieră dintr-un automobil în trecere sau o invitație la plimbarea fără întoarcere. Ne vom limita, așadar, la o sumară cronologie.

La 4 ianuarie 1926, Hilary Clements, aliat al lui Ralph Sheldon, omul lui Capone, era ucis de Joe Saltis, conducătorul unui „gang".

Două luni mai tîrziu, Vincent Drucci, urmașul lui Hymie Weiss la șefia bandei lui O'Banion, era arestat sub pretextul că permisul său de conducere nu purta viza anului în curs. În drum spre comisariat, sergentul de poliție Harold Healy îl împușcă în ceafă explicînd apoi superiorilor săi că Drucci îi jignise sora. Healy a rămas în postul său, fără să treacă măcar printr-o anchetă penală, deși corespondentul din Chicago al ziarului „New York Times" descoperi, că, în ajunul crimei, polițistul încasase de la banca „First National" un cec de 35 000 de dolari, semnat de Ralph Sheldon.

Între lunile mai și august 1926, patru atentate împotriva lui Capone se soldară cu 11 morți. Printre ei se numărau doi trecători inocenți. Al Capone scăpă însă teafăr.

Joseph Aiello, șeful unei bande recent încropite, declara în noiembrie 1926 : „Pînă la Crăciun, voi veni de hac broaștei cu obrazul scrîlelat, care s-a umflat atît de tare încît acum își închipuie că este taur". În dimineața zilei de 25 decembrie, măturătorii de stradă din cartierul de nord găsiră pe trotuar cadavrul lui Aiello, cu pălăria trasă strengărește pe o sprînceană și cu un bănuț de cinci cenți în palmă — ofensă supremă adusă unui mort, conform codului de onoare al sicilienilor.

În 1927 și 1928 căzură două căpetenii ale Mafiei — Frankie Yale și Anthony Lombardo. Primul se bucura de încrederea lui Bugs Moran, cel de-al doilea era devotat lui Capone. Acesta reuși să aducă în fruntea „Uniunii siciliene" pe un alt prieten al său, Pasqualino Lolordo, care avea o mare calitate : lucrase vreme de doi ani în cadrul F.B.I.-ului, fiind considerat unul dintre cei mai destoinici agenți. Dar cariera sa în rîndurile Mafiei dură mai puțin. La 8 ianuarie 1929, o mașină de culoare verde-închis îl culegea de pe stradă pentru ca, două ore mai tîrziu, un comisionar să depună în holul hotelului *Hawthorne* o valiză de piele, de culoare tot verde-închis, care conținea cam o treime din rămășițele pămîntești ale lui Lolordo. Operația purta practic semnătura autorului ei, întrucît toată lumea interlopă din Chicago știa că verdele-închis este culoarea preferată a lui Bugs Moran.

Riposta lui Capone se înscrie, în analele criminalisticii americane, sub titlul de „masacrul din ziua Sfîntului Valentin". Este un episod care figurează și el în filmul „Unora le place cald", deși, în privința lui, scenariștii Billy Wilder și Sol Diamond s-au abătut într-o măsură ceva mai mare de la adevăr.

Capone își pregătă răzbunarea cu multă grijă, deși timpul pe care-l avea la dispoziție era destul de scurt, orice zi de întîrziere reprezentînd pentru el o gravă știrbire a prestigiului. La 13 februarie 1929, unul dintre furnizorii principali ai lui Moran, contrabandistul Walter Doria, telefonă clientului său pentru a-l anunța că deține o mare cantitate de whisky autentic scoțian și că este gata să i-l vîndă la un preț convenabil. Moran nu avea nici un motiv de suspiciune împotriva lui Doria, cu care lucra de șase ani, întreținînd cele mai cordiale raporturi.

Dar loialitatea nu făcea parte dintre mărfurile prețuite în lumea gangsterilor. Fusese destul ca un emisar al lui Capone să ofere lui Doria o participație la beneficiile unui *speak-easy*, pentru ca traficantul să accepte rolul de intermediar în convocarea lui Moran la un rendez-vous fictiv. Locul fixat era un garaj, proprietate a rivalului lui Capone, de pe North Clark Street.

În dimineața de 14 februarie 1929, șapte membri ai bandei lui Moran își așteptau șeful în garajul *Cartage*. Auzind zgomotul pe care-l făceau, deschizîndu-se ușile glisante de metal, Frank Gusenberg, care chibița partida de poker a amicilor săi, ridică ochii și avu surpriza să vadă cinci polițiști în uniformă, cu armele îndreptate spre ei. Îi însoțeau doi civili, care se legitimaseră ca agenți ai F.B.I.-ului și, după ce le cerură celor șapte actele de identitate, le ordonară să se ducă lîngă zidul din fundul garajului, cu mîinile în sus. Convinși că e vorba de o razie banală și că nu riscă nimic, gangsterii se conformară. Dar abia ajunseră la locul indicat și cei doi civili deschiseră focul, cu pistoalele mitralieră luate de la polițiști.

Șase dintre oamenii lui Moran fură uciși pe loc. Frank Gusenberg supraviețui cîteva ore, avînd vreme să povestească șefului său, sosit întîmplător cu întîrziere, felul cum se desfășuraseră evenimentele. La rîndul său, Moran relată totul presei, exprimîndu-și certitudinea că la mijloc era mîna lui Capone care, ca de obicei, avusese parte și de concursul cîtorva polițiști.

INTERMEZZO GAZETĂRESC

Masacrul din ziua sfîntului Valentin marcă apogeul carierei lui Capone. Cîteva luni după descoperirea cadavrelor din garajul de pe North Clark Street, nici unul dintre rivalii lui nu mai îndrăzni să-l atace într-o formă sau alta, așa cum nici unul dintre acoliții lui nu mai căzu victimă vreunui atentat. Averea lui Scarface se apropia, după unele aprecieri, de

cifra de 65 milioane de dolari. În slujba lui directă lucrau peste 750 de persoane, alte aproape 5 000 agonisindu-și existența tot de pe urma afacerilor patronate de el. Cel puțin 60 la sută din efectivele poliției orașului Chicago puteau fi regăsite pe statele sale de plată, alături de mai bine de jumătate din magistrații orașului, în fața cărora 53 de avocați și jurisconsulți îi apărau interesele.

Celebritatea lui Capone depășise de mult granițele *underworld-ului*, ieșind la lumina zilei și concurînd-o pe cea a vedetelor de cinema și a politicienilor de prim plan. În anturajul Casei Albe se șoptea că însuși președintele Herbert Hoover era gelos pe gloria gangsterului : într-o zi de septembrie a anului 1928, aflîndu-se într-un hotel din Miami, nu izbutise să-și țină proiectata conferință de presă, deoarece covîrșitoarea majoritate a ziariștilor optase pentru o întîlnire cu Capone, care venise și el să-și petreacă o scurtă vacanță pe frumosul litoral al Floridei.[2]) În orice caz, este sigur că Scarface refuză, în acea perioadă, o ofertă a companiei cinematografice *Warner Bros*, care, în schimbul a 200 000 de dolari, îi cerea autorizația de a face un film avînd ca subiect biografia lui. În același mod el respinse propunerea editurii *Gowan and Son* de a-și scrie memoriile contra unui avans garantat de 450 000 de dolari și a unui procent din încasări. Singurul beneficiu cu care se alese literatura de pe urma lui fu o piesă a faimosului autor de romane polițiste, Edgar Wallace, în al cărei personaj principal oricine putea recunoaște trăsăturile caracteristice ale „invincibilului Al".

În această atmosferă era firesc ca toate căpeteniile pegrei să-l aclame ca pe un lider necontestat, la reuniunea care avu loc în mai 1929, la Atlantic City. Convocată din inițiativa lui Frank Costello, gangsterul nr. 1 al New York-ului, consfătuirea se desfășură după tipicul celei care se ținuse la hotelul *Sheraton* din Chicago, cu patru ani în urmă. Toți cei prezenți se angajară să-și respecte reciproc fiefurile și-și făcură cele mai solemne declarații de lealitate. Al Capone și Bugs Moran se îmbrățișară în aplauzele participanților. Totul părea să se fi rînduit de minune în cea mai rea dintre lumi.

La înapoierea spre Chicago, Scarface și „îngerul său păzitor", Frank Rio, avură însă proasta inspirație să facă escală la Philadelphia, pentru a vedea un film. Semnalați de Moran poliției locale, care nu era cu nimic îndatorată „împăratului din Chicago", ei fură arestați la ieșirea din cinematograf. La percheziție, se găsi asupra lor un număr impresionant de pistoale — numai Rio avea șase — și nici un permis de port-armă. Judecat imediat de un tribunal de urgență, Capone fu condamnat ca un banal răufăcător, la un an închisoare.

Lavin, unul din rivalii lui Capone, a fost împușcat în locuința lui, în timp ce juca poker

Ispășindu-și pedeapsa mai întîi la pușcăria din Homelsburg și apoi la Eastern Penitentiary, el se bucură de un regim oarecum deosebit de cel al restului deținuților. Celula sa era înzestrată cu mobilă adusă de la Chicago și cu un aparat de radio de ultimul tip. Un gardian avea ca misiune specială asigurarea legăturii cu exteriorul și, în primul rînd, transportul voluminoasei corespondențe pe care Capone o dicta unui alt deținut, dactilograf de profesie. Soția lui avea permisiunea de a-l vizita oricînd dorea și de a rămîne un timp nelimitat, într-un tête-à-tête pe care nimeni nu-și îngăduia să-l deranjeze.

Printre cei care se ocupară de veselul prizonierat al lui Scarface se numără și Jack Lingle, reporter la *Chicago Tribune*. Cele scrise de el aveau o nuanță mai mult admirativă decît de blam. De altfel, Lingle era un personaj care nu se bucura de o reputație prea bună printre confrații săi : prieten la cataramă cu mulți dintre gangsteri, el ducea o viață greu de explicat prin veniturile sale oficiale : un apartament permanent la unul din cele mai luxoase hoteluri ale orașului, o vilă pe malul lacului Michigan, vacanțe petrecute în Europa și nenumărate chefuri monstre la diferite *speak-easy*-uri.

Încă din martie 1930, cînd Capone fu eliberat (pedeapsa i se redusese la zece luni de detenție), Lingle află că reportajul său nu avusese darul să placă celui căruia i-l consacrase. Cîteva săptămîni la rînd gazetarul încercă să intre în contact cu gangsterul, dar acesta refuză să acorde audiența solicitată cu atîta stăruință. La 9 iunie, în timp ce se îndrepta spre gara Grant Park, într-un pasaj subteran răsună un foc de revolver. Lingle se prăbuși pe trotuar, neînsuflețit : un glonte îi pătrunsese prin ceafă, oprindu-se în creier.

Asasinatul stîrni o mare fierbere în lumea presei. Directorul cotidianului *Chicago Tribune*, colonelul Robert McCormick publică un editorial furibund (ca și cum aceasta ar fi fost prima crimă comisă de gangsteri), promițînd totodată 25 000 de dolari celui care ar fi dat indicații capabile să ducă la arestarea asasinului sau asasinilor. Un alt cotidian, *Chicago Herald and Examiner*, aparținînd trustului Hearst, făgădui o recompensă identică, iar *Chicago Evening Post* — 5 000 de dolari.

Toate trei ziarele rămaseră mai departe în posesia sumelor promise. Afacerea Lingle fu clasată, deși nimeni nu ignora că : 1) preotul catolic care ieșise din pasaj imediat după ce se auzise împușcătura semăna ca două picături de apă cu Frank Rio ; 2) Lingle, care se lăsa plătit de traficanții de alcool pentru a nu publica lucruri ce nu le conveneau, fusese văzut în cîteva rînduri în compania lui Bugs Moran, vechiul dușman al lui Capone ; 3) acesta din urmă declarase într-un interviu acordat ziarului *St. Louis Star*, că „la Chicago există prea multe plosnițe ale tiparului, care o dată și o dată vor trebui strivite".

CEI ȘASE DIN UMBRĂ

Violența cu care reacționaseră gazetele din Chicago față de omorîrea lui Lingle nu era decît în aparență determinată de brusca curmare a unei vieți nu tocmai demne de respect. În realitate, Capone se făcuse vinovat de un păcat incomparabil mai mare decît asasinarea unui ziarist compromis, un păcat pentru care era judecat nu de niște magistrați venali și lesne de corupt, ci de înseși persoanele lezate : trecuse fraudulos frontiera invizibilă și fluidă care desparte lumea interlopă de cea a businessului.

Totul pornise de la o idee pe care Scarface o avusese în 1927 și care, deși la început păruse strălucită, avea să i se dovedească în cele din urmă fatală. Remarcînd că, de pe urma încăierărilor dintre gangsteri, aveau de suferit adesea magazinele, întreprinderile industriale și băncile din zona unde se desfășurau ciocnirile, Capone se gîndi să transforme accidentalul în normal și consecințele *eventuale* în perspective certe. Astfel luă naștere așa-numitul *protection racket*, variantă modernă a unui străvechi procedeu al Mafiei. Negustorul care nu voia să-și vadă prăvălia mistuită de un incendiu, fabricantul care dorea să evite brusca și misterioasa defectare a tuturor mașinilor sale, bancherul care ținea să-și scuutească clientela de explozia unei grenade lacrimogene în holul principal al sediului său, sau de inundarea subsolului unde se aflau camerele blindate, aveau la îndemînă o singură soluție : să plătească pentru „protecție". Cel care ocrotea era Capone. Cel față de care se efectua ocrotirea era tot Capone. Cel căruia i se plătea protecția lui Capone împotriva lui Capone era, bineînțeles, Capone.

Departe de a gusta umorul sec al unei asemenea situații, oamenii de afaceri au considerat drept un sacrilegiu pătrunderea unui gangster în sfînta sfintelor din templul închinat „liberei întreprinderi". Pentru a pune stavilă irezistibilei ascensiuni a lui Arturo Ui — Al Capone, ei au început să se organizeze. Sub conducerea lui Robert Isham Randolph, președintele Camerei de comerț din Chicago, a luat ființă „Comitetul civic pentru prevenirea și pedepsirea crimei". Crima data de mulți ani, dar prevenirea și pedepsirea ei deveniseră de-abia acum necesare.

Prieten personal cu președintele Hoover, Randolph și-a pregătit campania cu minuțiozitate, mobilizînd toate resursele pe care i le puneau la dispoziție înaltele sale relații. În jurul lui s-a format un nucleu alcătuit din multimilionarii Galt Moderwell (proprietarul celei mai mari firme de import-export din Middlewest), Baruch Stein (unul dintre cei mai importanți fabricanți de blănuri din Statele Unite), George Gore (patronul unei gigantice uzine de conservat carnea), Pat Cunnan (președintele Consiliului de administrație al trustului de confecții „Everwear") și Lloyd Welles (proprietarul a 17 filaturi și țesătorii de bumbac).

Urmărind să dobîndească nu o efemeră (și periculoasă) aureolă de cavaleri ai dreptății, ci rezultate palpabile și de durată, businessmenii s-au ferit cu atîta stăruință de orice publicitate, încît au fost supranumiți „cei șase din umbră". Ei au pornit de la premisa că singura tactică eficace în lupta cu gangsterii este preluarea metodelor lor. „La urma urmelor, erau metodele pe care — cu mai multă discreție sau cu mai mare abilitate — le aplicau chiar acești onorabili stîlpi ai societății în respectata lor activitate de zi cu zi", comentează unul dintre cronicarii frămîntatei epoci.[3])

(Va urma)

1) André Valmont : *L' Amérique face aux gangs*. Ed. de Saint-Clair, Paris, 1966.

2) Louis Halpern : *Hoover — the Man*. Ed. Doubleday, New York 1932.

3) H. Asbury : *The Great Illusion : an Informal History of Prohibition*, Ed. Harrison, Chicago, 1936.

Newsweek

NEW YORK

ALEGERILE DIN S. U. A.

ÎN ACEST an electoral nu există impresia că vreunul din candidaţi poate face mare lucru pentru a rezolva dificultăţile noastre. Pînă în prezent postulatul american era că orice problemă poate fi rezolvată, şi ca urmare sîntem nepregătiţi pentru situaţia noastră grea de azi, cînd adevărul este că nici un preşedinte nu poate găsi în viitorul apropiat soluţii satisfăcătoare pentru problemele noastre cele mai adînci şi cele mai dificile.

Nu vorbesc despre războiul din Vietnam. Avem posibilitatea să ajungem la o încetare onorabilă şi grabnică a luptelor. Obstacolul este falsa mîndrie — refuzul de a îndrepta marea greşeală a intervenţiei militare într-un război terestru asiatic, şi prin îndreptarea ei de a recunoaşte că nu am „cîştigat" un război care nu poate fi cîştigat, de a recunoaşte că nu putem cîştiga orice joc în care intervenim. Obstacolul fatal în calea păcii este insistenţa lui Lyndon Johnson că a avut totdeauna dreptate, că trebuie să fie totdeauna învingătorul, că nu trebuie să negocieze o retragere în etape şi condiţională a trupelor noastre decît dacă ele se pot înapoia acasă în mod triumfal.

Războiul nu este una din problemele noastre de nerezolvat. El este mai degrabă o gigantică diversiune de la problemele noastre cu adevărat dificile, o diversiune care iroseşte vieţi omeneşti şi bani în urmărirea zadarnică a unui obiectiv irealizabil. Va fi nevoie de curaj moral pentru a recunoaşte şi îndrepta greşeala noastră, şi puţini oameni de stat au avut acest gen de curaj. Dar greşeala poate fi îndreptată atunci cînd la Casa Albă se află un om care are curajul s-o îndrepte.

Problemele care obsedează poporul nostru şi îl deprimă sînt legate de nemulţumirile unei populaţii în creştere explozivă trăind în oraşe în care ştiinţa modernă creează un mediu înconjurător revoluţionar. Sentimentul general de nesiguranţă este un aspect firesc al acestei schimbări în modul nostru de viaţă. Tot astfel decalajul dintre generaţii. Tot astfel creşterea dramatică a criminalităţii. Tot astfel tendinţa spre insurecţie în relaţiile dintre negri şi albi.

Iată problemele care preocupă cel mai mult poporul nostru, şi nu eforturile stupide şi nedemne de a ne salva prestigiul pe continentul asiatic. Acum elementul comun şi esenţial al tuturor problemelor noastre reale este că în măsura în care considerăm că cunoaştem soluţia, chiar dacă am putea să obţinem fondurile necesare pentru aplicarea ei, orice soluţie ar cere mult timp — mult mai mult decît mandatul oamenilor pe care sîntem pe cale să-i alegem.

Pentru problemele cu adevărat dificile nu există încă o soluţie certă. Dacă se pune problema cum se poate trece un rîu, avem posibilitatea să construim un pod, să săpăm un tunel sau să folosim ferry-boatul. Dar nu există o asemenea certitudine în problema relaţiilor dintre minoritatea neagră şi majoritatea albă preponderentă. Nu ştim în mod real ce fel de învăţămînt, ce fel de locuinţe, ce fel de pregătire profesională va da într-adevăr rezultate. De asemenea nu ştim în ce măsură majoritatea albă va fi dispusă să plătească impozite sau cît timp minoritatea neagră militantă va accepta reforme simbolice şi în rate.

Acest gen de nesiguranţă exclude soluţiile rapide şi ne condamnă la acţiuni de lungă durată, parţiale şi treptate. Acest fapt crucial ridică o problemă imediată, anume cum să facem faţă nemulţumirii ţinînd seama de incapacitatea noastră de a o satisface repede. Am ajuns o ţară nefericită şi dezbinată în care îndreptarea nedreptăţilor va cere în mod inevitabil mult mai mult timp decît sînt dispuşi să aştepte nedreptăţiţii. Ca urmare, trăim acum într-o stare de război de guerilă incipient.

Iată de ce ştim că ne aflăm într-o situaţie mai grea decît oricînd în ultimii o sută de ani. Iată de ce nu se pot aştepta în cel mai bun caz decît măsuri reduse de îmbunătăţire din partea oricărui conducător politic. Iată de ce ar fi zadarnic şi naiv să se afirme că am ajuns acum într-o perioadă în care dificultăţile noastre pot fi lichidate, pot

contrapunct

Art Buchwald

Micul fabricant de fraze

Cel mai mare fabricant de vorbărie politică din S.U.A. este Hiram Thesaurus, cu care am avut fericirea să discut săptămîna trecută la Convenţia naţională republicană de la Miami Beach. Dl Thesaurus se afla în faţa unuia din standurile sale, vorbind despre stocuri, cînd l-am întrebat: „Cum merg treburile ?"

— Foarte bine — mi-a răspuns. Toţi fabricanţii de vorbărie speră ca 1968 să fie anul cel mai bun pe care l-am avut vreodată. Am făcut un început bun la Convenţia republicană şi nu văd de ce nu ne-ar merge la fel de bine, sau chiar şi mai bine, la Chicago.

— Ce articol se vinde cel mai bine ?

— „Legea şi ordinea" a fost articolul cel mai cerut anul acesta. Nu reuşim să avem în stoc vorbărie despre lege şi ordine. În secunda în care o punem pe tejghea, a şi fost înşfăcată.

— Şi altceva ce se caută ?

— „Pace în ţară şi în străinătate" este un articol foarte cerut. Nu cred că există vreun politician care, candidînd anul acesta, să nu fi cumpărat cel puţin o bucată. „Criza oraşelor" merge de asemenea foarte bine, dar articolul care ne-a surprins într-adevăr a fost „O parte din acţiune". Am fabricat cîteva mostre, şi pînă să ne dezmeticim, lumea le folosea pentru a descrie ce doresc minorităţile. Am vîndut una lui Barry Goldwater, una senatorului Brooke, iar dl Nixon a cumpărat de la mine din depozitul cu ridicata. Am avut atîtea comenzi pentru acest articol, încît o mulţime de politicieni trebuie să aştepte livrările două săptămîni.

— Cum merge „Strigătul pentru o nouă conducere"?

— Firește, s-a dat năvală după el, dar eram pregătiţi. Nu sînt însă sigur cum se va vinde articolul la Chicago. Am avut comenzi cu anticipaţie din partea oamenilor lui McCarthy.

— Cînd fabrici vorbărie politică, elaborezi propriile dumitale fraze sau pur şi simplu copiezi ce s-a făcut înainte ?

— Amîndouă. Avem articole de vorbărie consacrată ca „Răspunderea fiscală" şi „Politica oportunităţii" pe care politicienii le folosesc la fiecare patru ani. Dar trebuie să născocim şi vorbărie nouă care să capteze urechea alegătorilor.

— De pildă ?

— Ei bine, după cum vă reamintiţi, în 1964 o mare parte a vorbăriei politice era îndreptată împotriva presei. Anul acesta am elaborat o retorică împotriva Curţii Supreme. Nu vă puteţi închipui cît se cere anul acesta „Lupta împotriva criminalilor". Un alt articol creat de noi este „Să nu întrebăm ce nu merge bine în America, ci ce merge bine în America".

— Văd că ai aici, pe tejghea, un articol denumit „Spune adevărul golgoluţ".

— Asta s-a vîndut ca pîinea caldă, aproape la fel de bine ca „Un om pentru vremurile noastre". O altă mare surpriză este colecţia noastră „Eroziune". Cuprinde „Eroziunea oraşelor", „Eroziunea dolarului", „Eroziunea valorilor morale" şi „Eroziunea prestigiului Americii în străinătate". De asemenea, am vîndut bine „Reconstrucţia urbană şi a cartierelor mizere" şi „Acceptarea sfidărilor şi răspunderilor celor fără drept de vot".

— Pe cînd vorbeam, a sosit un politician însoţit de managerul său electoral, care a întrebat: „Mai ai articolul «O conducere nouă şi dinamică»" ?

— Da, domnule — a spus dl Thesaurus. Ce părere aveţi despre „Cheltuieli federale excesive"?

— Dă-mi ce ai. Iau două bucăţi.

— Foarte bine. Nu doriţi şi „O naţiune supusă lui Dumnezeu, indivizibilă, cu libertate şi dreptate pentru toţi"?

— Nu, a răspuns politicianul. Nu vreau să pierd sufragiile sudului în campania mea electorală.

(Din **International Herald Tribune**)

fi rezolvate ușor și repede de vreun nou grup de politicieni.

Tot ce putem spera este că ei vor convinge majoritatea preponderentă de faptul că își dau seama care sînt problemele și că sînt hotărîți să încerce soluții. Concomitent, ei trebuie să avertizeze că țara va suprima violența, că nu se va împăca cu recurgerea la violență pentru a se împotrivi realității inevitabile, că nu poate exista o soluție rapidă la nici o problemă reală. Aceasta nu este o atitudine ușor de adoptat pentru un conducător politic în cadrul unei democrații. Dar trebuie să sperăm că într-o zi fracțiunile interesate și conștiente din țara noastră se vor uni într-un partid care, bucurîndu-se de încrederea marii majorități, va putea să guverneze și să reconstruiască țara.

Walter LIPPMANN

Le Monde diplomatique

RHODESIA ȘI EMPIRISMUL LONDREI

WILSON ia oare în considerare o nouă întîlnire „la nivel înalt" cu Ian Smith pentru a găsi o soluție diferendului dintre Londra și Salisbury ? Iată ipoteza pe care a formulat-o „The Guardian". Într-adevăr, ziarul liberal consideră că dacă guvernul britanic vrea să profite de ultima șansă care se oferă pentru a ajunge la un acord potrivit liniilor definite la sfîrșitul anului 1966 pe bordul crucișătorului „Tiger", negocierile trebuie să fie reluate înainte ca regimul ilegal al lui Smith să ia hotărîrea ireversibilă de a proclama Republica.

Evenimentele din ultimele săptămîni nu confirmă însă acest optimism, deoarece se pare de fapt că de ambele părți pozițiile s-au înăsprit mai degrabă. Într-adevăr, încă la 4 iulie, Ian Smith reușea să scape de ministrul său de interne, William Harper, care constituia „un risc pentru securitatea guvernului". Dar imediat Frontul rhodesian, partidul guvernamental, se pronunța pentru Republică dînd publicității la 17 iulie propuneri în vederea unei noi Constituții. Proiectul de Constituție, care rupe de fapt ultimele legături cu Marea Britanie și cu regina Elisabeta, va fi prezentat spre aprobare congresului partidului în septembrie. Congresul va hotărî dacă Constituția republicană va fu supusă sau nu unui referendum.

Proiectul de Constituție prevede într-adevăr crearea unui consiliu provincial alb și a două consilii provinciale negre, dar Parlamentul calificat de „multirasial", înfăptuind dorințele Frontului rhodesian, nu ar lăsa negrilor decît o participare minoritară. Într-adevăr, jumătate din locurile adunării alese prin vot universal și care va avea în total 65 vor fi rezervate albilor, în timp ce numai 16 locuri ar fi garantate africanilor. Cît despre ultimul sfert din locuri, el ar fi atribuit în proporție aproape egală albilor și negrilor.

Senatul ar avea 23 de membri : zece senatori albi aleși de deputații albi și zece senatori negri reprezentînd principalele două grupuri etnice rhodesiene desemnați de consiliul șefilor de trib. Ceilalți trei senatori ar fi numiți în mod direct de șeful statului.

Este explicabil că asemenea perspective au fost primite mai degrabă cu răceală la Londra. Harold Wilson a criticat imediat proiectul de Constituție rhodesiană declarînd că nu satisface „nici unul din cele șase principii care rămîn pentru Marea Britanie baza oricărei soluții". Primul ministru a profitat de aceasta pentru a reaminti că nu se pune problema de a negocia cu Smith pe alte baze decît acelea ale unui guvern pe termen lung ales de majoritatea africană. În ce o privește, Camera Lorzilor a adoptat fără să pună la vot o rezoluție pe care o respinsese cu o lună înainte și care întărește sancțiunile economice împotriva Rhodesiei.

Printr-o coincidență care nu este poate cu totul întîmplătoare și în timp ce activitatea naționaliștilor africani se intensifică în valea fluviului Zambezi, președintele Kenneth Kaunda a ales acest moment pentru a pleca la Londra și a avea convorbiri cu conducătorii britanici ai Rhodesiei. Această vizită de cinci zile a fost cu atît mai remarcată cu cît președintele Zambiei rupsese în mod practic orice contact personal cu Wilson de la ultima conferință a primilor miniștri ai Commonwealthului. Este adevărat, recent situația a evoluat simțitor. Din inițiativa Marii Britanii, sancțiunile economice împotriva Rhodesiei au fost întărite în urma unui vot majoritar al țărilor membre ale O.N.U., și Zambia, în ciuda naționalizărilor masive pe care le-a efectuat, continuă să aibă urgent nevoie de ajutorul britanic.

Fără să-și facă iluzii asupra refuzului guvernului laburist — și cu atît mai mult al unui eventual guvern conservator — de a recurge la forță pentru a înăbuși rebeliunea lui Smith, președintele Kaunda s-a străduit să obțină din partea Londrei promisiuni pe tărîm economic și militar care îi vor permite să aștepte cu răbdare ca drumul de la Dar Es Salaam să-i deschidă un debușeu permanent prin Tanzania și să se lipsească complet de Rhodesia pentru tranzitul comerțului lui exterior. Aceasta nu l-a împiedicat pe Kaunda să repete avertismentele sale despre „baia de sînge" care se pregătește în Africa australă, în cazul în care Africa albă refuză să țină seama de aspirațiile Africii africane.

În aceste condiții, Londra pare să adopte încă o dată o atitudine empirică în baza căreia, acordînd greutate în special „realităților" momentului, refuză să ia în considerare opțiunile politice care se vor pune într-o zi sau alta în această regiune a Africii. Dacă ar fi să dăm crezare mărturiilor celor mai autorizate, activitatea naționaliștilor africani, după o jumătate de secol de pauză, tinde să se organizeze pe o linie care din Angola ajunge în Mozambic urmînd aproximativ valea fluviului Zambezi. Îndrăzneala partizanilor de la frontiera dintre Rhodesia și Zambia lasă de altfel să se presupună existența unui plan coerent urmărind eliberarea celor patru milioane de africani din Rhodesia. Votul recent al Parlamentului de la Salisbury în favoarea prelungirii stării de urgență pe o nouă perioadă de trei luni la cererea ministrului legii și ordinii, Lardner Burke, este de altfel grăitoare în ce privește pericolele reale la care este supus de acum înainte Smith.

→

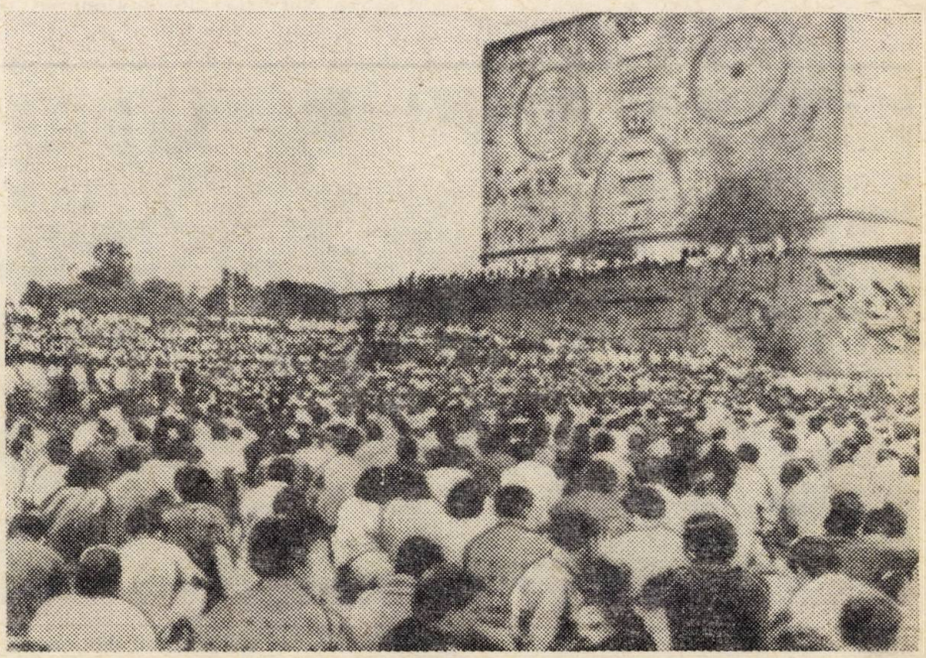

La Ciudad de Mexico 19 000 de studenți, așezați în fața bibliotecii universitare, demonstrează pentru autonomia universității.

Dar nu putem vorbi de regimul rebel al lui Smith fără să menționăm rolul capital pentru supraviețuirea lui jucat de Republica Sud-Africană, care constituie principalul bastion al rasismului în Africa australă. De asemenea, nu putem uita că Africa de sud a înlocuit din 1967 Australia în calitate de al doilea client al Marii Britanii care a devenit principalul ei furnizor de fonduri străine de vreme ce deține trei cincimi din totalul investițiilor, cele ale S.U.A. fiind de 12 la sută, ale Franței, 6 la sută și ale Elveției de 4 la sută. Poziția lui B.J. Vorster față de Londra este atît de puternică încît guvernul de la Pretoria nu este departe de a considera că este singurul guvern în stare să determine regimul lui Smith să accepte o reglementare a afacerii Rhodesiei satisfăcătoare pentru Marea Britanie.

Africa de sud ar putea de asemenea să denunțe acordul oferind Marii Britanii înlesniri la baza navală Simonstown a cărei importanță a sporit de la închiderea Canalului Suez. Ea ar putea astfel să oblige flota britanică să grăbească cu trei sau patru ani retragerea forțelor ei, hotărîtă în principiu pentru 1975. În sfîrșit, producînd trei sferturi din cantitatea de aur a lumii necomuniste, Africa de sud are posibilitatea să influențeze conjunctura monetară internațională într-un moment în care rolul lirei sterline și al dolarului ca monedă de rezervă este pus în mod serios sub semnul întrebării.

Fără îndoială Kenneth Kaunda are dreptate să considere că Londra ar fi trebuit să recurgă la forță pentru a-l determina pe Ian Smith să renunțe la rebeliunea lui. Dar în starea actuală a lucrurilor există multe șanse că Marea Britanie va menține față de Rhodesia politica necorespunzătoare a sancțiunilor economice care o pune la adăpost de reproșurile prea vii ale Africii negre și în același timp de represaliile prea grele de consecințe ale regimului de la Pretoria.

Jean KNECHT

Clarín
BUENOS AIRES

AMERICA DE SUD: PERSPECTIVE POLITICE

CU REȚINEREA-I obișnuită și permanenta-i tendință de a eluda diagnosticarea neajunsurilor de fond ale continentului, Comitetul Internațional al Alianței pentru Progres (C.I.A.P.) a analizat într-un raport actualele tensiuni sociale din America Latină. Din acest raport reiese o nuanță mai accentuată de neliniște care trebuie să pară explicabilă oricărui observator.

Dacă 1968 a fost comparativ un an liniștit pe continentul latino-american, se pare că anul 1969 nu va avea aceleași caracteristici. Anul viitor se va iniția o nouă perioadă prezidențială în S.U.A. Numeroase activități politice din America Latină, în prezent așteptînd deznodămîntul electoral din S.U.A., vor trebui să-și elaboreze noile lor strategii.

De asemenea dacă am reduce analiza noastră la America de Sud, lista problemelor cărora ar fi necesar să li se acorde atenție anul viitor ar fi tot atît de confuză pe cît de îngrijorătoare. Principalul nostru vecin, Brazilia, trebuie să se pregătească în următorul an pentru reînnoirea prezidențială din 1970, într-un cadru de violență aproape fără precedent în istoria sa politică.

În Bolivia se va pune o problemă similară cu prilejul încheierii mandatului actualului președinte. M.N.R.-ul — „Mișcarea Națională Revoluționară" — partid politic interzis de autorități, constituie o forță care persistă pe scena politică a țării, fapt pe care nu-l ignoră nici președintele Barrientos și nici cei care se pregătesc să-i ocupe locul.

Uruguayul se zbate într-o situație fără ieșire pe care nu o poate depăși nici actuala administrație și nici cea presupusă ca alternativă, întrucît problemele acestei țări nu sînt politice ci în mod substanțial economice. Uruguayul reprezintă cazul tipic care demonstrează eșecul formulelor de dezvoltare economică preconizate de „Alianța pentru Progres". În Uruguay aproape că nu există analfabeți, nivelul consumului alimentar este înalt, problemele sale sanitare sînt periferice, înaltul său grad de urbanizare exclude cunoscutele rețete ale reformei agrare. Cu toate acestea dezvoltarea Uruguayului este frînată, întrucît structura producției sale nu s-a schimbat față de trecut, cînd această structură se integra armonios în sistemul mondial al diviziunii muncii.

În Chile, 1969 va fi de asemenea un an crucial, întrucît vor trebui trasate liniile politice pentru succesiunea președintelui Eduardo Frei. Dacă democrat-creștinii nu vor reuși să redea mișcării lor caracterul de front național cu care au cucerit victoria în alegerile trecute, este posibil ca polarizarea să nu fie în favoarea lor. Investițiile sociale practicate de actualul guvern în primii doi ani ai mandatului său au deschis brese inflaționiste care pun piedici programelor de dezvoltare. În orice caz se pare că liniile de înfruntare sînt orientate în sensul unei polarizări a proiectelor extremiste susceptibile de a amenința propriile baze ale stabilității politice.

Ceva asemănător se întîmplă în Peru. Președintele Belaunde Terry a trasat un program a cărui îndeplinire s-a lovit, însă, de o împotrivire implacabilă, practicată sistematic de forțele aflate în opoziție. Se menține cu toată gravitatea situația milioanelor de peruvieni indigeni, al căror grad de participare la viața politică, economică și culturală este tot atît de limitat ca altădată.

Ecuadorul a trăit nu de mult criza unui scrutin definitiv care oricare ar fi deznodămîntul nu permite o anticipare a soluțiilor stabile.

Un veteran conducător populist a învins pe ceilalți conducători, tot atît de veterani ca și el și care reprezintă o schemă politică proprie a deceniului patruzeci. Mai mult sau mai puțin similar este cadrul columbian, unde un alt președinte, tot atît de capabil ca și Frei sau Belaunde, trebuie să inițieze pași pentru o tranziție care să pună capăt pactului constituțional dintre liberali și conservatori. În sfîrșit, în Venezuela, perioada în care a acționat ca instrument politic Partidul Acțiunea Democratică a lui Betancourt și Leoni a ajuns la sfîrșit, după ce a permis o primă etapă de funcționare organică a unui regim constituțional.

Nu este neapărat să fii profet pentru a prezice că 1969 va fi un an de neliniște în America Latină. Cauzele nemulțumirilor sociale sînt arătate în raportul C.I.A.P., deși numai pe jumătate, și fără concluzii corespunzătoare. Este posibil ca America Latină să nu poată depăși actualele sale probleme decît atunci cînd economiile țărilor continentului nu se vor baza numai

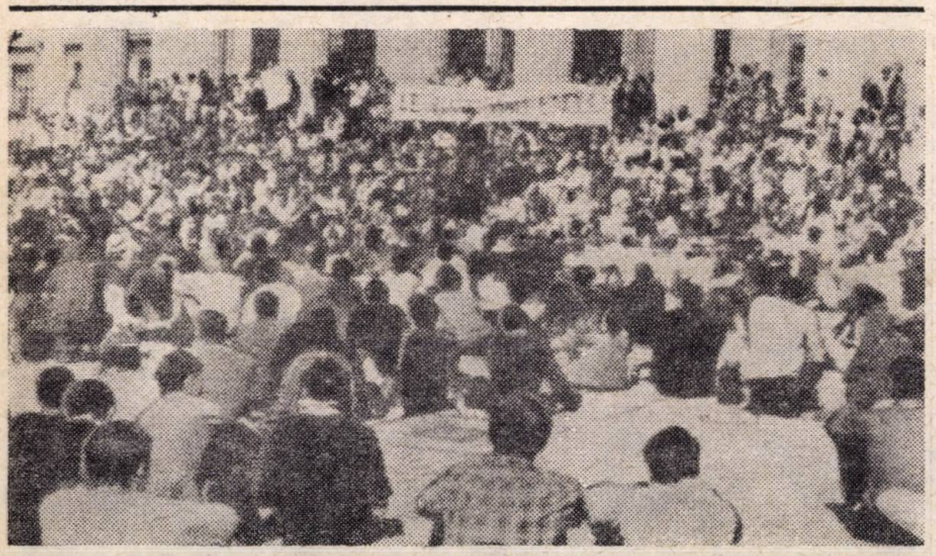

La Johannesburg, în Republica Sud-Africană, numeroși studenți au demonstrat în favoarea acțiunii colegilor lor din Capetown, care au cerut reinstalarea la catedră a lectorului de culoare Archie Mafeje, înlăturat de la post de autoritățile guvernamentale

pe agricultură și industria minieră, cînd se va deschide cale liberă întreprinderilor industriale consolidate ale unor state naționale puternice și stabile.

În acest cadru va trebui să-și traseze Argentina acțiunea sa diplomatică pentru anii următori. Bineînțeles că o va face pe baza unei situații naționale care nu este în nici un fel imună la deteriorările înregistrate de către celelalte țări latino-americane.

jeune afrique

MEDIERE PRIN INTERMEDIUL O. U. A.

SUB CONDUCEREA împăratului Etiopiei Haile Selassie, Organizația Unității Africane este angajată în încercarea de mediere poate cea mai delicată din cîte a întreprins vreodată: curmarea războiului civil care sfîșie Nigeria.

Dacă discuțiile de la Addis Abeba s-ar solda printr-un eșec, am asista probabil la ultima rundă a acestei lupte îndîrjite înainte de a se prezenta din nou un prilej de reglementare pe calea tratativelor. Dar în ce măsură conducătorii africani au reușit în încercările lor de mediere începînd din 1963, data la care O.U.A. a început să se preocupe de eventuala realizare a unei păci africane?

Succesul cel mai strălucit datează din 1963. Războiul amenința atunci să se producă între Algeria și Maroc pentru probleme de delimitare a frontierei în Sahara. Datorită medierii împăratului Etiopiei și a președintelui Republicii Mali, Modibo Keita, s-a ajuns repede la o încetare a focului. Fără îndoială, diferendul nu și-a găsit încă o soluție definitivă. În orice caz este cert că conflictul nu a izbucnit din nou.

Al doilea succes a fost înregistrat în 1965 în Sudan, după căderea guvernului militar. Noilor conducători, civili, li se punea o sarcină grea. Era necesar să obțină colaborarea populațiilor nemusulmane din sud care se revoltaseră împotriva armatei. Sub controlul unei delegații a O.U.A. au început convorbiri cu privire la eventualitatea unei noi constituții. Această intervenție a permis orientarea spre o participare posibilă a celor două partide principale din sud la elaborarea unei constituții care, este adevărat, nu s-a terminat încă.

În 1966, recompensa pentru mediere revine Sudanului pentru un conflict de frontieră dintre Etiopia și Somalia. Aici, de asemenea, s-a putut ajunge la o încetare a focului.

Rezolvarea conflictului dintre Kenya și Somalia a cerut mai mult timp. Ambele țări duceau de cinci ani cu îndîrjire un mic război de frontieră. Președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, a obținut din partea beligeranților, să renunțe și să reia relațiile diplomatice.

Ultimul succes al Africii: expulzarea fostului colonel Jean Schramme și a mercenarilor săi albi, refugiați în Ruanda după ce au fost zdrobiți la Bukavu (octombrie-noiembrie 1967) de armata Republicii Congo — Kinshasa. Congo cerea o extrădare pe care Ruanda o refuza. O.U.A. le-a împăcat, obținînd repatrierea tuturor mercenarilor cărora Africa le-a salvat astfel viața.

Cel puțin alte douăsprezece intervenții similare au potolit conflicte sau au permis reglementări satisfăcătoare. În schimb, O.U.A. a înregistrat un eșec grav în 1964—1965 în cursul rebeliunii care sfîșia Congo—Kinshasa. Statele africane erau atunci dezbinate, unele sprijinind guvernul legal, celelalte pe rebeli.

Dar cea mai mare sfidare lansată pînă acum conducătorilor africani este fără îndoială războiul civil care pustiește cel mai mare stat din Africa, Nigeria.

Colin LEGUM

În localitatea Gujarat din India ploile au provocat mari inundații

Giuseppe MEDICI

ministrul afacerilor externe al Italiei

Giuseppe Medici, noul ministru al afacerilor externe al Italiei în cabinetul Leone, s-a născut la Sassnolo în provincia Modena în 1907. După terminarea facultății de științe agricole, a fost cîțiva ani asistent la Universitatea din Bologna și apoi la cea din Milano, iar în 1933 a cîștigat un concurs pentru catedra de economie și politică agricolă la Universitatea din Peruggia. Apoi a predat la universitatea din Torino și la Facultatea de agronomie a universității din Neapole. Experiența universitară i-a permis să-și aprofundeze cercetările de economie și politică agricolă — astfel că faima sa de specialist în această problemă a depășit granițele țării sale, iar multe țări străine i-au cerut părerea în importante probleme de economie. În calitate de expert în probleme agricole, el a fost numit membru al delegației italiene pentru planul Marshall.

În 1950 a fost chemat să conducă comisia pentru reforma agrară în Maremma și Fucino. În 1953, a obținut diploma de doctor honoris causa a universității catolice din Louvain.

Giuseppe Medici și-a început activitatea politică în 1948, fiind ales senator pe listele democrat-creștine. A fost ministru al agriculturii și pădurilor în primul cabinet Fanfani, apoi în guvernul Scelba. În 1956, Segni i-a încredințat conducerea ministerului trezoreriei, funcție pe care a ocupat-o și în cabinetul Zoli. În continuare a fost numit ministru al bilanțului în cel de al doilea cabinet Fanfani și ministru al instrucției publice în guvernul Segni în 1959. Același post îl ocupă și în ministerul Tambroni pentru ca apoi să fie numit ministru pentru reforma administrativă.

În 1960, Medici a început să se ocupe sistematic de probleme de politică externă. În acel an a făcut parte din Comisia pentru afaceri externe a Senatului, în cadrul căreia lucrează pînă în 1962. Susținător al coaliției de centru-stînga a intrat în cel de-al doilea guvern Moro ca ministru al industriei și comerțului pînă în 1965 cînd în urma unor neînțelegeri a demisionat. După retragerea sa din guvern, Medici, s-a dedicat activității științifice (din 1960 e președintele Academiei de agricultură din Bologna) și sarcinilor de partid. În noiembrie 1967 a participat activ la lucrările congresului partidelor democrat-creștine din țările membre ale Pieței comune, desfășurat la Berlin.

În politica externă Giuseppe Medici are acum de rezolvat între altele două probleme importante: ratificarea tratatului de neproliferare și dificultățile C.E.E.

A. M.

poșta redacției

ELUCUBRAȚIILE TEOSOFICE

P. Stepanov, Arad. Aderența lui Sirhan, asasinul lui Robert Kennedy, la teosofie a fost presupusă pe baza faptului că, după arestare, a cerut să citească o carte considerată sacră de către adepții teosofiei „Doctrina secretă" de Helena Petrovna Blavatsky (1831—91), „marea preoteasă a cultului". La datele pe care le-am furnizat anterior despre teosofie, putem adăuga următoarele : definită ca o sinteză a teologiei și filozofiei, teosofia este de fapt o religie, deși cei 34 000 de adepți, răspîndiți în 45 de țări, neagă acest lucru. Teosofii au pretins întotdeauna că au „revelații divine", numite

Helena Petrovna Blavatsky

cîteodată „lumină astrală". Helena Petrovna Blavatsky — sau H.P.B. cum îi spun prozeliții ei — era nepoata unei prințese ruse. Măritată la vîrsta de 16 ani cu un general țarist, l-a părăsit după trei luni de căsătorie și a plecat la Cairo, unde s-a făcut cunoscută ca „medium" pentru spiritism. În 1874 a ajuns în Statele Unite, unde l-a cunoscut pe Henry Steel Olcott, fost colonel în timpul războiului civil. L-a convins s-o ajute să fondeze societatea teosofică și și-a petrecut restul vieții compunînd doctrina acestei societăți. Aventurieră de mare anvergură, și-a scandalizat continuu contemporanii. A avut cel puțin un fiu nelegitim, a fost acuzată, de Societatea de cercetări psihice din Londra, de fraudă, fals și chiar spionaj în favoarea țarului. Doctrina ei este extrem de ciudată. Deși citează frecvent și cu competență din cărți vechi — cum ar fi Cartea egipteană a morților sau Kabala chaldeeană — principalele ei surse au fost, potrivit propriilor ei declarații, revelații provenind de la un cerc de „arahat" (maeștri ai filozofiei esoterice) din Orient, cu care pretinde că ar fi comunicat prin telepatie, și „capitole secrete" din „Cartea lui Dyzan", o lucrare atît de misterioasă, încît afară de Helena Blavatsky nimeni n-a auzit vreodată de ea. „Doctrina secretă" cuprinde și un străvechi descîntec elin „Aski-Ka-taski-haix-damnameneus-aision", chipurile suficient de puternic pentru a „elibera pe orice om posedat de diavol". H.P.B. a proclamat că toți oamenii sînt frați nu numai între ei ci și cu toate animalele, plantele și substanțele minerale. Pentru a nu fi canibal (!), mulți teosofi au devenit vegetarieni, pornind probabil de la teoria că spanacul și cartofii le sînt mai puțin frați decît vacile. Oamenii au fost împărțiți de H.P.B. în șapte „rase fundamentale", succesive, din ce în ce mai imorale. Primele două rase au fost semispirituale, „umbre ale umbrei lui dumnezeu". A treia a fost o rasă de oameni cu patru mîini, care au locuit un continent dispărut numit Lemuria și care au fost blestemați cînd au descoperit „păcatul dragostei". Au urmat locuitorii Atlantidei, scufundați în ocean cu 12 000 de ani în urmă pentru că păcătuiseră și iubiseră puterea. Rasa noastră — care a debutat sub auspicii nefaste, o dată cu Adam — ar fi a cincea și ar urma fie să se stingă și ea, fie să dobîndească noi forțe. Optimistă, Helena Petrovna Blavatsky speră că „ocultismul va învinge" într-o zi situată înainte de sfîrșitul secolului XXI. Oricît ar părea de incredibil acest lucru, elucubrațiile mistice descrise mai sus găsesc și astăzi oameni care să le creadă. De curînd, liderii celor 4 500 de teosofi din S.U.A. s-au reunit în cadrul congresului lor anual, în orașul Wheaton.

DIN ISTORICUL RELAȚIILOR ROMÂNIEI CU ȚĂRILE NORDICE

Vechimea relațiilor dintre statele române și țările nordice trebuie căutată în urmă cu multe secole.

Pornind de la călătoria lui Despot Heraclid prin Danemarca și Suedia, înainte de a fi domn al Moldovei (1561—1563), continuînd cu aliațele încheiate cu Suedia la 1643 de către Gheorghe Racoczy I, principe al Transilvaniei, și la 1656 de urmașul său Gheorghe Racoczy al II-lea, și apoi oprindu-ne la corespondența dintre Gheorghe Ștefan, domn al Moldovei, și Carol Gustav, regele Suediei, fără a omite ajutorul solicitat de domnul moldovean, prin agentul său Ludovic de Bialo, regelui suedez, sîntem îndreptățiți să constatăm existența unor cordiale relații oficiale reciproce cu un caracter de continuitate. Între multe alte mărturii, o dovadă o furnizează și faptul că, după lupta de la Poltava (iulie 1709), regele Suediei, Carol al XII-lea, și o parte a armatei sale preferă să caute adăpost pentru o perioadă mai îndelungată pe teritoriul Moldovei.

Dezvoltarea economică a țărilor române, ulterioară Tratatului de la Adrianopol, și intensificarea circuitului de mărfuri pe Marea Neagră deschide perspectiva extinderii acestor relații. Regatul Suediei și al Norvegiei, beneficiind de dreptul de a numi consuli în orice loc al Imperiului Otoman și obținînd exequaturul din partea agenților țărilor române la Constantinopol, înființează în 1851 un vice-consulat la Galați, deschide, după un an, un consulat permanent la Brăila și un vice-consulat la București, iar pe măsura dezvoltării relațiilor comerciale creează vice-consulate la Sulina în 1862 și la Constanța în 1880. Aceste oficii consulare aveau misiunea de a proteja pavilionul și de a se îngriji de interesele eventuale ale regatului suedo-norvegian.

Aproape în aceeași măsură este atestată prezența intereselor daneze în statele române. Astfel, în 1853 ia ființă, la Galați, primul oficiu consular al Danemarcei. De existența consulatelor finlandeze aflăm mult mai tîrziu.

Obținerea independenței de stat a României a fost marcată de evoluția pozitivă în relațiile cu țările nordice. În aprilie 1879, guvernul român trimite pe Basarab Brîncoveanu în misiune specială în Suedia, Norvegia și Danemarca, pentru a obține notificarea independenței României. La 10 mai 1879, regele Danemarcei, Christian al IX-lea, face cunoscut regelui României că a luat cunoștință de proclamarea independenței și dorește să întrețină relații de bună prietenie între cele două țări. În virtutea dreptului de reciprocitate, România înființează în anul 1880 un consulat general onorific la Stockholm, iar după un an, un consulat general la Oslo, și pe măsura dezvoltării relațiilor economice deschide un consulat general în capitala Finlandei (1880) și în 1892 la Copenhaga.

În anul 1905, Norvegia obține la rîndul ei independența prin dizolvarea Uniunii Norvegiei și a Suediei constituită în urmă cu 91 de ani. În urma acestui eveniment, ministrul de externe al Norvegiei își exprima, la 25 octombrie 1905, dorința de a intra deîndată în relații oficiale cu România și de a continua relațiile existente pînă atunci între cele două țări. Pînă în 1910, relațiile comerciale ale României cu țările nordice au cunoscut o dezvoltare relativ modestă.

În primăvara anului 1910, România încheie la Berlin și Viena primele convenții de comerț și navigație cu Suedia, Norvegia și Danemarca. În baza acestora se stabilea regimul națiunii celei mai favorizate pentru supușii și mărfurile unei părți aflate pe teritoriul celeilalte. România dezvoltă relații economice și cu Finlanda, încheind în anul 1930 o convenție de comerț și navigație.

Aceste convenții au impulsionat dezvoltarea comerțului și a relațiilor generale dintre România și țările nordice.

Ion SUCIU

ÎMPRUMUTUL DIN 1864

Radu Dumitrescu, Galați. În anul 1864, nevoile bugetare ale Principatelor Unite se ridicau la suma de 71 milioane de lei. Pentru a face față situației, guvernul a inițiat contractarea unui împrumut în străinătate. La 27 ianuarie 1864, Adunarea deputaților a votat un proiect de lege autorizînd contractarea unui împrumut în sumă de 48 milioane de lei, care a fost obținut de pe piața londoneză : 718 548 lire sterline, adică 48 142 757 lei. Cursul lirei era 67 de lei. Durata împrumutului a fost fixată la 22 de ani, de la 1 martie 1865 pînă la 1 martie 1887.

Mihai Ganea, comuna Pleșești-Podgoria, județul Buzău. După cum am mai arătat, nu există o facultate de ziaristică, ci doar catedre de teoria și practica presei pe lîngă facultățile de filologie și filozofie. Urmează deci să vă interesați de ceea ce se cere la examenul de admitere pentru fiecare dintre aceste facultăți.

Prof. Dorin Tecău. Petroșani. Problema materialelor de construcție folosite la zidirea catedralelor gotice și în alte stiluri din diverse țări nu se încadrează în profilul revistei „Lumea". Adresați-vă unei publicații de specialitate.

George Budișteanu, București. Este evident că, indiferent de trecerea timpului, popoarele lumii nu vor uita niciodată tot răul pe care fascismul și hitlerismul l-au provocat omenirii și nu vor accepta reabilitarea morală a vinovaților.

Ilie Stanciu, satul Cazasu, județul Brăila. Revista „Lumea" nu și-a propus să trateze toate aspectele problemei respective. În revista „Magazin istoric" au fost consemnate însă și episoadele la care vă referiți dv.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEŞTI

PRODUCE:

RELON fibre şi fire poliamidice
şi
MELANA fibră poliacrilonitrilică

RELONUL este o fibră sintetică de tip poliamidic obţinută prin polimerizarea caprolactamei. Se produce şi se livrează în următoarele sortimente :

— fire textile continui de tipul mătăsii
— fire supraelastice
— fire voluminoase
— fire tehnice pentru utilizări speciale
— fire de pescuit
— corzi pentru perii
— fibre textile de tipul lînii sau bumbacului
— granule pentru industria maselor plastice

MELANA — este o fibră sintetică de tip poliacrilonitrilic care se obţine prin polimerizarea nitrilului acrilic, împreună cu alţi comonomeri. Sortimentele produse sînt :

— fibre pentru ţesături
— pale pentru tricotaje

PRODUCE:

— Ciclohexanol
— Ciclohexanonă
— Sulfat de hidroxilamină
Caprolactamă
Nitril acrilic
Acrilat de metil
Fosgen
Carbonat de etilenă
Sulfat de amoniu
— pulbere poliamidă P 6 P relon
— granule relon tip D
— fire de relon tehnice

– A gusta
– A mînca
– Nicidecum:
A savura!

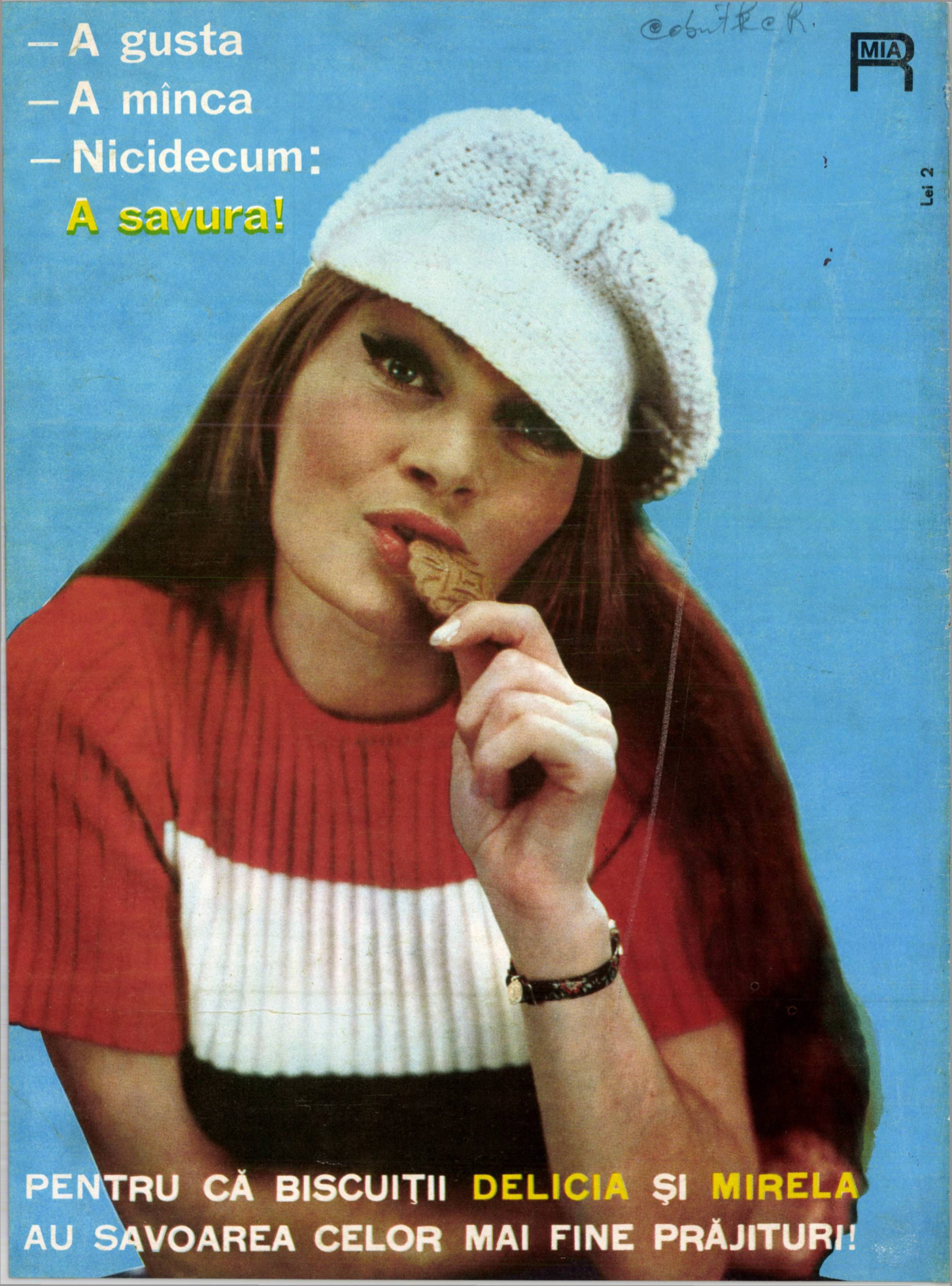

PENTRU CĂ BISCUIŢII DELICIA ŞI MIRELA AU SAVOAREA CELOR MAI FINE PRĂJITURI!

MIA

Lei 2

Relaţii româno-britanice

Mutaţii politice în Canada

reportaj pe glob

BAHIA

Radiocarbonul – „clepsidra planetei"

38
joi 12 septembrie 1968

lumea

Primirea de către președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a delegației parlamentare olandeze

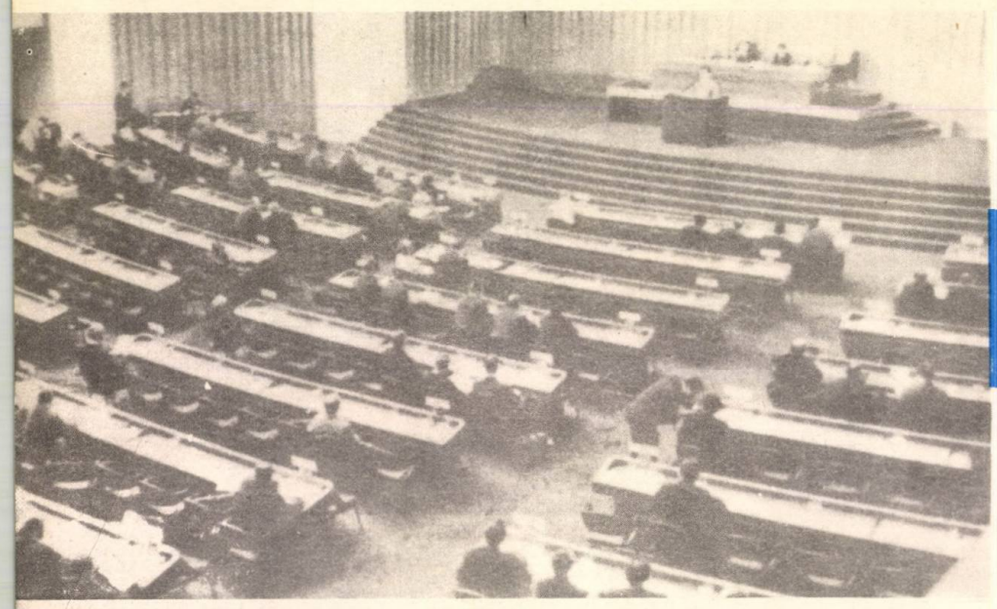

Geneva. O imagine din sala în care își desfășoară lucrările Conferința statelor neposesoare de arme nucleare

Dar-es Salaam. Demonstrație de solidaritate cu lupta poporului vietnamez a studenților din capitala Tanzaniei

lumea

Nr. 38 (255) 12 SEPTEMBRIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

4 Cronică pragheză. *Cristian Popișteanu*
5 *Corespondență din Geneva.* Conferința statelor nenucleare. *N. E. Gorjan*
8 *Corespondență din Brazzaville.* Sensul unei noi etape. *Radu Pascal*
10 Actualitate politică franceză. *Radu Vasiliu*
14 Mutații politice în Canada. *Dumitru Constantin*
19 Independența Guineei spaniole amînată cu un trimestru. *Elena de la Souchère*
20 *Corespondență din Lausanne.* „Comptoir Suisse" — ediția a 49-a. *Horia Liman*
21 Lucrările de codificare a principiilor de drept internațional. *Gheorghe Săulescu și Dinu Mărășescu*

CONVORBIRI, INTERVIURI

7 MICHAEL STEWART, secretar de stat pentru afacerile externe al Marii Britanii
18 G. M. NEDERHORST, șeful delegației parlamentare olandeze și alți membri ai delegației

SINTEZE

11 Factori prioritari în lichidarea subdezvoltării. *Prof. univ. dr. N. N. Constantinescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Bahia. *Edouard Bailby*

SERIAL

22 Războiul alcoolului (9). Cum a sfîrșit Capone. *Nicolae Minei*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

24 Radiocarbonul — „clepsidra planetei". *Dr. Willard F. Libby*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 International Herald Tribune, Le Monde Diplomatique, Excelsior, Le Monde, Le Nouvel Observateur

PROFIL

30 PIERRE HARMEL, ministrul afacerilor externe al Belgiei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

FACTORI PRIORITARI ÎN LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII

pag. 11

Interviul acordat revistei „Lumea" de

MICHAEL STEWART

secretarul de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii

pag. 7

AGENDĂ POLITICĂ FRANCEZĂ

pag. 10

CANADA ȘI SARCINILE ECHIPEI TRUDEAU

pag. 14

În lumea științei

RADIOCARBONUL — „CLEPSIDRA PLANETEI"

pag. 24

Reportaje de la corespondenții și trimișii noștri speciali la

GENEVA • PRAGA • BRAZZAVILLE

săptămîna

în telegrame

Alger

PROBLEMELE CONFERINȚEI LA NIVEL ÎNALT

Majoritatea șefilor de state și guverne ai țărilor membre ale Organizației Unității Africane se pregătesc să se întîlnească la 14 septembrie în capitala algeriană pentru a dezbate problemele de pe ordinea de zi întocmită de actuala Conferință a miniștrilor de externe din cele 39 de state membre. Scopul reuniunii va fi întocmirea unui bilanț al activității Organizației în cei cinci ani de existență și stabilirea obiectivelor de viitor. „Vom examina experiența acumulată de Africa începînd din 1963, succesele ei, greutățile care au apărut de-a lungul acestor ani, iar pentru sfîrșitul dezbaterilor avem în vedere elaborarea unui nou plan de acțiune", declara la sosirea la Alger secretarul general al Organizației, Diallo Telli. Se vor dezbate astfel probleme majore legate de consolidarea organizatorică a O.U.A., de lichidarea ultimilor pioni ai colonialismului de pe continent, pentru înaintarea tinerelor state pe drumul consolidării independenței, al dezvoltării economice și sociale, precum și probleme ale cooperării economice, culturale, științifice.

Fără îndoială că „drama nigeriană" va cîntări greu în atmosfera conferinței. Ea constituie deja motivul pentru care unii șefi de state africani — între alții președinții Gabonului și Coastei de Fildeș — vor lipsi de la reuniune. Între timp, Lagosul speră ca pînă la 14 septembrie să reducă pe cît posibil rezistența biafreză. După 17 zile de lupte înverșunate și în pofida numeroaselor contraatacuri, trupele federale au ocupat orașul Aba, capitala administrativă a Biafrei. Atacurile aeriene ale aviației federale se intensifică. După căderea Abei, Umuahia și Owerri au rămas singurele două orașe controlate încă de biafrezi. Datorită afluxului continuu de refugiați, ele au devenit veritabile furnicare umane. Ofensiva federală se desfășoară pe frontul de sud începînd de la fluviul Niger, de-a lungul întregii regiuni Aba, ca și pe fronturile de est și nord, unde se desfășoară lupte grele.

Stockholm

SUB SEMNUL INCERTITUDINII

După ani de zile de domnie a unei „păci de aur" (partidul social-democrat guvernează de 35 de ani, iar primul ministru Erlander se află la putere de 22 de ani), Suedia va intra oare într-o perioadă de instabilitate? Este întrebarea pe care și-o pun observatorii politici acum cînd campania electorală pentru alegerile de la 15 septembrie, cînd va fi reînnoit Rigsdagul suedez, a intrat într-o fază deosebit de activă.

Configurația Camerei Deputaților nu oferă în prezent social-democraților o majoritate absolută și în multe probleme guvernul a recurs la alte grupări de deputați, iar reînnoirea celor 133 de mandate din cele 233 nu ar fi fără îndoială suficientă pentru dobîndirea ei. În aceste împrejurări ar fi necesar în continuare să se asigure un sprijin „din afară" pentru a putea bloca posibilitățile de formare a unui guvern al partidelor de centru. De altfel, liberalii și centriștii nu au reușit să-și coordoneze eforturile în stabilirea unei platforme comune pentru șansa care li s-ar oferi în alegerile de duminică. Singurul lor punct comun îl constituie cererile „unei schimbări de regim", fapt insuficient însă pentru a prelua conducerea țării. În același timp, chiar dacă nu-și mențin poziția dominantă în Camera Deputaților, social-democrații nu vor fi obligați automat să renunțe la guvernare. Recent, primul ministru Erlander declara că indiferent de rezultatul alegerilor, social-democrații nu se vor retrage. Tema propagandei electorale guvernamentale este „experiența cîștigată și reînnoirea permanentă".

În aceste împrejurări, lupta electorală se anunță strînsă, iar social-democrații contează pe un avans de 1 sau 2 la sută pentru a-și consolida poziția parlamentară. Într-o asemenea perspectivă se acordă o atenție principală tinerilor, iar accentul pus de social-democrați pe extinderea construcției de locuințe și pe „relansarea economică", în cadrul căreia numărul locurilor de muncă va spori, are drept scop tocmai atragerea voturilor din partea tineretului. Rămîne de văzut dacă aceste promisiuni vor fi suficiente.

Blackpool

UN CENTENAR NU TOCMAI FESTIV

Departe de aspectul festiv care ar fi trebuit să însoțească centenarul sindicatelor britanice, Congresul T.U.C. de la Blackpool s-a desfășurat într-o tensiune ridicată. Dincolo însă de caracterul pur protocolar al aniversării apăruse la un moment dat, în timpul desfășurării lucrărilor, posibilitatea ca T.U.C. să-și onoreze centenarul printr-o poziție fermă față de principalele probleme ale vieții politice și economice britanice. Este vorba în primul rînd despre votul unei majorități covîrșitoare a delegaților care s-au exprimat împotriva legislației guvernamentale asupra preturilor și veniturilor determinată de politica de austeritate a guvernului laburist și care apasă evident asupra marii mase a lucrătorilor britanici. S-a constatat prin aceasta existența unei nemulțumiri care se explică nu numai prin limitarea la 3,5 la sută pe an a sporirii salariilor dar și prin creșterea costului vieții, prin accentuarea șomajului.

Dar, în rezoluția finală a dezbaterilor, Congresul și-a exprimat totuși încrederea în guvernul laburist. Majoritatea delegaților au arătat în cadrul ultimei ședințe că sindicatele nu cer demisia acestuia ci doar o schimbare a politicii sale în domeniul economic pentru ca ea să corespundă intereselor mișcării sindicale. O asemenea poziție arată că T.U.C. n-a fost pregătit să înfrunte direct guvernul laburist, fapt care reflectă însă și unele dezacorduri din sînul mișcării sindicale britanice și mai ales între conducătorii acesteia. Se pare că pe aceste considerente a mizat și premierul Wilson care după ce a luat cunoștință de votul majoritar exprimat la Blackpool împotriva politicii sale de austeritate economică, a anunțat că va recurge la toate împuternicirile sale legale, împotriva conducătorilor sindicaliști care s-au exprimat împotriva politicii guvernamentale și că va face totul pentru a-și realiza obiectivele propuse, în cadrul planului de redresare economică. Revenirea la ordine a principalilor conducători sindicali britanici nu îndepărtează însă pericolul unei rupturi între mișcarea sindicală și guvernul laburist și așa destul de afectată de faptul că în cursul guvernării sale Wilson a pierdut trei miniștri proveniți din mișcarea sindicală (Cousins, Brown și Gunter) și care puteau asigura o legătură strînsă și acțiuni comune ale guvernului și conducerii sindicatelor.

În schimb, în ceea ce privește politica externă actuală a Angliei, poziția adoptată de Congres a fost mult mai fermă, adoptîndu-se unele moțiuni care cer guvernului laburist să întreprindă acțiuni concrete menite să ducă la încetarea războiului din Vietnam și să abordeze posibilitățile realizării unui acord asupra securității europene.

Paris

C. E. E. — ACELAȘI REPERTORIU

Vacanța de vară a trecut și scadențele rămase neonorate și amînate pentru toamnă sînt din nou puse pe tapet. Încep astfel, numeroasele conferințe și reuniuni ale ministrilor și conducătorilor Comisiei Pieței comune în problemele și mai ales divergențele dintre membrii acestei organizații. Desigur, problema care stă în centrul atenției este cea a rezolvării cererilor de aderare la C.E.E. și în special a Marii Britanii. Aceasta a și fost una din principalele chestiuni de pe agenda discuțiilor dintre miniștrii de externe ai Franței și Republicii Federale a Germaniei cu prilejul vizitei făcute de Willy Brandt la Paris. Se pare că R.F.G. va încerca, după cum s-a desprins din cadrul convor-

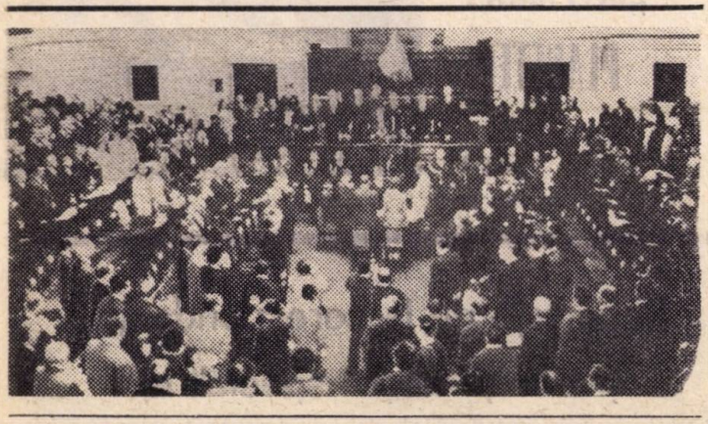

Lima. Deschiderea reuniunii interparlamentare. Delegații, în picioare, în timpul executării imnului național al țării-gazdă

birilor, să activizeze ofensiva celor cinci, contra „rigidităţii" generalului de Gaulle şi în favoarea planului Beneluxului de „lărgire" a C.E.E. prin acceptarea aderării Angliei. Domnul Debré s-a arătat însă puţin sensibil la sugestiile vest-germane adoptînd o atitudine ce puţin evazivă. S-au repus în discuţie aşa-numitele „aranjamente" comerciale asupra cărora Franţa şi Germania Federală căzuseră de acord în februarie (prevedeau procentajele reducerilor tarifelor vamale şi durata facilităţilor între C.E.E. şi Marea Britanie, ce trebuiau să facă obiectul unei autorizaţii prealabile din partea G.A.T.T.), şi care urmau să constituie o primă fază în intrarea Angliei în Piaţa comună. Se pare că Franţa, pe lîngă motivul dificultăţilor economice engleze, se agaţă tocmai de pretenţia britanică ca aderarea la C.E.E. să se facă o dată cu intrarea în vigoare a respectivelor „aranjamente", pentru a-şi formula obiecţiile şi obstrucţiile.

In orice caz alături de discutarea problemelor internaţionale şi a celor privind relaţiile franco-vest-germane, problema intrării Angliei în Piaţa comună va sta în centrul discuţiilor din cadrul convorbirilor la nivel înalt dintre generalul de Gaulle şi cancelarul Kiesinger ce se vor desfăşura la Bonn între 27 şi 28 septembrie. De altfel în acest context convorbirile Brandt-Debré au avut caracterul unui preambul pregătitor.

Basel

S-A AJUNS LA UN ACORD

La capătul a două luni de negocieri, Marea Britanie a obţinut — în cele din urmă — din partea guvernatorilor băncilor centrale occidentale — întruniţi duminică la Basel în prima dintr-o serie de consultări care vor continua întreaga lună septembrie — un credit în valoare de 2 miliarde de dolari pentru susţinerea în viitorii 10 ani a lirei sterline. O hotărîre de principiu în acest sens fusese anunţată în luna iulie, cînd Banca Angliei făcuse cunoscut că „a primit asigurări ferme din partea celorlalte bănci centrale privind intenţiile lor de a participa la aranjamente noi destinate să neutralizeze fluctuaţiile în balantele lirei sterline ale ţărilor aparţinînd zonei sterline". Ştirea avusese pe atunci efectul de a restabili un oarecare calm pe piaţa schimburilor. Astăzi, împrumutul acordat, care va fi folosit în principal pentru garantarea depozitelor monetare păstrate la Londra de diverse organisme şi guverne din străinătate, va împiedica — subliniază observatorii — o devalorizare bruscă sau unilaterală a lirei sterline.

Acordul de la Basel va pune lira la adăpost de speculaţiile internaţionale care urmează totdeauna după anunţarea unor deficite ale balanţei comerciale a Marii Britanii. El a fost încheiat tocmai pentru a evita aceste speculaţii şi a permite ţărilor zonei sterline să-şi diversifice rezervele.

Cairo

SUB SEMNUL SOLIDARITĂŢII

O nouă conferinţă internaţională de anvergură, reunind reprezentanţi din 35 de ţări afro-asiatice şi ai multor organizaţii internaţionale, regionale şi naţionale, desfăşurată timp de trei zile în capitala Republicii Arabe Unite, a reafirmat sprijinul şi solidaritatea deplină cu poporul vietnamez în lupta sa dreaptă împotriva agresiunii americane. Principalul document prezentat participanţilor, raportul secretarului general al Organizaţiei de solidaritate cu popoarele afro-asiatice, Youssef el Sebai, a subliniat încă o dată că lupta eroică a poporului vietnamez găseşte în popoarele Asiei şi Africii un sprijinitor ferm, aceasta făcînd parte din însăşi lupta popoarelor întregii lumi împotriva imperialismului, colonialismului şi neocolonialismului. Conferinţa a aprobat numeroase documente. De asemenea a hotărît să trimită mesaje preşedintelui Republicii Democrate Vietnam, Ho Şi Min, şi preşedintelui prezidiului Comitetului Central al Frontului Naţional de Eliberare, Nguyen Huu Tho

Numeroase personalităţi politice, şefi de state şi guverne au salutat Conferinţa exprimîndu-şi convingerea că năzuinţele de libertate, pace şi progres ale poporului vietnamez se vor împlini, cauza dreaptă a Vietnamului va triumfa. In mesajul său adresat Conferinţei, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, subliniază că „Republica Socialistă România, după cum este cunoscut, în repetate rînduri şi-a manifestat deplina solidaritate cu lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii americane, pentru salvarea naţională, acordîndu-i în acest scop sprijinul şi ajutorul său moral, politic şi material".

O imagine din Leipzig în aceste zile. Pe străzile oraşului se văd embleme ale firmelor care-şi prezintă produsele în cadrul tradiţionalului Tîrg internaţional de toamnă. La actuala ediţie a Tîrgului, expun 6 500 de firme din 55 de ţări, printre care şi România.

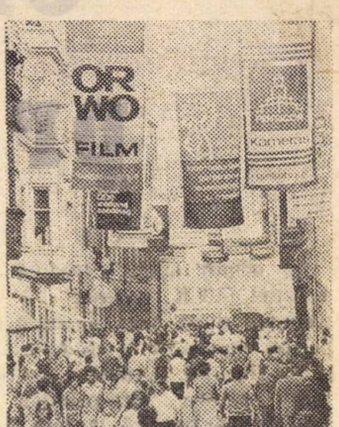

Monumentul inaugurat duminică la Dachau (R.F.G.), pe locul fostului lagăr de exterminare, în memoria victimelor nazismului

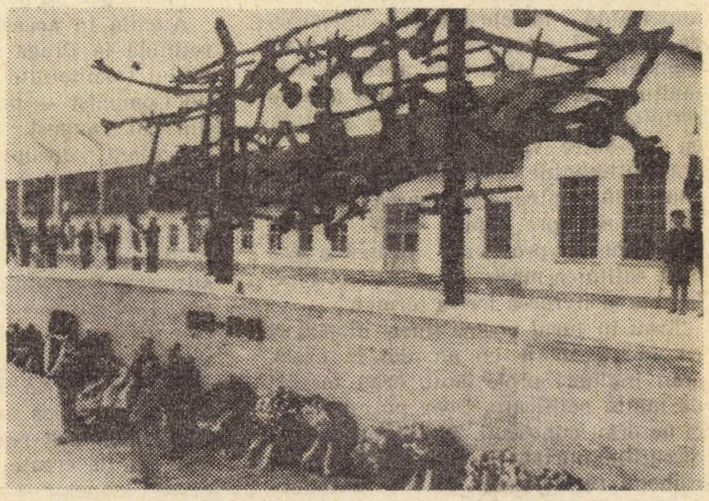

Teheran. Saci cu îmbrăcăminte şi încălţăminte donate de populaţie pentru sinistraţii din regiunile Iranului bîntuite de recentul cutremur de pămînt

Primul pacient japonez căruia i s-a efectuat un transplant cardiac. Imaginea îl înfăţişează în a 12-a zi după operaţie

De la trimisul nostru Cristian Popișteanu

Cronică pragheză

Ne aflam zilele trecute la sediul agenției C.T.K. — care și-a reluat activitatea după o întrerupere de aproape trei săptămîni — cînd s-a anunțat că șeful statului, Ludvik Svoboda, vizitează cîteva întreprinderi pragheze. Deplasarea noastră la fața locului — uzinele „Electropristroj" — a surprins discuții animate ale muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor acestei vestite și importante întreprinderi a industriei de aparataj electrotehnic cehoslovac. Oamenii erau mîndri de aprecierile și mulțumirile conducerii statului față de rezultatele muncii lor. Ceea ce era însă cu deosebire vibrant în cuvintele lor era sentimentul vizibil de angajare responsabilă pentru continuarea eforturilor depuse spre a face față tuturor sarcinilor de producție, pentru a asigura calitatea mașinilor și utilajelor fabricate și livrarea lor la termen.

Erau în jurul nostru tineri muncitori cu un stagiu de un an, doi în uzină, erau ingineri proiectanți, erau maiștri de înaltă calificare. Doar puțini dintre ei ne erau cunoscuți. Totuși, asistînd la discuțiile purtate puteam înțelege că oamenii se străduiau cu toții să aducă fiecare contribuția sa cît mai eficientă la marele efort colectiv pe care-l depun popoarele Cehoslovaciei socialiste. Fiind la Praga de mai mult timp, am putut să deslușesc cum devotamentul și hotărîrea nezdruncinată a oamenilor muncii de a edifica orînduirea socialistă s-au împletit în aceste zile grele cu maturitatea, înțelepciunea, calmul căutărilor lor neobosite pentru a fi cît mai folositori patriei.

Am putut deslușl, de asemenea, că fluxul activității organelor centrale de partid și de stat din ultimele două săptămîni, desfășurarea susținută a eforturilor în întreprinderile industriale, în agricultură, în alte ramuri economice, în învățămînt, în cultură sînt dominate de hotărîrea de a soluționa problemele generate de recentele evenimente, hotărîre adoptată de plenara Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia din 31 august și care exprimă voința popoarelor ceh și slovac de a-și putea continua opera de consolidare a orînduirii socialiste.

Joi și vineri, Alexander Dubcek, Oldrich Cernik, Josef Smrkovsky au vizitat, la rîndul lor, alte uzine și întreprinderi din țară. Luni, la Kladno, unde s-a întîlnit cu activul de partid al uzinelor siderurgice unificate, Josef Smrkovsky amintea că zilele care au trecut au demonstrat coeziunea poporului cehoslovac, a cehilor și a slovacilor, unitatea sa trainică cu partidul comunist, unitate necunoscută în republică în cei 50 de ani de existență. Este necesar — a subliniat Smrkovsky — ca această unitate să fie întărită în continuare ; ea corespunde intereselor întregii țări, ea constituie principala condiție a unui viitor mai bun.

Atenția în această săptămînă a fost reținută la Praga și de ședința Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist — prima după plenara din 31 august. A fost adoptat un important document adresat tuturor organizațiilor de bază ale partidului și au fost luate hotărîri în legătură cu pregătirile organizatorice și politice în vederea congresului de constituire a Partidului Comunist din Cehia. În dezbaterile sale, după cum au fost anunțați ziariștii, Prezidiul Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia a ajuns la concluzia că este imperios necesar să se înțeleagă în mod just realitatea politică din țară, să fie create condiții pentru plecarea trupelor străine, normalizarea situației politice și economice și, concomitent, să fie luate mai departe măsuri concrete care decurg din linia politică de după ianuarie a partidului. În aceeași ordine de idei, ziarul „Pravda" din Bratislava, reliefînd într-un editorial rolul de forță conducătoare a societății exercitat cu consecvență și unanim sprijin popular de către P.C.C., scria : „Cerința de bază a muncii comuniștilor constă în menținerea și întărirea unității partidului, a încrederii poporului în calea aleasă după plenara din ianuarie, de la care nu ne vom abate".

În cronica acestei săptămîni consemnăm, de asemenea, convorbirile desfășurate marți la Moscova între președintele guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace, Oldrich Cernik, și președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice, Alexei Kosîghin, în probleme economice interesînd cele două țări. Ca urmare a tratativelor, între guvernul U.R.S.S. și guvernul R.S.C. a fost semnat un acord privind livrările de gaz natural din U.R.S.S. în Cehoslovacia în curs de o serie de ani și colaborarea în construcția unei conducte de gaze pe teritoriul Uniunii Sovietice.

Tot în ultimele zile, am urmărit la Praga ședințele Consiliului Național Ceh și, respectiv, la Bratislava ale Consiliului Național Slovac, care s-au ocupat cu precădere de probleme privind organizarea de stat, reuniunea conducerii Frontului Național (reuniune la care s-a adoptat un mesaj subliniindu-se necesitatea unei legi care să statueze atribuțiile și întărirea rolului Frontului Național în viața țării), precum și cîteva întruniri de lucru ale guvernului consacrate examinării problemelor economice urgente, problemelor legate de activitatea presei și a mijloacelor de informare, precum și de pregătirea declarației guvernamentale cu privire la actuala situație politică și economică a țării.

La ședința conducerii Frontului Național despre care aminteam, Alexander Dubcek a relevat necesitatea de a se concentra toate forțele progresiste din Cehoslovacia în cadrul Frontului Național, pentru afirmarea cauzei comune a consolidării socialismului, pentru realizarea programului și principiilor politicii elaborate de Partidul Comunist din Cehoslovacia după plenara din ianuarie.

Alternarea comunicatelor și a documentelor oficiale oglindind această activitate — din care am reprodus doar cîteva elemente — proiectează atenția opiniei publice cehoslovace asupra sesiunii Adunării Naționale care urmează să se deschidă vineri, 13 septembrie, la Praga. După cum a comunicat președintele Adunării Naționale, Josef Smrkovsky, ordinea de zi a sesiunii din septembrie a parlamentului cehoslovac a fost modificată în conformitate cu cerințele situației din momentul de față. Această ordine de zi precum și proiectele de legi care urmează să fie dezbătute au fost examinate într-o reuniune de lucru a Prezidiului Adunării Naționale ținută tot în această săptămînă.

După răstimpul trăit în capitala Cehoslovaciei, după cunoașterea atîtor aspecte ale vieții oamenilor acestei țări prietene, ne-a devenit cu totul evident că pentru ca dimensiunile vieții și întregii activități sociale, economice, politice și culturale să se desfășoare normal, este absolut necesară crearea acelor condiții care să permită popoarelor ceh și slovac să-și poată dedica toate forțele mersului înainte al construcției socialiste, înfăptuirii consecvente a programului de acțiune al Partidului Comunist din Cehoslovacia, program elaborat după Plenara din ianuarie și care exprimă idealurile și interesele milioanelor de muncitori, țărani și intelectuali care trăiesc pe pămînturile dintre Sumava și Tatra.

Praga, 11 septembrie

CONFERINȚA STATELOR NENUCLEARE

Direcțiile primelor dezbateri

Corespondență din Geneva de la N. E. Gorjan

După cum este cunoscut, la 29 august a.c. și-a început lucrările, în Palatul Națiunilor din Geneva, conferința statelor neposesoare de arme nucleare.

Convocată în temeiul unei rezoluții adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. la cea de-a XXI-a sesiune (1966) din inițiativa Pakistanului, conferința constituie — atît prin larga participare a țărilor lumii (aproape o sută) cît și prin problematica cu care este sesizată — un eveniment politic internațional de mare însemnătate, care polarizează în mod justificat atenția opiniei publice mondiale.

Relevînd sarcinile care stau în fața conferinței în actualele condiții ale vieții internaționale, în mesajul de salut adresat participanților de secretarul general al O.N.U., U Thant, se arată între altele : „Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. referitoare la convocarea acestei conferințe precizează că una din chestiunile pe care ea le are de examinat este aceea de a ști în ce mod poate fi mai bine asigurată securitatea statelor nenucleare... Securitatea tuturor țărilor lumii nu poate fi asigurată decît prin eliminarea tuturor stocurilor de arme nucleare și interzicerea folosirii lor pe calea unei dezarmări generale și totale... Conferința se reunește cu scopul de a examina acele avantaje practice pe care le pot obține statele nenucleare din cercetarea și explorarea în domeniul utilizării pașnice a energiei nucleare".

În același timp, în mesajul adresat de președintele Confederației Elveției, Willy Spühler, se sublinia că această reuniune, convocată la inițiativa Națiunilor Unite „ar trebui să fie un jalon în cercetarea remediilor contra amenințării distrugerii care apasă asupra întregii noastre planete".

Un moment însemnat în organizarea lucrărilor l-au constituit definitivarea și aprobarea ordinii de zi. În vederea elaborării acesteia, biroul a numit un subcomitet format din cinci state — Columbia, India, Italia, România și R.A.U. La capătul a două zile de intense negocieri neoficiale, subcomitetul — în cadrul căruia delegația română a desfășurat o activitate utilă și constructivă — a întocmit proiectul ordinii de zi, care, cu cîteva modificări, a fost acceptat de birou. Reflectînd tematica majoră cu care este confruntată conferința, ordinea de zi conține următoarele patru grupe mari de probleme : „Măsuri de natură să asigure securitatea statelor neposesoare de arme nucleare", „Crearea de zone denuclearizate", „Măsuri efective pentru prevenirea proliferării în continuare a armelor nucleare, încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată cît mai apropiată și dezarmarea nucleară", „Programe de cooperare în domeniul utilizărilor pașnice ale energiei nucleare".

Plenara a repartizat primele trei puncte comisiei întîia, a doua comisie urmînd să examineze chestiunile din sfera folosirii pașnice a energiei atomice.

Conform programului de lucru stabilit, în ședința plenară timp de aproximativ zece zile se vor desfășura discuțiile generale, în cadrul cărora delegațiile își expun considerațiile de principiu asupra diferitelor chestiuni care fac obiectul conferinței, iar cele două comitete au început examinarea concretă a punctelor ce le-au fost repartizate. Spre sfîrșitul lunii septembrie, plenara se va întruni din nou pentru examinarea rapoartelor și a celorlalte documente ale celor două comisii și se vor trage concluziile asupra desfășurării lucrărilor conferinței.

Conferința — o acțiune constructivă

Majoritatea delegaților care au luat cuvîntul pînă în prezent au subliniat în mod deosebit că actuala conferință a statelor neposesoare de arme nucleare ocupă un loc de o importanță particulară atît pentru interesele securității și dezvoltării pașnice a statelor nenucleare, cît și pentru cauza păcii, securității și cooperării internaționale în general.

A fost relevat, ca un element semnificativ, faptul că aceasta este prima conferință postbelică cvasigenerală, convocată sub egida Organizației Națiunilor Unite, care reunește pe agenda ei aspectele esențiale ale preocupărilor de stringentă actualitate ce au luat naștere o dată cu realizarea fisiunii nucleului atomic : nevoia imperioasă de eliminare a pericolului pe care îl prezintă armele nucleare și dirijarea energiei atomice spre scopuri exclusiv pașnice, în slujba dezvoltării impetuoase a tuturor națiunilor.

Ministrul de externe al Italiei, **Giuseppe Medici,** sublinia în discursul său : „Pentru prima dată noi încercăm împreună să abordăm, de o manieră cuprinzătoare și sistematică, multiplele probleme ridicate de dezvoltarea energiei nucleare nu numai pentru securitatea și progresul pașnic al omenirii, ci, de asemenea, — și acest lucru nu trebuie neglijat — pentru însăși structura comunității internaționale în deceniile viitoare... Comunitatea mondială este confruntată cu «provocarea» erei nucleare : găsirea drumului just al canalizării puterii atomului către scopuri pașnice". Geniala cucerire a omului, energia nucleară, a pus cu acuitate deosebită o alternativă cardinală în fața umanității : „O lume fără arme sau armele fără lume". De aici, opțiunea vitală : utilizarea atomului ca factor de prosperitate și progres și nu pentru scopuri distructive, de regres.

Ideea dominantă ce s-a degajat din dezbaterile de pînă acum ale conferinței este aceea că, în epoca contemporană, unica bază rațională a raporturilor normale, de pace și cooperare între națiuni, o constituie fundamentarea lor riguroasă pe normele de drept și morală internațională.

În legătură cu aceasta, șeful delegației române, **George Macovescu,** prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, arăta în discursul rostit la 6 septembrie a.c. :

„Conștient de marile avantaje ale păcii și de imensele pericole reprezentate de războaie, poporul român și guvernul său se situează ferm pe poziția construirii păcii prin așezarea la baza relațiilor dintre state și popoare a unor principii acceptate de toată lumea : principiul independenței, al suveranității, al egalității în drepturi, al neamestecului în treburile interne, al respectului reciproc, al avantajului reciproc. Noi sîntem absolut conștienți că numai dacă vom face să triumfe complet și definitiv aceste principii în viața internațională vom garanta pacea și securitatea tuturor popoarelor, vom îndepărta pericolul conflictelor armate și pînă la urmă îl vom lichida definitiv".

Relefînd însemnătatea esențială a acestor principii pentru realizarea și consolidarea măsurilor de dezarmare, inclusiv pentru trăinicia tratatului de neproliferare a armelor nucleare, ministrul de externe al Austriei, **dr. Kurt Waldheim,** declara la rîndul său : „Neproliferarea va deveni o realitate cînd statele care vor renunța la producția,

→

achiziționarea și folosirea armelor nucleare vor avea încredere că ele nu vor fi expuse la amenințarea sau la folosirea forței în rezolvarea disputelor internaționale. Numai în condițiile cînd fidelitatea față de respectarea strictă, de către toate statele, mari și mici, nucleare și nenucleare, a principiilor încorporate în Carta O.N.U. va prevala, activitatea noastră din cadrul conferinței va fi încununată de succes".

Garanțiile de securitate — cerință legitimă

„Unul din obiectivele cele mai importante ale prezentei conferințe constă în aceea că ea trebuie să urmărească adaptarea la realitățile erei nucleare a conceptelor de securitate colectivă înscrise în Carta O.N.U. Este universal recunoscut faptul că folosirea sau amenințarea cu folosirea armelor nucleare ar crea o situație care ar fi fundamental nouă și diferită față de situațiile înfățișate în Cartă. În acest context, conferința va avea, fără îndoială, de examinat înainte de toate problema asigurărilor sau garanțiilor de securitate".

Sînt termenii în care președintele conferinței, **Arshad Husain,** enunța problema esențială pentru statele nedeținătoare de arme atomice. Dezbaterile de pînă acum au proiectat o puternică lumină asupra importanței particulare ce se acordă chestiunii garanțiilor de securitate. Se poate spune că n-a fost intervenție în care să nu se fi subliniat în chip pregnant necesitatea soluționării ei pozitive. Chestiunea prezintă o însemnătate de prim ordin pentru statele neposesoare de arme nucleare, atît din punct de vedere principial, cît și sub raport practic. Însemnătate principială, întrucît, prin însăși natura ei, securitatea constituie un atribut fundamental al independenței naționale, al acțiunilor suverane ale statelor pe planul politicii externe și, în ultimă analiză, al existenței lor ca subiecte suverane ale dreptului și relațiilor internaționale. Însemnătate practică, deoarece securitatea reprezintă o premisă esențială pentru dezvoltarea liberă a fiecărui popor, o condiție hotărîtoare pentru realizarea plenară a dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî singură destinele, de a-și rezolva problemele ce-i sînt proprii în conformitate cu voința și năzuințele sale.

Renunțînd, prin tratatul de neproliferare, la producerea, achiziționarea și folosirea armelor atomice, țările nenucleare sînt pe deplin îndreptățite în cererea lor de a beneficia de un grad sporit de securitate, de a li se acorda garanții corespunzătoare în acest sens. „Conform tratatului de neproliferare — declara în discursul său general reprezentantul Japoniei, ambasadorul **Senjin Tsuruoka** — statelor nucleare li se permite să-și mențină și să continue producția de arme nucleare în timp ce statele nenucleare își asumă obligația să nu producă și să nu-și procure în alt mod arme nucleare pe o perioadă de 25 de ani. Este, deci, cu totul natural ca statele nenucleare parte la tratat să ceară garanții pentru securitatea lor".

Aceasta necesită, înainte de toate, asumarea de către puterile deținătoare de arme nucleare a obligației solemne, pe de o parte, de a nu utiliza în nici o împrejurare armele nucleare împotriva statelor care nu le posedă, iar, pe de altă parte, de a nu amenința aceste state în nici un caz și în nici o circumstanță cu folosirea lor. „Cererea ca puterile nucleare să renunțe la folosirea armelor nucleare, ca și la amenințarea cu folosirea acestor arme, constituie un minimum care trebuie să fie urmat de alte măsuri, în primul rînd de prohibirea armelor nucleare" — arăta șeful delegației R. S. F. Iugoslavia, **Dimce Belovski.** Conducătorul delegației Ceylonului, ambasadorul **H. S. Amerasinghe,** spunea: „Renunțarea de către statele nucleare la folosirea armelor nucleare este esența întregii probleme... Folosirea armelor nucleare este de neconceput. Ea este totalmente inadmisibilă din motive morale și practice și nu trebuie să existe nici o ezitare față de scoaterea ei în afara societății umane".

Reprezentanții mai multor țări s-au pronunțat în favoarea acordării unor garanții de securitate sub forma unor instrumente cu caracter de obligativitate. Astfel, șeful delegației irakiene, ambasadorul **Mustafa Yasseen,** arăta că „securitatea trebuie să aibă drept bază certitudinea, iar tehnica convențională este, în ordinea juridică internațională, o sursă din cele mai sigure a unei obligații juridice".

Nevoia încheierii unui acord internațional complementar tratatului de neproliferare, în materia garanțiilor de securitate, este susținută și într-un studiu de specialitate întocmit pentru uzul conferinței de juristul cehoslovac **Jaroslav Zourek.** „Elaborarea tratatului care să comporte angajamentul statelor nucleare de a nu recurge nici la folosirea, nici la amenințarea cu folosirea armelor nucleare contra statelor care au adoptat statutul de denuclearizare corespunzător — se spune în studiul menționat — trebuie să se efectueze plecînd de la dreptul internațional contemporan, ale cărui trăsături cele mai distincte sînt, în afară de recunoașterea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, interzicerea recurgerii la forță... consacrată prin Carta O.N.U. și incriminarea războiului de agresiune (inclusiv pregătirea, declanșarea și ducerea lui), rezultînd din evoluția dreptului internațional..."

Existența unui larg curent de opinie în favoarea acordării unor garanții efective de securitate țărilor nenucleare și a unor sugestii valoroase în acest sens constituie elemente de natură să permită conferinței ca, prin cooperarea tuturor statelor reprezentate, să aducă o contribuție reală la găsirea unei rezolvări adecvate a acestei chestiuni. Ni se pare de aceea întemeiată opinia exprimată de conducătorul delegației Iranului, ambasadorul **Mehdi Vakil:** „Conferința va trebui să acorde cea mai mare atenție armonizării diferitelor puncte de vedere cu privire la problema securității. Este în interesul comun al tuturor statelor ca armele nucleare să nu fie folosite contra lor... Cred că tocmai cu aceasta trebuie să înceapă sarcina construirii de punți între statele nucleare și cele nenucleare".

Afirmînd voința și hotărîrea României de a acționa constant în direcția creării în lume a unor condiții de pace și securitate, în care munca creatoare a popoarelor să nu fie niciodată tulburată de pericolul atomic, reprezentantul țării noastre arăta în discursul rostit la conferință: „Guvernul român declară că în spiritul constructiv care l-a animat în tot cursul negocierilor tratatului de neproliferare va continua să militeze pentru construirea unui sistem de garanții conforme cu interesele, aspirațiile tuturor popoarelor și apoi pentru aplicarea lui. Guvernul român apreciază că această conferință ne oferă nu numai ocazia de a ne exprima punctele de vedere, dar și posibilitatea ca, printr-un larg schimb de idei, să ajungem la formularea unor soluții concrete, care să fie luate în considerare de puterile nucleare".

Dezarmarea nucleară — cauză vitală a popoarelor

Includerea pe agenda conferinței a punctului „măsuri efective pentru prevenirea proliferării în continuare a armelor nucleare, încetarea cursei înarmărilor la o dată cît mai apropiată și dezarmarea nucleară" constituie o elocventă dovadă a preocupării statelor de a folosi toate forurile de dezbateri internaționale pentru a da impuls negocierilor privind realizarea unor acorduri menite să ducă la îngrădirea și, în final, la eliminarea completă a primejdiei războiului atomic. Existența tratatului de neproliferare recent încheiat, ale cărui clauze consacră primordialitatea măsurilor de dezarmare atomică, conferă discuțiilor asupra acestei chestiuni o temeinică motivație politică, juridică și morală.

Îndelungatele negocieri cu privire la nediseminarea armelor atomice au dus la concluzia, recunoscută atît de statele nucleare cît și de cele nenucleare, că acordul realizat nu trebuie privit ca un scop în sine, ci doar ca un prim pas în direcția unor măsuri substanțiale de dezarmare. Cele mai multe dintre delegațiile care au luat cuvîntul pînă în prezent, în cadrul conferinței, au accentuat răspunderea specială ce incumbă puterilor deținătoare de arme nucleare de a se achita de obligațiile decurgînd pentru ele din tratatul de neproliferare în domeniul dezarmării atomice. Ele trebuie să treacă neîntîrziat la acțiuni hotărîte care să ducă la încetarea cursei înarmărilor, la reducerea și, în cele din urmă, la lichidarea completă a acestor arme și a mijloacelor lor de transportare la țintă.

O pondere însemnată în discuții revine susținerii măsurilor ce figurează pe ordinea de zi a reuniunii: crearea de zone denuclearizate, încheierea unui tratat de interzicere a tuturor experiențelor cu arme nucleare, sistarea producției de materiale fisionabile destinate scopurilor militare și încetarea fabricării de arme nucleare.

După aprecierea reprezentanților multor state participante, conferința reprezintă un prilej potrivit pentru o examinare cuprinzătoare a problemelor dezarmării nucleare, oferă posibilitatea țărilor neposesoare de arme nucleare să-și expună considerațiile lor în legătură cu aceste chestiuni. O dezbatere constructivă a măsurilor de dezarmare nucleară înscrise pe ordinea de zi a reuniunii, ca și a celor ținînd de asigurarea unui grad sporit de securitate pentru țările nenucleare, în condițiile conjugării eforturilor și voinței de cooperare a tuturor statelor participante, mari și mici, nucleare și nenucleare, poate aduce o contribuție utilă și pozitivă la identificarea și promovarea unor noi acorduri de dezarmare, la întărirea și consolidarea păcii mondiale — cauză vitală a tuturor popoarelor.

Un loc important pe agenda conferinței este rezervat vastei arii de preocupări privind cooperarea internațională în domeniul utilizărilor pașnice ale energiei nucleare, care a dobîndit dimensiuni și sensuri noi o dată cu încheierea tratatului de neproliferare. Aspecte multiple, interesînd profund țările nenucleare. Diferite idei, propuneri, soluții. Le vom examina într-unul din materialele noastre viitoare.

Geneva, 10 septembrie

Michael STEWART

secretar de stat pentru afacerile externe al Marii Britanii

DIALOG ŞI COOPERARE

La invitația adresată din partea guvernului român de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, ne-a vizitat țara, între 8 și 11 septembrie, secretarul de stat britanic pentru afacerile externe, Michael Stewart. La 9 septembrie, ministrul de externe englez a fost primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu ; la 10 septembrie, Michael Stewart a fost primit de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer.

În vîrstă de 65 de ani (n. 6 noiembrie 1902), actualul ministru de externe și-a început activitatea politică după studii la Oxford și o carieră didactică de peste zece ani în deceniul al cincilea. Din 1944 este membru al parlamentului britanic. A ocupat unele funcții în perioada de guvernare laburistă 1945—1951. După victoria electorală laburistă din octombrie 1964, devine ministru al educației și științei. În perioada ianuarie 1965—august 1966 a fost ministru de externe. După remanierea din august 1966 a deținut portofoliul economiei, ocupînd apoi alte posturi ministeriale ; la 15 martie anul acesta, dl Stewart a revenit la conducerea ministerului de externe.

Dl Stewart a avut amabilitatea de a răspunde solicitării revistei „Lumea", răspunzînd unor întrebări privind îndeosebi relațiile dintre România și Marea Britanie.

Dl Stewart a început prin a încadra vizita sa, convorbirile avute la București cu personalitățile politice române, în relațiile româno-engleze materializate și prin alte contacte. „Vizitele anterioare — mă refer în special la vizita d-lui Verdeț în Marea Britanie și a d-lui Benn la București — se circumscriau domeniilor economic, științifico-tehnic ; actuala vizită, vizita unui ministru de externe, se referă, desigur, la ansamblul relațiilor dintre Anglia și România". Rezultatele acestei vizite — apreciază dl Stewart — ar urma să fie dezvoltarea cooperării multilaterale , precum și examinarea unor probleme internaționale.

„Vor exista rezultate concrete ale vizitei : a fost elaborat și semnat un acord consular ; de asemenea, am căzut de acord ca experții noștri să ia în studiu condițiile practice ale unui acord în domeniul transporturilor rutiere ; cred că este posibilă și extinderea schimburilor culturale. Aș adăuga că un rezultat important al vizitei a fost demonstrarea faptului că, atunci cînd există bunăvoință reciprocă, țări din zone diferite ale Europei, aparținînd unor alianțe diferite, pot dialoga și colabora".

La solicitarea noastră, ministrul de externe britanic s-a referit la rezultatele de pînă acum ale cooperării bilaterale și la perspectivele de viitor în această direcție. D-sa a enumerat printre rezultate acordul de cooperare tehnico-științifică, în curs de aplicare, precum și acordul cultural, care a favorizat deja schimburi în acest domeniu. „Sper că în viitor se vor extinde relațiile în toate aceste domenii ; mă gîndesc, de asemenea, la dezvoltarea turismului". Ministrul de externe englez a menționat contactele fructuoase, de lucru, între diplomații români și englezi la Organizația Națiunilor Unite, exprimîndu-și speranța că și acestea vor continua.

Întrebarea următoare a privit contribuția pe care dezvoltarea relațiilor bilaterale în diferite domenii o aduce la îmbunătățirea climatului internațional. „Da, este vorba despre o contribuție reală. Trebuie să precizez, totuși, că acordurile comerciale, științifice etc. — care sînt utile în sine — nu echivalează cu realizarea unor înțelegeri asupra problemelor internaționale majore, cum ar fi o reglementare europeană, sau problema germană. Asupra unor astfel de probleme punctele noastre de vedere nu coincid și este inutil să pretindem că deosebirile de păreri nu există. Totuși, dacă două state vor să dialogheze, este esențial ca fiecare să înțeleagă de la ce pornește poziția celuilalt. Acest lucru este facilitat dacă între ele există relații bilaterale în diverse domenii. Acesta este raportul între relațiile bilaterale și climatul internațional".

Care ar putea fi, în concepția guvernului britanic, măsurile practice care ar putea fi întreprinse în vederea unei reglementări a problemei securității europene ? Dl Stewart a formulat unele puncte de vedere, începînd prin a sublinia importanța realizării în continuare a unor progrese pe calea dezarmării : „Marea Britanie — a amintit d-sa — a prezentat la conferința celor 18 unele propuneri concrete". Ministrul de externe englez consideră, de asemenea, că ar fi util un acord între țările din N.A.T.O. și membrii Tratatului de la Varșovia privind reducerea efectivelor militare în Europa. În continuare, evocînd situația europeană actuală, dl Stewart a apreciat că „există posibilități de progres", adăugînd că evenimente recente au afectat aceste posibilități, dar că este de sperat că această conjunctură va putea fi depășită.

O ultimă întrebare s-a referit la viața politică din Marea Britanie. Care credeți că vor fi — l-am întrebat pe ministrul de externe englez — principalele subiecte de dezbatere la apropiata conferință anuală a partidului laburist (Blackpool, 30 septembrie) ? „În primul rînd, problemele interne, economice ; va fi exprimată neliniștea în legătură cu creșterea șomajului, va continua disputa în legătură cu politica de control asupra prețurilor și veniturilor aplicată de guvern. Eu cred — a spus dl Stewart — că în ciuda dificultăților, tot mai mulți se conving că guvernul tratează adecvat problemele economice. Vom avea, desigur, și o dezbatere asupra situației internaționale privind numeroase subiecte. În lumina ultimelor evenimente, aprecierea situației internaționale va fi unul din subiectele de interes major".

Mihai MATEI

De la trimisul nostru la Brazzaville, Radu Pascal

Locotenentul Augustin Poignet (stînga) și căpitanul Marien Ngouabi, doi dintre membrii noii echipe conducătoare de la Brazzaville

Sensul unei noi etape

Succesiunea rapidă a evenimentelor de la Brazzaville a surprins orice observator. În mai puțin de o lună de zile, am asistat la suspendarea lucrărilor Adunării Naționale, înlocuirea Constituției printr-un act fundamental, dizolvarea Biroului Politic al partidului Mișcarea Națională a Revoluției, demisia fostului guvern, alcătuirea unuia nou, crearea Consiliului Național al Revoluției (C.N.R.), formarea Directoriului C.N.R., numirea primului ministru în persoana căpitanului Alfred Raoul și, în cele din urmă, demisia președintelui Massamba Debat, funcția de șef al statului fiind girată de același căpitan Raoul. Ultimul din toate aceste evenimente era singurul întrucîtva previzibil : „Mă felicit că am găsit în personalitatea căpitanului Raoul pe continuatorul operei mele" — declara Massamba Debat cu prilejul numirii noului prim-ministru.

Ritmul acestor schimbări atingînd înseși structurile statale era însă neobișnuit de alert pentru evoluția politică fără asperități a unei țări considerate, ani de zile, un model de liniște și stabilitate în spațiul atît de frămîntatei geografii politice africane. Și, trecînd fluviul Congo spre Kinshasa cu ultimul bac înaintea decretării stării de asediu și a „acoperirii cu foc", impresiile pe care le notam erau, aparent, contradictorii.

Cu o seară înainte admiraseм, în capitala Republicii Congo, grația cu care evoluau dansatorii pe ritmurile unor melodii populare de o infinită seninătate. Nimic din obișnuita ritmicitate metalică a unor dansuri africane, reduse la esențe aspre care-l condamnă pe european să-și recunoască iremediabila sa condiție de străin. Era prelungirea, punctată discret, a unei melodii calme, cu rotunjimi nesfîrșite, o melodie care-i face pe oameni să meargă parcă în vîrful picioarelor, să adulmece aromele tari, să comunice între ei nu prin grai, ci prin zîmbet. Și mă gîndeam atunci că am șansa să surprind fenomenul rar al convertirii dansului în causerie : fiecare își modela trupul în întrebare sau răspuns, în meditație, umor sau declarație de iubire, în tristețe sau fericire. Era clipa cînd sufletul înseamnă dans.

M-am îndreptat apoi spre hotel. Undeva, sacadat, scurt, cîteva momente, un schimb rapid de focuri m-a făcut să mă opresc brusc. S-a așternut apoi liniștea opacă, neînțeleasă africană. Trăiam punctul de maximă tensiune al unei crize politice a cărei desfășurare precipitată a concentrat pentru cîteva zile atenția tuturor.

Chiar dacă aceste clipe de incertitudine au marcat, în mod neașteptat, evoluția internă a țării, e destul de răspîndită opinia că — așa cum, de altfel, declara căpitanul Ngouabi, președintele Directoriului C.N.R., — „la Brazzaville nu s-a produs nici o modificare a politicii congoleze". Într-adevăr, dacă în perioada în care am vizitat țara s-au petrecut o serie de evenimente interne de mare importanță, dezvăluind unele diferențe de vederi, nici una dintre ele nu pare să fi pus în discuție cadrul politicii interne și externe a Republicii Congo.

Am avut prilejul să-l ascult pe fostul președinte Massamba Debat schițînd liniile directoare ale politicii congoleze. „Un popor — declara Massamba Debat — nu se poate face respectat decît prin acțiunile înfăptuite și acțiunile pe care și le propune, convins de vitalitatea sa, un popor dedicat muncii, în înțelegere națională, în unitate națională și, firește, în înțelegere cu toate celelalte popoare, în respectul suveranității lor. Linia noastră de conduită nu s-a modificat, ea a rămas și va rămîne aceea a înțelegerii în interior, a înțelegerii în exterior, și noi am lansat un cuvînt de ordine în așa fel ca diferențele tribale, rasiale, ideologice să nu devină pretexte pentru a semăna diviziunea". Iar pe plan extern, afirmarea aceleiași ținute de principiu.

Statul congolez — declara în continuare Massamba Debat — întreține relații de prietenie cu toate statele, cerînd însă tuturor păstrarea aceleiași rigori, adică neamestecul în afacerile noastre interne. Noi nu vom avea prilejul și nu ne vom gîndi niciodată să ne amestecăm în afacerile altor țări, fie ele la răsărit sau la apus. Logica impune ca nici una din aceste țări să nu se amestece în treburile noastre interne.

Cu prilejul aniversării celor cinci ani de la Revoluție — momentul politic cînd a fost răsturnat regimul condus de abatele Youlou și țara a ales calea unei dezvoltări noi, independente — președintele, în acord cu guvernul și organismul nou creat al Consiliului Național al Revoluției, proclama depășirea de către națiune a unei „prime etape" și abordarea uneia noi. Într-un anume sens, îmi declara Massamba Debat, aceasta coincide cu sfîrșitul primei legislaturi, de cinci ani. Într-adevăr, în decembrie vor avea loc alegerile prezidențiale și legislative. Dar, adăuga d-sa, nu în asta constă „etapa". Pînă acum a fost vorba de o „ucenicie politică revoluționară", de un anume romantism și entuziasm inerente oricăror începuturi. Acum au apărut unele dificultăți, iar acestora le corespunde o nouă atitudine. E necesară o muncă mult mai eficientă, mai constructivă.

Pe planul organizării politice a țării, această „nouă etapă" se traduce prin instaurarea unor noi instituții, restructurarea partidului, reînnoirea cadrelor de conducere. Din succesiunea recentelor evenimente de la Brazzaville se desprinde prioritatea acordată anumitor modificări în aparatura statală, între care cea mai importantă pare să fie crearea C.N.R. — instrument provizoriu, menit să ajute la punerea în funcțiune a noilor instituții, între care Adunarea Națională, la organizarea alegerilor, pregătirea unui congres al partidului Mișcarea Națională a Revoluției.

În general, se poate constata în viața politică a țării influența precumpănitoare a C.N.R. și, prin aceasta, a militarilor la conducerea statului. (Prim-ministru, șef al statului și responsabil al C.N.R. cu problemele apărării — căpitan Alfred Raoul ; președinte al C.N.R., responsabil al C.N.R. cu securitatea și comandant-șef al Armatei Naționale Populare — căpitan Marien

Ngouabi ; ministrul apărării — locotenent Poignet ; ministru de interne — căpitan Mouzabakani). În această situație, „misiunea esențială a primului ministru — declara căpitanul Raoul — este de a facilita colaborarea între C.N.R., președintele Republicii și guvern".

Modalitatea organizatorică de colaborare relevă un sistem destul de strîns de interdependențe între guvern și C.N.R. ; acțiunile și atribuțiile celor două organisme coincid însă în bună măsură, ceea ce îi face pe unii observatori să noteze și anumite servituți ale sistemului. Căpitanul Ngouabi, ca președinte al C.N.R. și responsabil cu problemele securității, execută deciziile luate de locotenentul Poignet, ministrul apărării, și e răspunzător în fața primului ministru, care acționează prin intermediul resortului apărării din cabinet. Pe de altă parte, în calitate de președinte al C.N.R., căpitanul Ngouabi are dreptul să controleze activitatea primului ministru.

Explicînd ponderea și rolul armatei congoleze, căpitanul Raoul arăta că aceasta e alcătuită din „cadre naționale" și — după părerea sa — „ținînd seama de starea de subdezvoltare a țării, națiunea va face apel la cadrele militare ori de cîte ori va avea nevoie să joace un rol politic". E însă o opinie care nu pare să întrunească unanimitatea personalităților politice congoleze. Astfel, afirmarea armatei ca forță politică cu vederi dacă nu esențial diferite de ale altor oameni politici, în orice caz propunînd metode de organizare mai riguroase, a putut, la un moment dat, duce la anume divergențe în sînul conducerii statului și — cum arătam în corespondența din numărul trecut — chiar la unele incidente între armată și o parte a corpului de apărare civilă, un fel de miliții populare, și mai ales cu „Liga tinerilor", organizație depinzînd de partidul Mișcarea Națională a Revoluției. Trebuie însă subliniat că, în general, divergențele n-au depășit granițele unei confruntări moderate, rezolvate rapid, iar unitatea națională s-a dovedit ideea-forță care a impus un deznodămînt pașnic.

Noua garnitură de personalități politice — guvernul, C.N.R. — va fi însă confruntată cu probleme din cele mai spinoase, cu prioritate economice. Modalitatea lor de abordare poate va fi întrucîtva diferită de cea de pînă acum. Pare însă sigură menținerea aceleiași linii politice generale. Din punct de vedere economic — îmi declara noul ministru al planului, Pascal Lissouba — Congo a realizat, cu siguranță, un pas pe calea dezvoltării. Și chiar dacă nu totul a fost atins, acest pas a fost făcut pe calea unei evoluții necapitaliste. Se impune însă mai mult ca oricînd aplicarea principiului — „să ne bizuim pe propriile noastre forțe" —, adică să încercăm să controlăm pîrghiile care duc la „incitația" economică.

«Înainte de 1963 — îmi explica d-sa — Congo avea toate caracteristicile morale, psihologice, politice și economice ale unei țări colonizate. De cinci ani, congolezii s-au eliberat însă de tutelă, au luat cunoștință de ei înșiși. S-a inițiat, în același timp, o anume activizare a sectorului de stat. În sensul ideii — „să ne bizuim pe propriile noastre forțe" — s-au făcut sacrificii importante. Există un început de decolonizare, deci — și subliniez aceasta — un început de conștiință economică și socială. Cînd șeful statului vorbea despre a doua etapă a Revoluției, prin aceasta trebuie să înțelegem și efortul de a-i convinge pe congolezi de necesitatea sacrificiilor pe calea dezvoltării necapitaliste ; să nu aștepte numai ajutorul străinilor. Necesară deci e confirmarea obiectivelor primordiale. Trebuie să consolidăm pozițiile, realizările noastre ; și, în acest sens, sectorul de stat trebuie rentabilizat din punct de vedere economic și social. Gestiunea este imperfectă, conștiința profesională lasă încă de dorit. În condițiile noastre, sectorul de stat nu trebuie să fie extensiv, ci intensiv. El trebuie confirmat în rolul său. Obiectivele principale sînt reforma, gestiunea sănătoasă — toate acestea din punct de vedere economic. Se adaugă — precizează în continuare Pascal Lissouba — necesara coerență de structuri, o redimensionare a diferitelor domenii de activitate pentru a crea într-adevăr un sector unitar. Totodată, această a doua etapă se deschide pe fondul unei crize regionale. Relațiile noastre cu o serie de vecini sînt istorice și tradiționale, dar și economice. Și, iată că, tocmai cînd ne așteptam mai puțin, ele s-au răcit, s-a ajuns aproape la un divorț. Economia noastră — își preciza ideea Pascal Lissouba — depinde în mod exagerat de relațiile externe. A doua etapă implică o reconversiune, în sensul unei cît mai accentuate „introvertiri". E necesară propulsarea autoconsumului. Cu alte cuvinte, fiecare congolez să devină un agent economic — pe planul comercial dar și pe cel al producției. Congolezul trebuie, în consecință, să producă pentru congolez și să consume ca un congolez. Firește, aceasta exclude realizările prea îndrăznețe, nemăsurate. E vorba deci de o nouă atenție acordată problemei rurale în așa fel încît și de acum înainte agricultura să fie baza economiei naționale, iar industria — adică o nouă industrie — să fie axată, în principal, pe agricultură. Cît despre marea industrie, fără a o neglija, lipsa de devize ne obligă la prudență. Sîntem nevoiți să vindem pentru a echilibra conturile noastre externe. În consecință — conchidea interlocutorul meu — se impune o politică realistă».

Solicitat să-și exprime părerea asupra principiilor care guvernează relațiile de colaborare și cooperare ale Republicii Congo cu alte țări — și asupra felului cum se aplică ele — Pascal Lissouba îmi declara : „Pentru noi este o problemă gravă. Intervin aici cu prioritate principii ca respectul reciproc, păstrarea independenței, neamestec ; și mai sînt și altele... Desigur, cooperarea și colaborarea implică o anume reciprocitate. Dar în realitate, pentru noi, lucrurile stau de multe ori astfel : Vreau să cooperez. Sînt însă sărac. Trebuie deci să primesc și să învăț totul de la cel cu care cooperez. Cooperarea riscă însă să se facă numai într-un singur sens. Se pune următoarea problemă : Cum va fi compensată, în aceste condiții, cealaltă parte ? Uneori nu rămîne decît o singură modalitate : pe plan moral. La O.N.U., în cadrul altor organizații și împrejurări, noi avem posibilitatea s-o sprijinim. Personal, deplîng această situație, dar din nenorocire e vorba de practica curentă. De aceea, cred că trebuie evidențiată o etică a colaborării. Colaborarea înțeleasă astfel trebuie să se bazeze pe un studiu atent al țării de unde vine. Nu e vorba de o căutare a clientelei. Dar numai pornind de la o profundă cunoaștere — psihologică, morală, economică, politică, socială — a țării respective putem aprecia posibilitățile pe care ea ni le pune la dispoziție. Colaborăm cu o serie de țări, multe ne-au ajutat esențial și pot spune că, într-o măsură, au salvat Revoluția noastră. Sînt însă și altele care ne-au complicat situația".

În continuare, d-sa a ținut să sublinieze că Republica Congo oferă o gamă largă de posibilități în slujba unei cît mai diverse cooperări cu diferite țări. În acest context, el a evocat bunele premise ale relațiilor economice și comerciale între România și Congo iar, după vizita șefului statului la București, care a marcat un jalon important pe calea unei colaborări fructuoase și reciproc avantajoase, el apreciază, ca un prim rezultat concret, recenta vizită a unei delegații guvernamentale române la Brazzaville, cu care — după cum afirmă d-sa — a avut un schimb de vederi cordial și franc. „Sînt fericit și optimist în ce privește colaborarea cu România, sînt convins — conchide ministrul — că ea va fi exemplară".

Convorbirea evocată mai sus s-a dovedit revelatoare pentru felul în care noul cabinet e hotărît să treacă la rezolvarea importantelor sarcini economice ale țării. Am avut prilejul să discut și cu alte personalități ale vieții publice și politice congoleze. Impresia generală e aceeași. În fața complexității problemelor politice și economice actuale — într-un moment în care acestea impun un spor de responsabilitate populației și noilor ei conducători politici — cred că ideea fundamentală ce se degajă din multitudinea aspectelor de viață, cunoscute sau dezvăluite de interlocutorii mei, constă în convingerea și încrederea întregii societăți angajată în efortul unanim de ridicare a națiunii spre formele superioare ale unei vieți noi, libere și independente.

Cineva mă întreba dacă am citit cunoscuta carte a lui André Gide — „Voyage au Congo" — apărută acum mai bine de 40 de ani. I-am răspuns că am citit-o, dar este ultimul lucru la care m-aș fi gîndit acum, cînd sînt la sfîrșitul călătoriei pe aceste meleaguri din inima Africii. O comparație cu epoca descrisă de autorul celebrei „Nourriture terrestre" este aproape imposibilă. Doar un efort livresc mi-ar da posibilitatea să-mi închipui Congo-ul lui Gide. Dar tocmai aceasta dă adevărata măsură și valoare a extraordinarei transformări de substanță petrecute în toate compartimentele vieții, în însăși mentalitatea națiunii congoleze. Aceasta — mi s-a spus — a fost însă menirea împlinită nu atît a celor cinci decade trecute, ci a ultimilor cinci ani de istorie nouă a țării. Era poate semnificația profundă a zilei naționale la care am asistat cu încîntarea celui care niciodată n-ar fi conceput că veselia se poate manifesta cu atîta eleganță, era fără îndoială semnificația nouă a unor melodii cu obîrșii mai vechi decît lumea descrisă de scriitorul francez.

Actualitate politică franceză

Actualitatea politică franecză, în acest început de toamnă, este dominată de preocupările pentru elaborarea diverselor proiecte de măsuri anunțate țării de generalul de Gaulle la încheierea crizei sociale din mai—iunie anul acesta. Precum se știe, se prevăd trei importante modificări de structură : în domeniul reprezentării, prin reorganizarea Senatului și a administrației regionale ; în domeniul economic, prin introducerea sistemului numit al „participării" ; în domeniul universitar, prin pregătirea unei reforme a învățămîntului superior care să elimine rămînerile în urmă.

Problemele sînt amplu dezbătute de opinia publică, în forurile Adunării Naționale, ale Senatului și ale guvernului, cu atît mai mult cu cît necesitatea unor prefaceri structurale, în general necontestată, nu este considerată din același unghi de vedere de către diversele grupuri de interese. Fluxul de ipoteze și discuții a primit luni seara replica șefului statului francez, în cadrul unei conferințe de presă asupra căreia s-au oprit, în zilele următoare, majoritatea comentariilor presei și cercurilor politice din Franța.

Președintele de Gaulle a schițat conturul viitoarelor măsuri menite, după părerea sa, să adapteze structurile economice, politico-administrative și universitare ale țării la necesitățile impuse de dezvoltarea modernă. Șeful statului francez caracterizează criza socială din mai—iunie drept o „criză de creștere", provocată tocmai de inadvertențele dintre structurile mai mult sau mai puțin învechite și prefacerile economico-sociale prin care a trecut Franța în ultimul deceniu.

Concepția regimului asupra acestor reforme este înfățișată de unii observatori de la fața locului ca o încercare de a cumpăni cu maximă prudență impulsul spre înnoire, cu consolidarea ordinii instituționale a celei de-a V-a Republici. „Mișcare în echilibru", „schimbare în statornicie" — sînt termenii utilizați de comentatori pentru a releva esența acestei concepții.

Primele reacții la conferința de presă a generalului de Gaulle atestă reținere, ori dezaprobare îndeosebi din partea organizațiilor sindicale, nu numai în privința soluției preconizate în problema „participării", ci și în aceea a reformării Senatului și înlocuirii lui cu o adunare care să reunească un ansamblu de reprezentanți competenți ai regiunilor și centrului, for unde să fie dezbătute chestiuni de programare economică, socială și culturală, dar cu drept de decizie foarte limitat, avînd în vedere că Adunarea Națională își păstrează drepturile legislative. Înfăptuirea acestei schimbări în organele alese ale Franței se va face, a anunțat șeful statului, după un prealabil referendum ce va escamota o confruntare directă cu Senatul, de la care nu se poate aștepta să-și pună singur capăt existenței.

Printre criticile care s-au făcut auzite la adresa acestor modificări instituționale a fost și aceea că ele tind spre „o formă de corporatism care s-ar naște în mod necesar dintr-o adunare cu fundament profesional și cu puteri mai mult decît consultative" (André Bergeron, secretarul general al organizației sindicale C.G.T. — F.O. de tendință socialistă). În general, liderii sindicali francezi au subliniat ca pe o chestiune majoră faptul că sindicatele nu vor admite să li se știrbească în vreun fel autonomia și să nu fie considerate singurele reprezentante autorizate ale salariaților. Henri Jeanson, președintele C.F.D.T., a declarat că „ambiguitățile cele mai grave n-au fost eliminate în privința intențiilor guvernamentale". El apreciază că „pentru muncitori n-ar putea fi recunoscută drept valabilă nici o formă de participare care n-ar considera organizațiile sindicale drept singurii interlocutori valabili însărcinați de înșiși muncitorii spre a le exprima voința" și că proiectele de reforme în întreprinderi nu amenință de loc „monarhia patronală".

Printre preocupările de actualitate ale Franței se situează și cele de natură economică, îndeosebi după ce guvernul a depus în Adunarea Națională proiectul de buget pe anul 1969. Observatorii subliniază că una din trăsăturile principale ale noului buget este aceea de a încuraja activitatea economică a întreprinderilor industriale și, mai ales, investițiile, pentru a elimina consecințele crizei din mai. Reacțiile diferitelor cercuri politice sînt foarte variate, ele mergînd de la o aprobare entuziastă (în special în rîndurile patronatului), pînă la afirmația că prevederile anihilează ameliorările obținute de salariați în urma acordurilor dintre sindicate și guvern, încheiate la Grenelle, vara aceasta. Unii economiști, ca de exemplu Pierre Drouin, sînt de părere că, într-o perioadă de competiție intensă pe piața mondială, firmele sînt tentate să folosească investițiile pentru sporirea productivității și nu pentru implantarea de noi întreprinderi, ceea ce ar putea determina o scădere a numărului locurilor de muncă și, deci, o creștere a șomajului.

În contextul desființării tarifelor vamale între țările membre ale Pieței comune, economia franceză va avea de trecut un examen dificil care îi va pune la încercare vitalitatea. Părerile deosebite ale economiștilor rămîn totuși rezervate și îndoielile unora se mărginesc la semne de întrebare. Același Pierre Drouin consideră că statul are suficiente pîrghii pentru a controla mecanismele de finanțare a investițiilor și a elimina, pe cît posibil, perturbațiile pe care le-ar provoca o creștere prea rapidă a șomajului.

Pe plan politic propriu-zis, una din temele centrale ale actualității este stabilirea, de către conducerea Federației Stîngii Democrate și Socialiste (F.G.D.S.), a calendarului în vederea transformării acestei federații într-un „partid democrat socialist". Proiectul datează încă de acum doi ani și jumătate, de cînd a luat ființă F.G.D.S. ; el urmează să fie definitivat de o comisie și, după aprobarea lui de către Comitetul executiv, să fie supus dezbaterii congreselor organizațiilor ce fac parte din Federație. Conform concepției pe care liderii F.G.D.S. și-o fac despre noul partid, acesta ar trebui să constituie o organizație „mai puternică" în vederea dialogului cu celelalte formații ale stîngii franceze și, eventual, cu centriștii. Reunirea tuturor cluburilor și partidelor ce alcătuiesc F.G.D.S. este considerată de observatori ca o operație plină de dificultăți, în special pentru că toate curentele reprezentate nu se caracterizează prin omogenitate de concepție și interese. Controversele care se desfășoară de pe acum în sînul Federației, în probleme de politică internă sau externă, augurează deocamdată nefavorabil asupra șanselor inițiativei. Se relevă cu precădere că partidul radical va fi cel mai greu de convins să accepte o platformă politică atît de socialistă și democrată cît o vor lideri ca Guy Mollet și François Mitterrand. Greutățile sînt sporite și de insuccesele Federației la scrutinul din vara aceasta.

Se poate afirma că, după criza din mai, Federația stîngii este confruntată cu probleme complexe a căror soluționare va cere timp și răbdare. Va permite această situație o definire mai precisă a majorității care, după cum declară o serie de observatori, este ea însăși frămîntată de unele divergențe apărute în cele cîteva luni trecute de la alegeri ?

Cît privește opțiunile externe ale guvernului, șeful statului francez a reafirmat în conferința sa de presă liniile cunoscute ale activității internaționale a Franței, în special cele referitoare la eforturile pentru înfăptuirea destinderii în relațiile dintre statele europene, prin colaborare și cooperare, în toate sectoarele care prezintă avantaj reciproc.

Radu VASILIU

Premierul francez Maurice Couve de Murville și François-Xavier Ortoli, ministrul economiei și finanțelor, la expozeul făcut reprezentanților presei în legătură cu prevederile bugetului pe 1969

SINTEZE

Factori prioritari în lichidarea subdezvoltării

prof. dr. docent N.N. Constantinescu

Datorită vicisitudinilor istoriei, în primul rînd dominației coloniale, cotropirilor străine, diviziunii internaționale capitaliste a muncii, numeroase țări care formează harta politică a lumii contemporane au rămas deosebit de mult în urmă din punctul de vedere al nivelului forțelor de producție. Volumul producției industriei prelucrătoare din țările în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, continuă să reprezinte abia mai puțin de 1/20 din producția industriei prelucrătoare mondiale [1]). Înapoierea forțelor de producție își găsește expresia economică concentrată în diferența enormă dintre venitul național pe locuitor al țărilor care suferă de subdezvoltare și cel al țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial. Potrivit datelor publicate de O.N.U. [2]), în anii 1963—1965, produsul net pe locuitor, socotit în dolari, era în 21 de țări subdezvoltate mai mic de 100, în 21 de țări între 21 și 199, în 36 țări de 200—399, în 15 țări de 400—599, în zece țări de 600—999, în șase țări de 1 000—1 499 și în 11 de peste 1 500. Printre țările cu produs național net pe locuitor sub 100 dolari se numără Afganistanul, Birmania, Republica Democrată Congo, Gambia, Haiti, Indonezia, Kenya, Laosul, Madagascarul, Mali, Nepalul, Nigeria, Somalia, Sudanul, Uganda, Yemenul etc. În schimb, în S.U.A., produsul național net pe locuitor era de 3 026 dolari, în Suedia de 2 110 dolari, în Canada 2 020 dolari, Regatul Unit 1 576 dolari, Franța 1 637 dolari ș.a.m.d.

Decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste industrializate a marcat o creștere continuă; dacă în 1955—1959 producția industrială pe locuitor a țărilor capitaliste dezvoltate era, în medie, cu 538 dolari mai mare decît a țărilor în curs de dezvoltare, în anii 1960—1964 această diferență atinsese 645 dolari. Decalajul se regăsește și în domeniul științei și tehnicii unde, de asemenea, înregistrează o tendință de agravare. Din 120 de țări studiate de O.N.U., în peste 40 nu numai că nu există institute de cercetări științifice, dar abia încep să apară unele instituții de învățămînt superior.

Apărută în condiții istorice concrete diferite, problema necesității obiective a înfrîngerii înapoierii economice în țările „lumii a treia" îmbracă forme, aspecte și nuanțe specifice. O dată mai mult, generalul își confirmă, astfel, existența, în particular. În mod firesc, necesitatea învingerii subdezvoltării constituie o problemă a fiecărui popor aflat în această situație, lui aparținîndu-i dreptul suveran de a hotărî căile și metodele ce urmează să fie folosite, precum și ritmul în care dorește să rezolve problema. Subliniind acest adevăr, secretarul general al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare spunea la cea de a doua conferință a acesteia, care a avut loc în 1968 la New Delhi, că măsurile întreprinse de diferitele țări „decurg din domeniul propriu al acestor țări, ele nu ar putea să le fie impuse dinafară, nici să facă obiectul negocierilor internaționale. Aparține în mod exclusiv fiecărei țări să decidă dacă ea este sau nu dispusă să facă față grelei responsabilități pe care o implică dezvoltarea economică și socială". „Dezvoltarea — sublinia el la aceeași conferință — constituie responsabilitatea primordială a țărilor care își propun să se dezvolte" [3]).

În contextul preocupărilor pentru progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare, pe baza experienței istorice, a învățămintelor oferite de viața însăși, industrializarea ocupă locul central. Acest lucru exprimă, în fond, faptul că ideea necesității obiective a industrializării pătrunde tot mai adînc în conștiința popoarelor cu economii rămase în urmă, ca modalitate decisivă de a ieși din starea economică gravă în care le-au lăsat cotropirile străine, colonialismul, exploatarea imperialistă. De altfel, industrializarea este considerată într-atîta elementul fundamental al dezvoltării încît, adesea, în vocabularul de toate zilele, aceste două noțiuni, dezvoltare și industrializare, au ajuns să se confunde.

Problemă de o complexitate deosebită, învingerea înapoierii, dezvoltarea economică preocupă zeci și zeci de popoare și guverne. Aria enormă a acestor preocupări nu a putut, pînă la urmă, să nu le ridice la rangul uneia din cele mai mari probleme ale contemporaneității. Inevitabil, ea a devenit o preocupare de prim ordin și pentru Organizația Națiunilor Unite. O serie de instituții și organe specializate ale acesteia consacră astăzi activitatea lor promovării dezvoltării economice. Un loc de seamă îl ocupă în această direcție Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (O.N.U.D.I.), Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) Comitetul Consultativ pentru aplicarea Științei și Tehnicii la Dezvoltare (C.C.A.S.T.D.), Agenția Internațională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.), Comitetul de Planificare a Dezvoltării, organ al Consiliului Economic și Social, Institutul Națiunilor Unite pentru Formare și Cercetare (U.N.I.T.A.R.), Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) etc.

Recunoașterea largă a faptului că industrializarea țărilor subdezvoltate este esențială pentru creșterea și diversificarea economiei acestora ridică, la rîndul ei, problema politicii dezvoltării și, înainte de toate, a politicii industrializării.

Desigur, cucerirea independenței economice și lichidarea decalajului față de țările dezvoltate presupun schimbări profunde în economie care să ducă la lichidarea structurii coloniale a acesteia și făurirea unei economii multilateral dezvoltate, în care să predomine industria, capabilă să asigure progresul multilateral al societății. În același timp, faptul că tinerele state au condiții foarte diferite face ca soluțiile problemei să necesite o temeinică luare în considerare a acestora. Prin urmare, strategia dezvoltării trebuie să capete formule concrete, determinate de condițiile și împrejurările care caracterizează viața fiecărui popor, fiecărei țări. O metodă șablon, valabilă pentru toate, ar fi complet nerealistă și, de aceea, imposibilă. Geniul și munca fiecărui popor urmează să-și spună cuvîntul și să valorifice creator, potrivit realităților și nevoilor sale, experiența acumulată de istorie. Multe elemente folositoare vor fi găsite, fără îndoială, în experiența atît de fructuoasă în acest domeniu a țărilor socialiste. În orice caz însă, există numeroase premise care permit să se tragă concluzia că țările în curs de dezvoltare își vor aduce o contribuție proprie, în funcție de condițiile lor, la experiența mondială a industrializării și diversificării economiei naționale.

→

---

[1]) United Nations Industrial Development Organization, Industrial Development Board, Second Session, Vienna 17 April — 14 May 1968, Doc. I.D./B/21 (I.D./CONF. 1/62), 2 Feb. 1968, cuvîntarea lui I. H. Abdel Rahman.

[2]) Cf. U.N. General Assembly, Committee of Contributions, Twenty-sixth session, 16 May 1967, New York.

[3]) Conférence des Nations Unies sur le Commerce et le Développement; Deuxième session, New Delhi, Inde, 1 février 1968, Déclaration faite par M. Raul Prebisch, secrétaire général de la Conférence des Nations Unies sur le Commerce et le Développement, á la 39-ème séance plénière de la Conférence, le 2 février 1968, p. 3.

Între ideile cu caracter general care, pe baza experienței, își croiesc tot mai larg drum, sînt de mare importanță cele care privesc rolul central al statului în desfășurarea procesului de dezvoltare, văd industrializarea în contextul schimbărilor ce trebuie determinate în ansamblul economiei, care consideră necesară formarea de cadre tehnice, economice proprii pentru toate ramurile economiei naționale în diversificare ș.a.m.d. Merită subliniat cu acest prilej că experiența convinge tot mai mult de faptul că asigurarea învingerii subdezvoltării cere nu măsuri răzlețe, luate la întîmplare, măsuri nelegate între ele și fără continuitate, ci măsuri complexe, convergente, coordonate și eficace, cu alte cuvinte, bazate pe o strategie generală sau globală a dezvoltării, bine gîndită și rațional realizată în fiecare țară. Actualul deceniu al dezvoltării proclamat de O.N.U., pe lîngă țelurile sale cu totul modeste (5 la sută ritm mediu anual al creșterii), dă rezultate reduse, între altele, și pentru faptul că el nu are în vedere necesitatea unei strategii a dezvoltării. Nu-i de mirare, deci, că la Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare care a avut loc la New Delhi, secretarul general al Conferinței, Raul Prebisch, a numit acest deceniu — „deceniu pentru dezvoltare fără politică de dezvoltare" [4]). La rîndul ei, cea de a doua sesiune a Consiliului dezvoltării industriale al O.N.U.D.I. a ridicat în aprilie-mai a.c. problema intensificării preocupărilor privind politica industrializării cu respectarea independenței și suveranității fiecărei țări.

Este, totodată, de remarcat că ideea necesității unei activități programate, planificate a dezvoltării își croiește tot mai larg drum. De altfel, între recomandările făcute de țările în curs de dezvoltare simpozionului pe tema dezvoltării industriale, printre primele figura aceea ca „țările în curs de dezvoltare să-și bazeze politica lor de dezvoltare industrială pe planuri și programe pe termen lung" [5]).

Nu-i mai puțin adevărat, însă, că problema dezvoltării și îndeosebi a industrializării țărilor subdezvoltate cunoaște în cursul dezbaterii ei controverse dintre cele mai puternice prin care, nu o dată, poți vedea cum răzbat contradicțiile generate de neocolonialism.

Între problemele de cea mai mare importanță, un loc deosebit revine nivelului tehnicii și felului de industrie pe care urmează să se întemeieze industrializarea. Sînt destule cazuri în care se propune de unii economiști — îndeosebi occidentali — punerea accentului de către țările în curs de dezvoltare pe meșteșuguri, pe mica industrie și, eventual, pe unele categorii de industrie mijlocie, considerîndu-se că acestea sînt „mai accesibile" respectivelor țări, cer investiții mai mici, ridică „mai puține dificultăți tehnice", ocupă mai multe brațe, nu creează „complicații" în comerțul internațional cu produse industriale ș.a.m.d. Fără a subaprecia problemele ridicate de introducerea tehnicii și tehnologiei moderne în producție și fără a nega rolul pe care îl poate avea în anumite condiții industria mică și mijlocie, multe țări subdezvoltate, tot mai mulți economiști subliniază însă că întemeierea pe mica industrie și pe unele forme ale celei mijlocii, pe o tehnică învechită de randament redus, nu poate scoate respectivele țări din starea de înapoiere economică și cu atît mai mult să conducă la lichidarea decalajului crescînd care le desparte de țările avansate. De aceea, preocupările pentru tehnica și tehnologia modernă, pentru marea industrie prelucrătoare devin din ce în ce mai insistente și se fac tot mai puternice glasurile care cer să se acționeze în așa fel încît să se ajungă la „reducerea decalajului tehnic între diferitele regiuni ale lumii" [6]). La Conferința pentru Comerț și Dezvoltare de la New Delhi s-a reliefat, de asemenea: „Cine spune dezvoltare zice, totodată, mutație și disciplină; mutație — care va ușura introducerea tehnicilor noi, și disciplină — care va permite utilizarea cu eficacitate a acestora și distribuirea echitabilă a binefacerilor lor în întreaga colectivitate" [7]). Nu o dată se subliniază că introducerea tehnicii și metodelor moderne de producție trebuie să privească nu numai industria, dar și agricultura, marea problemă a foamei pe care o cunosc popoarele celor mai multe țări subdezvoltate neputînd fi soluționată decît printr-o creștere puternică a productivității muncii în agricultură.

Progresul imens al științei și tehnicii contemporane oferă, fără îndoială, tinerelor state posibilități și perspective foarte largi, cu condiția, bineînțeles, ca ele să găsească modalitățile necesare de a le folosi și pune cu hotărîre în slujba popoarelor respective.

Desigur, problema utilizării tehnicii și tehnologiei moderne nu este simplă. Discuțiile au pus și pun în evidență în legătură cu aceasta numeroase alte probleme. Nu este vorba aci numai de aceea a adaptării tehnicii și tehnologiei moderne la condițiile și necesitățile fiecărei țări sau de necesitatea extrem de presantă a formării cadrelor tehnice, economice etc. proprii ale fiecărei țări, dar și de faptul că dezvoltarea economică și, în primul rînd, industrială cere crearea a numeroase instituții noi, transformări economice democratice și măsuri de progres social care să favorizeze lărgirea pieței interne ș.a.m.d.

Totodată, trebuie ținut seama că, așa cum a demonstrat experiența, înfrîngerea subdezvoltării cere sporirea ritmului de creștere economică. „O rată a creșterii ridicată este o necesitate imperativă pentru ca țările de la periferie să-și poată asigura o economie dinamică... Ritmul va trebui, inevitabil, să se accelereze: acesta va fi obiectivul primordial al strategiei dezvoltării" — afirma clar secretarul general al Conferinței pentru comerț și dezvoltare la 2 februarie 1968.

Învingerea subdezvoltării, accelerarea ritmului creșterii economice a respectivelor țări presupun însă investiții corespunzătoare. Țările în curs de dezvoltare avînd un venit național redus, mulți economiști occidentali au afirmat nu o dată că „lumea a treia" se află într-un cerc vicios: are un venit național redus, de aceea nu poate face pe baza lui investițiile necesare, iar acest lucru nepermițînd dezvoltarea economică, venitul național pe locuitor e condamnat să rămînă redus. N-au lipsit, în legătură cu aceasta, afirmațiile potrivit cărora singura modalitate de a rupe „cercul vicios" ar constitui-o „asistența financiară externă".

Dezbaterile cu privire la resursele financiare ale dezvoltării au devenit tot mai intense, atît pe plan național cît și internațional. Ele preocupă nu numai fiecare țară dar și aproape fiecare adunare internațională care privește, într-o măsură sau alta, problema subdezvoltării.

Intensificarea dezbaterii problemei resurselor financiare, a problemei acumulării, a avut darul să pună în evidență o multitudine de fațete ale lor.

O primă constatare este aceea că posibilitățile reduse de acumulare ale țărilor în curs de dezvoltare se datoresc nu numai nivelului scăzut al forțelor lor de producție, dar și scurgerii din aceste țări în străinătate a unei însemnate părți din venitul național datorită raporturilor de schimb defavorabile lor și avantajoase țărilor capitaliste dezvoltate, raporturi care se înrăutățesc și mai mult în numeroase compartimente. După unele calcule, pierderile țărilor în curs de dezvoltare din această cauză s-au ridicat între 1951 și 1966 la 63 miliarde dolari. Într-o direcție asemănătoare acționează și faptul că țările în curs de dezvoltare sînt copleșite de datorii externe, datorii care în 1966 se ridicau la 41 miliarde dolari. Or, în aceste condiții, 80 la sută din resursele ce provin din străinătate abia reușesc să servească la plata dobînzilor, profiturilor și anuităților ajunse la termen, către țările capitaliste care au făcut investițiile. De asemenea, o reducere importantă a resurselor financiare interne este provocată de dezechilibrul în care se află comerțul exterior al țărilor ce suferă de subdezvoltare. Calculele făcute pentru 30 de țări din America Latină, Asia și Africa, arată — pe baza prețurilor din 1960 — că încă în 1975 acest deficit va fi de cel puțin 24,2 miliarde dolari [8]).

Rezolvarea tuturor acestor probleme ar fi, fără îndoială, în favoarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește asistența financiară externă, nu poate fi omis faptul că însuși unul din conducătorii Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare a declarat că dacă fondurile alocate băncii nu vor fi sporite, iar condițiile nu vor fi îmbunătățite, ajutorul financiar pentru dezvoltare „se va autodevora". Totodată, este cît se poate de grăitor că la Simpozionul pentru industrializare, organizat de O.N.U.D.I. în 1968, nu s-a putut ajunge la nici o înțelegere între țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste dezvoltate tocmai în domeniile „finanțării industriale și politicii comerciale privind dezvoltarea industrială" [9]).

Așadar, experiența, practica arată că acele concepții care susțin că asistența financiară externă ar constitui panaceul subdezvoltării nu sînt decît iluzii. Așa cum au arătat cu claritate numeroși reprezentanți la cea de-a doua Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, mijlocul principal pentru învingerea subdezvoltării rămâne accelerarea procesului de acumulare internă, maxima mobilizare a resurselor proprii de către fiecare țară. De altfel, cu toată sărăcia de care suferă, multe țări în curs de dezvoltare sînt foarte serios preocupate de necesitatea sporirii ratei acumulării interne. Astfel, organele de planificare din India, încă mai demult, au pus problema ca pentru perioada 1950—1975 rata acumulării să sporească de la 5 la 20 la sută. În alte țări, se consideră posibil ca rata de 20 la sută să fie atinsă chiar în perioade mai mici [10]).

La rîndul său, acest lucru a pus tot mai mult în centrul atenției problema raportului dintre sectorul de stat și sectorul particular în economia țărilor în curs de dezvoltare. Dacă foarte mulți economiști occidentali și reprezentanți ai puterilor apusene vorbesc în exclusivitate sau în principal de sectorul particular, trecîndu-l cu vederea pe cel

de stat sau minimalizîndu-l, în tot mai numeroase țări în curs de dezvoltare se subliniază rolul crescînd al statului și sectorului de stat în asigurarea dezvoltării economice. Lucrul se explică, îndeosebi, prin faptul că statul, sectorul de stat pot cel mai bine să mobilizeze resursele interne, resurse ce joacă rolul decisiv, să le canalizeze în direcțiile principale spre obiective fundamentale, să asigure o repartiție teritorială corespunzătoare a forțelor de producție și, totodată, să țină seama de necesitatea unei dezvoltări coordonate, sincronizate și rapide a întregii economii naționale. În același timp, statul este acela care poate cel mai bine lupta pentru condiții acceptabile în cadrul raporturilor financiare și de credit externe referitoare la dezvoltarea sa economică.

Faptul că în lume a început să-și croiască tot mai larg drumul ideea că ceea ce decide, în ultimă instanță, în problema dezvoltării este efortul propriu, făcut rațional, hotărît și eficient de fiecare țară, nu înseamnă subestimarea rolului pe care-l poate avea cooperarea economică internațională. Dacă este întemeiată pe principiile independenței, suveranității, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, ea poate aduce o contribuție substanțială la progresul țărilor în curs de dezvoltare, stimulîndu-l. Aplicarea riguroasă a acestor principii ar potența eforturile proprii ale respectivelor țări și, implicit, ar putea favoriza mobilizarea maximă a resurselor lor interne financiare, umane și naturale de care dispun.

Așadar, maxima mobilizare a resurselor proprii, ca factor fundamental, îmbinată rațional cu cooperarea economică internațională întemeiată pe principiile amintite, constituie calea de rezolvare a problemei resurselor lichidării subdezvoltării. În același timp, cu atît mai mult cu cît resursele de care dispun țările în curs de dezvoltare sînt limitate, se consideră că utilizarea lor trebuie făcută în mod strict coordonat, pe baza unui plan de acțiune bine gîndit și eficient, care să asigure maximum de avantaje pentru respectiva țară în curs de dezvoltare. Orice utilizare neeficientă a fondurilor, a resurselor nu poate decît frîna creșterea și diversificarea economică. În același timp, asistența financiară externă trebuie subordonată cu precizie scopului dezvoltării economice, întăririi independenței și suveranității țărilor în curs de dezvoltare. Nu-i de mirare, deci, că la cea de-a doua sesiune a Consiliului Dezvoltării Industriale al O.N.U.D.I., care a avut loc la Viena în aprilie-mai a.c., un șir de delegații au cerut ca O.N.U.D.I. să ia toate măsurile necesare pentru ca asistența financiară sau tehnico-economică externă să nu permită sub nici un motiv monopolurilor internaționale să realizeze politica de acaparare, subordonare și exploatare pe care aceste monopoluri o urmăresc pe seama tinerelor state. Puternică și aprofundată a fost cu același prilej și critica făcută faptului că multe monopoluri internaționale caută să răspîndească, în propriul lor interes, teza potrivit căreia tinerele state ar trebui, pe de o parte, să dea prioritate capitalului străin particular, căruia să i se acorde înlesniri și avantaje deosebite, de ordin juridic, fiscal și economic spre a fi atras de un procent mai mare al profitului, iar pe de altă parte sectorul de stat din aceste țări să fie dezvoltat doar în ramurile dificile care cer eforturi, pentru a deservi apoi avantajos, sub cost chiar, pe seama bugetului de stat, întreprinderile ce ar fi create de capitalul străin particular care, astfel, și-ar spori și mai mult profiturile. De asemenea, din partea țărilor în curs de dezvoltare s-au ridicat tot mai multe cereri ca, în mod obligatoriu, cel puțin o parte importantă din dobînzile și profiturile obținute actualmente de investitorii străini de capital în țările în curs de dezvoltare să fie reinvestite în aceste țări, spre a se atenua lipsa de mijloace financiare.

În același timp, la Adunarea Generală O.N.U., la Consiliul Dezvoltării Industriale ca și la Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, se intensifică cererile de îmbunătățire a raporturilor de schimb internaționale pentru țările în curs de dezvoltare, crearea de posibilități de export pentru industria acestor țări în țările dezvoltate, accelerarea și îmbunătățirea transferului de tehnică și tehnologie acordat prin intermediul organelor O.N.U., adoptarea unor metode de asistență financiară, de credit internațional acceptabile și eficace pentru țările în curs de dezvoltare. De foarte multă atenție se bucură din partea țărilor în curs de dezvoltare metoda propusă de România ca livrările de uzine, fabrici, utilaje către aceste țări să fie făcute pe credit rambursabil în produsele create cu respectivul utilaj sau în alte produse ale țărilor care au primit utilajul pe credit. Crește, de asemenea, lupta popoarelor din țările în curs de dezvoltare, alături de lupta popoarelor întregii lumi, pentru înfăptuirea unui program real de dezarmare care ar elibera fonduri și mijloace foarte importante, în măsură să contribuie atît la bunăstarea respectivelor popoare cît și la rezolvarea grelei probleme a subdezvoltării lăsată moștenire de colonialism, de imperialism.

Un rol deosebit de important în lumea contemporană are, fără îndoială, experiența pozitivă cîștigată pe tărîmul progresului economic, tehnic și social de țările socialiste. Esența acestei experiențe și lupte pentru dezvoltarea economică este privită cu mult interes în țările subdezvoltate. În același timp, succesele statelor socialiste creează posibilități tot mai largi de colaborare economică fructuoasă, reciproc avantajoasă cu țările în curs de dezvoltare. Este firesc, deci, ca tot mai multe țări în curs de dezvoltare să vadă în țările sistemului mondial socialist prieteni și parteneri de nădejde în lupta pentru asigurarea progresului fiecăruia.

Marile realizări istorice ale României socialiste pe plan economic, social, cultural, științific, politic, experiența ei pozitivă în lupta pentru progres, pace și colaborare între popoare au găsit și găsesc tot mai mult ecou și simpatie în rîndurile țărilor aflate în curs de dezvoltare.

Promovînd în politica sa internațională marile principii ale independenței, suveranității, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, Republica Socialistă România, angajată ea însăși într-un amplu proces de dezvoltare economică, împărtășește și sprijină eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea dezvoltării lor, pentru înfăptuirea năzuințelor de progres. Țara noastră cultivă raporturi multilaterale — în domeniul economic, tehnic și cultural-științific, cu tinerele state independente din Africa și Asia, cu țările Americii Latine, pe baza respectului și avantajului reciproc, convinsă fiind că sprijină astfel cauza generală a păcii și progresului tuturor popoarelor. „Țara noastră — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — dezvoltă continuu relațiile de colaborare prietenească cu țările în curs de dezvoltare, sprijină eforturile lor spre apărarea independenței naționale, spre dezvoltarea de sine stătătoare pe calea progresului economic și social, împotriva imperialismului și neocolonialismului" [11]).

România socialistă a desfășurat și desfășoară, totodată, o susținută activitate internațională de promovare a drepturilor și posibilităților economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Este suficient să amintim activitatea vie consacrată de România adoptării de către O.N.U. a rezoluției cu privire la afirmarea dreptului inalienabil al fiecărei țări de a-și exercita permanent suveranitatea asupra resurselor sale naturale în interesul propriei dezvoltări naționale, ca și inițiativa României la O.N.U. pentru sprijinirea dezvoltării industriei petroliere prelucrătoare în țările în curs de dezvoltare care au resurse în această direcție.

Lupta desfășurată de țările celei „de-a treia lumi" pentru dezvoltare și independență economică, împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru relații economice internaționale bazate pe echitate și avantaj reciproc, este nu numai complexă, dar are și o importanță deosebită pentru viitorul omenirii. Iată de ce ea se bucură de simpatia caldă și de solidaritatea fermă a tuturor popoarelor ce pun preț pe libertate, progres, pace și civilizație.

---

[4] Vers une stratégie globale du développement, Raport du Secrétaire général de la Conférence des Nations Unies sur le Commerce et le Développement, deuxième session, New Delhi, Inde, 1968, p. 1.

[5]) United Nations Industrial Development Organization, Industrial Development Board, Report of the International Symposium on Industrial Development, p. 44.

[6]) United Nations Industrial Development Organization, Industrial Development Board, Second Session, Report of the International Symposium on Industrial Development, p. 24.

[7]) Vers une stratégie globale du développement, p. 2.

[8]) Vers une stratégie globale du développement, p. 20.

[9]) United Nations Industrial Development Organization, Industrial Development Board, Second Session, doc. I.D./B/21 p. 51

[10]) Pitambar Pant, The Development of India, in Technology and Economic Development, Harmondsworth, Middlesex, p. 172.

[11]) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 1967, Ed. Politică, p. 72.

Mutații politice în Canada

„Statele Unite au avut rareori ocazia să privească spre nord, la Canada, pentru înviorare politică. Acum, însă, au avut prilejul să-i invidieze pe canadieni pentru elanul exuberant al noului lor prim-ministru care, pe lîngă inteligență și abilitate politică, demonstrează dezinvoltură, are un stil vioi și abordează cu imaginație problemele țării sale" — așa debutează un articol dintr-un recent număr al revistei „Time", destinat examinării situației politice din S.U.A.

Exemplul e elocvent. Încă nu s-au epuizat ecourile generate de grandioasa „Expo 67" de la Montreal, sau de sărbătorile prilejuite de centenarul existenței Confederației Canadiene, și Canada a revenit în atenția unor comentatori politici. Nu evenimente de genul asasinatelor de la Memphis și Los Angeles sau prăbușiri de avioane cu bombe nucleare la bord au determinat „înviorarea politică" invocată în prima frază. Este vorba de anumite mutații politice cu sens pozitiv pe plan intern exact, cînd începuse să se vorbească de o „dezintegrare", cum o făcea „Le Monde", preluînd o caracterizare a fostului prim-ministru Lester B. Pearson.

Problemele sînt încă în suspensie, dar personalitățile care vor încerca să le rezolve s-au schimbat și cu aceasta stilul și metodele de abordare și reglementare a lor par a fi căpătat oricum nuanțe noi.

„PIERRE ELLIOTT — ȘI MAI CUM ?"

La 15 decembrie 1967, primul ministru și liderul partidului liberal, L.B. Pearson, anunța că va părăsi în primăvară cele două posturi-cheie. Hotărîrea surprinzătoare a fost determinată atît de vîrsta sa septuagenară cît și, mai ales, de situația de pe scena politică a Canadei. Guvernul se afla mereu în față cu „opoziția sistematic negativă" („Le Monde"). Au avut repercusiuni și schimbările de ordin politic din principalul partid advers, al conservatorilor, unde, încă în septembrie, John Diefenbaker fusese înlocuit de Robert Stanfield. Principalul motiv care a hotărît schimbarea a fost intenția congresului partidului de a acorda mai multă atenție Quebec-ului. Fostul șef al conservatorilor manifesta răceală față de ceea ce s-a numit „factorul Quebec", care putea deveni hotărîtor în strategia refacerii bazelor acestui partid, mai ales în rîndul francofonilor. După congres, politica partidului conservator înclina spre o abordare mai îndrăzneață și mai maleabilă a problemelor care frămîntau Canada. Și, desigur, liberalii nu puteau rămîne indiferenți în fața schimbărilor din partidul advers ; o încercare de contracarare a noii politici conservatoare devenise necesară, în condițiile în care guvernul liberal era oricum în minoritate. Iată de ce, alături de alte numeroase probleme de pe scena politică internă canadiană, „factorul Quebec" a avut un rol esențial. Însuși L.B. Pearson, fără să-și popularizeze preferința pentru vreun succesor, arăta într-un interviu : „Viitorul prim-ministru trebuie să vorbească și franceza și engleza".

Trudeau, într-un grup de tineri, la Montreal

In istoria țării, singurii prim-miniștri canadieni francofoni au fost Wilfried Laurier și Louis Saint-Laurent. Cel de-al 15-lea prim-ministru al Canadei și al treilea francofon este Joseph Philippe Pierre Yves Elliott Trudeau, devenit automat prim-ministru după ce fusese ales lider al partidului liberal, în locul lui Pearson. Timp de trei zile, 10 000 de liberali dintre care 2 395 cu drept de vot au deliberat la Ottawa într-o atmosferă mai mult americană, nelipsind fanfarele, publicitatea, televiziunea și ordinatoarele electronice. Mai întîi al 11-lea candidat, apoi al 8-lea, Trudeau a devenit șeful liberalilor în urma unei lupte înverșunate cu Winters, fostul ministru al comerțului, și cu Turner, fost ministru al consumatorilor. Noul prim-ministru a avut o ascensiune fulgerătoare. După o scurtă carieră de profesor universitar la Montreal, a devenit în 1965 deputat de Mont-Royal. Secretar parlamentar pe lîngă primul ministru Pearson și apoi ministru de justiție, cel pe care încă în luna februarie observatorii nu-l puneau pe lista candidaților, ci numai la „eventual", a devenit liderul liberalilor și prim-ministru. Ascensiunea lui Trudeau a fost atît de spectaculoasă și de rapidă, personalitatea lui atît de puțin cunoscută, încît în momentul campaniei sale s-a sugerat că ar trebui să apară insigne cu inscripția „Pierre Elliott — și mai cum ?"

„PREMIERUL ANULUI 1970 VA PURTA NUMELE DE STANFIELD" ?

Cuvintele aparțin comentatorului ziarului vest-german „Süddeutsche Zeitung" dar, e drept, ele datează dintr-o perioadă în care liberalii sufereau înfrîngeri, guvernul lui Pearson era minoritar și popularitatea sa scăzuse, în timp ce conservatorii, pentru motivele amintite, începeau să revină în centrul atenției politice. Devenit prim-ministru, P.E. Trudeau în loc să se instaleze liniștit în fotoliu pînă la sfîrșitul actualei legislaturi — adică timp de doi ani — s-a decis să profite de popularitatea sa și a ales alternativa oferită de Constituția canadiană : dizolvarea Parlamentului și organizarea anticipată de noi alegeri la 25 iunie. Țința expresă a fost asigurarea unei majorități a liberalilor pentru a evita ca soarta guvernării lor să depindă de capriciile opoziției. Totuși, echipa ministerială se cam temea să apară în fața alegătorilor. Cei trei principali pretendenți la guvernare, toți trei noi veniți în arena politică, erau Trudeau, R. Stanfied (milionar ca și primul) și T. Douglas, liderul noilor-democrați, veteran al politicii, fost prim-ministru al provinciei Saskatchewan. Faptul că acesta era susținut de anumite pături permitea să se presupună că ar avea șanse să învingă. Dar n-a fost așa. Unul din atuurile lui Trudeau — se afirmă — ar fi fost stilul său cu totul nou. Campania sa a întrebuințat toate mijloacele de atragere a alegătorilor, verificate de politicienii din S.U.A. A fost o campanie în care s-a inventat cuvîntul „trudeaumanie" (alias, stilul lui Trudeau). Primul ministru străbătea 15 000 de mile pe săptămînă, cu peste opt luări de cuvînt la mitingurile electorale, cutreierînd imensa Canadă cam de două ori. Campania s-a încheiat, nu prin hazard, la Quebec, unde P.E. Trudeau a trebuit să asiste la demonstrații, de loc plăcute pentru el, ale francofonilor separatiști care îl acuzau de „trădare". Pentru că, deși el însuși francofon, Trudeau este un federalist convins. Surpriza în alegeri putea veni deci tocmai de la concetățenii lui Trudeau, mai ales că Daniel Johnson, primul ministru al Quebec-ului, nu-l sprijinea de loc pe „lord Elliott", cum îl numea cu maliție Trudeau. Dar cei 10 875 000 alegători înscriși pe listele din întreaga țară (chemați la șase consultări electorale în

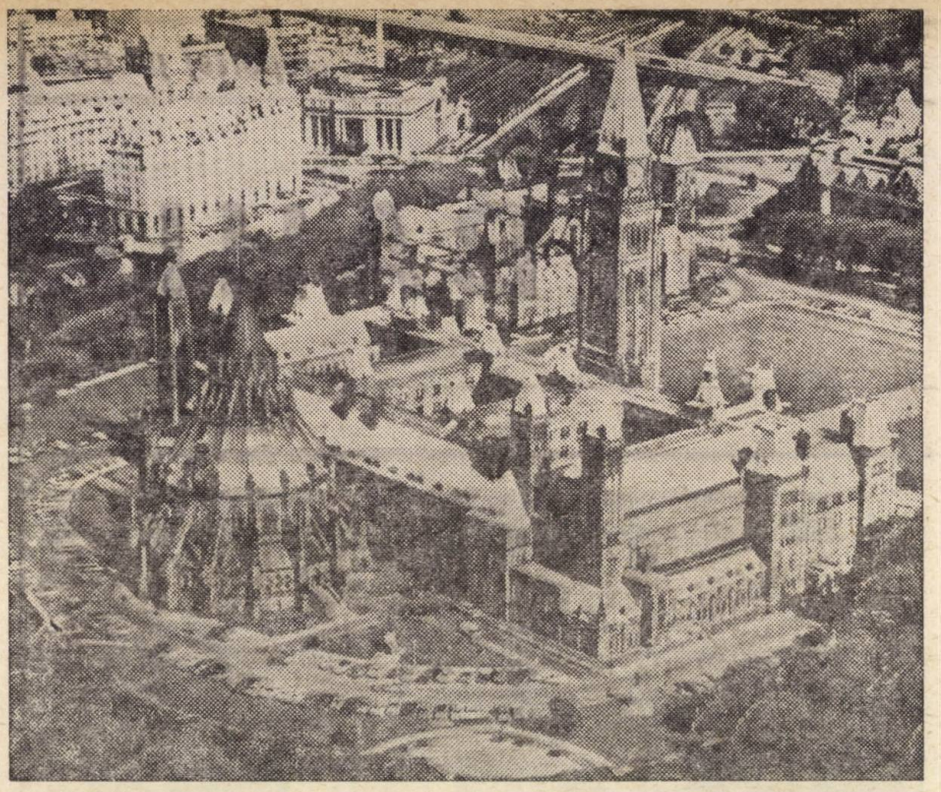

Parlamentul din Montreal

zece ani) au ales din 967 de candidați pe cei 264 de deputați ai celei de-a 28-a legislaturi a Camerei Comunelor. Partidul liberal a reunit majoritatea absolută, deziderатul principal al lui Trudeau fiind astfel îndeplinit.

PANORAMIC INTERN

După triumful electoral, Trudeau și echipa sa au fost însă confruntați de realități și sarcini politice complexe. Nici în aprilie, după alegerea sa ca șef al liberalilor, nici în iunie, după alegeri, primul ministru nu s-a lansat în declarații care să ofere dintr-o dată soluții diverselor probleme. Preluînd funcțiile-cheie, Trudeau s-a angajat totuși „să relanseze o țară șubredă". Premierul e adeptul unei Canade unite și unitare, în care francofonii și anglofonii să se bucure de aceleași drepturi. Teza este opusă atît punctului de vedere al lui Stanfield și Douglas, care au sprijinit, în campania electorală, o anume autonomie a Quebec-ului fără a merge pînă la independență, cît și francofonilor separatiști în genere și lui Daniel Johnson în special. Bilingv și bicultural, Trudeau înțelege — probabil — la fel de bine problemele canadienilor francezi și englezi, putîndu-se lansa astfel în „repararea injustițiilor pe care francofonii le suportă de un secol", raliindu-se recentelor recomandări ale Comisiei regale de anchetă asupra bilingvismului și biculturalismului, izvorîte din constatările care vorbesc de „cea mai serioasă criză din istoria Canadei" datorată contestării în 1 967 a ceea ce se legiferase în 1867.

Dacă este adevărat că Trudeau discută uneori probleme altădată tabu, este la fel de adevărat că predecesorul său i-a deschis drumul. L.B. Pearson a fost cel ce a angajat cu cele zece provincii negocieri care au permis Quebec-ului să reglementeze într-un fel resursele fiscale. Tot el a creat amintita Comisie regală de anchetă iar în februarie, împreună cu Trudeau, atunci ministru al justiției, a pus în discuție delicata problemă a revizuirii Constituției, urmărindu-se „adaptarea structurilor canadiene la realitățile prezente". Inițiativa e considerată ca un succes al celor doi ; Constituția de la 1867 pare a conține multe anacronisme și de aceea despre revizuire (sau chiar înlocuire) vorbeau atît cei din Quebec cît și locuitorii celorlalte provincii. Conferința din februarie preconiza o reformă a Senatului, ai cărui membri sînt desemnați de Ottawa pe viață. În Curtea Supremă există o majoritate anglofonă, ceea ce în Quebec e considerat inacceptabil.

Între provincii există inegalități economice, unele — Columbia britanică, Ontario sînt foarte bogate, iar altele — Terra-Nova, Insula Prințului Eduard, Noua Scoție etc. sînt sărace. Atenuarea acestui decalaj este de competența guvernului federal. Ca urmare, vechile guverne ale Canadei au aplicat o politică a „porților deschise" în fața capitalurilor străine și în special a celui din Statele Unite. Trudeau, de acord în principiu cu investițiile, este însă în favoarea unor legi care să-i împiedice pe magnații străini să domine industriile-cheie, căci, caz rar printre țările industrializate, trei cincimi din producția canadiană se află sub control străin. În fața echipei Trudeau stau într-adevăr sarcini dificile.

Ocolite în timpul campaniei electorale, multe probleme vor avea nevoie de rezolvări în perioada care urmează. Creșterea prețurilor este așteptată să se ridice în Canada la jumătate din cea prevăzută în produsul național brut pentru acest an, fapt care poate stîrni critici din partea unora din membrii Camerei Comunelor. Astfel, produsul național brut canadian estimat pentru 1968 la 67 milioane dolari canadieni reprezintă o creștere de 8 la sută față de 1967, dar numai 4 la sută poate fi considerată cifra reală, întrucît restul aparține inflației.

Încercarea de a moderniza întreprinderile, țintindu-se mărirea productivității muncii, accentuează și mai mult șomajul care, în luna mai 1968, cuprindea 4,9 la sută din întreaga forță de muncă față de 3,9 la sută în aceeași lună a anului trecut. La toate acestea se adaugă tendința de agravare a conflictelor sociale. Concomitent cu data alegerilor, în provincia Ontario a izbucnit un val de greve unde mai mult de 16 000 de muncitori au încetat lucrul alăturîndu-se funcționarilor din Saint-Laurent, a căror grevă se desfășura de 18 zile.

ORIENTĂRI ÎN POLITICA EXTERNĂ

În cadrul campaniei electorale pe care o desfășura în vederea alegerilor din luna iunie, Pierre Trudeau a declarat la Winnipeg, într-o conferință de presă, că țara sa trebuie să facă față unei „reevaluări radicale" în ce privește participarea la N.A.T.O. și că cei 12 000 de militari canadieni staționați în Europa nu sînt necesari pentru apărarea acesteia. Se continuă în acest fel acțiunea începută la sfîrșitul anului 1967, cînd escadrilele canadiene din Europa occidentală au fost reduse de la 8 la 6, țintindu-se cifra 4. De altfel, noul premier Trudeau n-a făcut decît să dea curs oficial tot mai numeroaselor cereri de redefinire a rolului Canadei în N.A.T.O., transformîndu-le în punct nodal al unui program electoral mai larg. În explicarea „tentativei canadiene" s-au invocat considerente de ordin economic. Motiv în plus de a proceda la revizuirea relațiilor Canadei cu N.A.T.O. De ce să fie întreținute trupe la mii de kilometri de țară ? Se amintește că Anglia a redus bugetul și forțele staționate în R.F.G. de la 51 000 la 45 000, preconizînd pentru viitor o reducere, iar Belgia, în loc de 6 brigăzi de infanterie, are acum 4 în R.F.G. Inițiativa canadiană nu e deci singulară. Pe aceeași linie, Trudeau a exprimat chiar părerea că blocurile militare vor dispărea „în această lume în rapidă evoluție".

În multe probleme internaționale, atitudinea Canadei diferă sau comportă nuanțe accentuate față de partenerii din blocul nord-atlantic. Rezistînd, de pildă, presiunilor Statelor Unite, Canada a menținut relațiile diplomatice cu Cuba, intensificîndu-și și schimburile comerciale cu această țară. Trudeau a cerut fără menajamente guvernului american încetarea totală a bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam ca o condiție sine qua non a realizării păcii. „Eforturile de pace în Vietnam se vor dovedi zadarnice atîta timp cît nu se va pune capăt bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam în întregime, nu doar în proporție de nouă zecimi sau de trei sferturi", spunea Trudeau în timpul începerii convorbirilor de la Paris dintre reprezentanții S.U.A. și Republicii Democrate Vietnam.

■

Este Canada o țară mare sau o țară mică? Suprafața ei e de aproape 10 milioane km² ; dar populația de numai 19 milioane de locuitori. Indiferent însă de discrepanțele de acest gen, Pierre Elliott Trudeau consideră că o țară cum este Canada poate contribui la destindere și progres în lume, că ea nu trebuie să se mulțumească cu rolul de simplă spectatoare.

Dumitru CONSTANTIN

BAHIA

Edouard Bailby

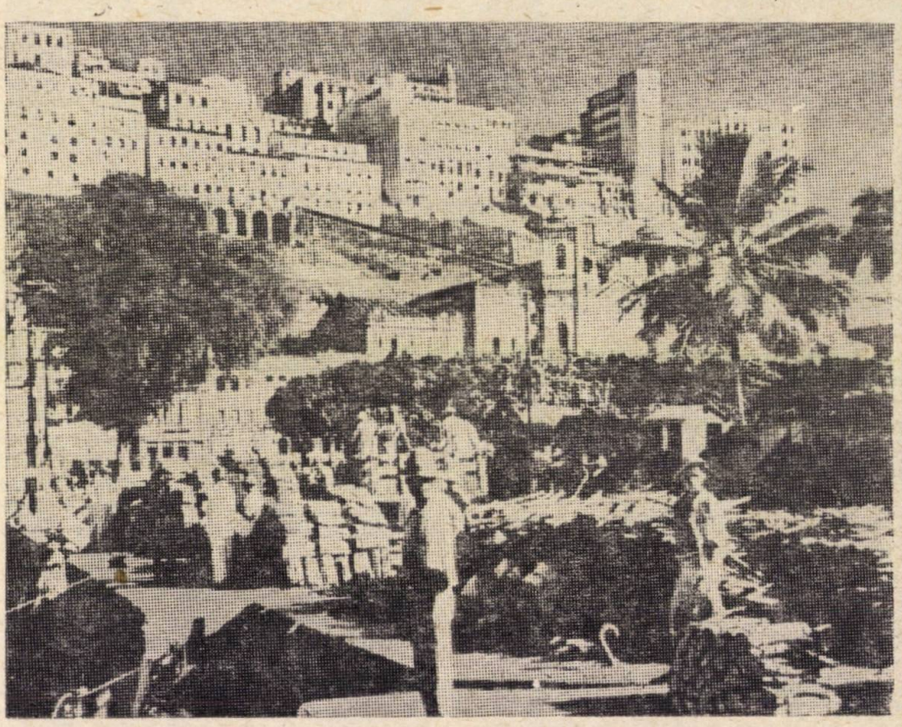

Bahia, un oraş clădit în trepte

În imediata apropiere a clădirilor moderne, munca se desfăşoară încă în condiţii primitive. Iată o imagine din portul Sao Salvador (regiunea Bahia) : hamalii transportă în spinare la ţărm coşuri cu produse de ceramică aduse de un vas din Rio

Drumul străbate dealuri de pămînt roşu acoperite cu vegetaţie tropicală. Din cînd în cînd îţi răsar în faţă cocotieri drepţi şi subţiri, mai înalţi decît arborii înconjurători. Răsfiraţi, palmierii şi bananierii se strecoară printre casele cu acoperişuri de stuf. Ne aflăm în împrejurimile oraşului Bahia, prima capitală a Braziliei.

Aici, în această regiune, au pus piciorul primii colonizatori portughezi, la începutul secolului XVI. Populat în proporţie de 95 la sută de negri şi metişi, pătruns de tradiţii catolice şi africane, oraşul Bahia, cu cele 85 biserici în stil baroc, este o Romă neagră a Americii Latine. Fierbinte, colorat, îmbătat de parfumul fructelor tropicale, el este construit la porţile cunoscutei regiuni de nord-est. În 1957, Bahia avea 400 000 de locuitori ; astăzi are aproape 1 milion. Datorită ritmului de creştere demografică şi afluxului de ţărani veniţi din interiorul ţării în căutare de lucru, populaţia sporeşte într-un ritm fantastic.

Brusc, la un viraj, la poalele unui taluz, apare marea albastră. Ea umple uriaşul golf Todos os Santos, la intrarea căruia se înalţă Bahia. Pretutindeni pădurii i-au luat locul şantierele : colinele sînt sfredelite pentru a face loc barajelor, drumurilor, fabricilor. Pe 435 kilometri pătraţi, guvernul statului Bahia (cu o suprafaţă ceva mai mare decît a Franţei) este pe cale de a construi un oraş industrial, unic în genul lui în America de Sud. Este vorba de Centrul Industrial Aratu.

ELEMENTUL-CHEIE

În 1966, guvernul statului Bahia a hotărît să ridice, la 16 kilometri nord de Bahia, un oraş industrial. În martie 1967, planurile erau gata şi întreaga regiune expropriată. Lucrări gigantice au fost întreprinse. Situat pe axa rutieră Rio de Janeiro — Bahia, una din principalele căi de comunicaţie ale Braziliei, centrul va dispune de energia electrică de la Paulo Afonso, întărită printr-o serie întreagă de baraje. Alături de zăcămintele de petrol de la Recôncavo, care asigură aproape două treimi din consumul naţional, centrul Aratu va folosi fierul şi manganul din această regiune a Braziliei. În sfîrşit, datorită unui port ultramodern, deja în curs de construire, vor fi stabilite legături maritime cu exteriorul. Într-un cuvînt, centrul va întruni toate condiţiile unei dezvoltări rapide de care va beneficia mîna de lucru abundentă din hinterland. Peste douăzeci de ani, Aratu va avea un milion de locuitori. Încă de pe acum, Sao Paulo, uriaşa metropolă industrială a Americii de Sud, păleşte de invidie. De fapt, Aratu va deveni unul din elementele-cheie ale dezvoltării nord-estului.

Peste 60 de întreprinderi industriale s-au angajat să se instaleze aici, ceea ce reprezintă o investiţie globală de încă 1 miliard de cruzeiros (un dolar = 3,2 cruzeiros). Proiectul cel mai interesant rămîne acela al unei uzine electrosiderurgice — cea mai mare din

* În urma unei recente călătorii în Brazilia, Edouard Bailby, redactor al revistei „L'Express", a avut amabilitatea să împărtăşească cititorilor revistei „Lumea" cîteva impresii culese în nord-estul brazilian.

America Latină. Americani, britanici, vest-germani, olandezi, cehi și iugoslavi își propun să participe și ei la construirea centrului. S-au asigurat deja 17 000 slujbe noi pentru muncitorii din regiune. Efortul este cu atît mai remarcabil cu cît statul Bahia era o regiune tipic slab dezvoltată, în ciuda resurselor ei naturale ; aici numai sectorul agricol a constituit pînă acum principala sursă de folosire a brațelor de muncă.

„POLIGONUL SECETEI"

Cum se explică interesul pe care îl prezintă Aratu ? Este evident că guvernul statului Bahia are un rol în această privință. Luînd inițiativa de a instala pe cheltuiala lui întreaga infrastructură a centrului și făcînd apel la capitaluri particulare pentru a monta uzine, autoritățile locale au găsit o soluție aparent satisfăcătoare pentru dezvoltarea regiunii. Industriașii sînt încurajați de a investi aici datorită avantajelor fiscale acordate de SUDENE, organism federal însărcinat cu dezvoltarea nord-estului. Se autorizează întreprinderile industriale să transforme 50 la sută din impozitele pe venit în investiții directe în nord-est. Datorită acestei inițiative s-a creat un curent de capital dinspre sud spre nord-estul Braziliei. Astfel, din septembrie 1960 pînă în aceeași lună a anului 1967, SUDENE a aprobat ceva mai mult de 415 proiecte industriale din care, de altfel, aproape jumătate numai pentru statul Bahia. În total, aceasta reprezintă o investiție globală de peste 2 miliarde de cruzeiros. Din cele 415 proiecte menționate, o sută sînt deja în faza execută rii.

Nord-estul reprezintă 15,7 la sută din suprafața totală a țării și aproximativ 31 la sută din populația ei. Cu alte cuvinte, peste 30 milioane de brazilieni, din care 70 la sută trăiesc de pe urma agriculturii și creșterii vitelor, populează cei 1 222 956 kilometri pătrați ai celor opt state din nord-est. Or, aceasta este o vastă regiune care a îndurat efectele subdezvoltării.

Condițiile de existență apăreau cutremurătoare în „Poligonul Secetei" (950 000 kilometri pătrați din nord-estul brazilian). Situația din această regiune era atît de gravă încît un articol al Constituției obligă guvernul federal de la Brasilia la acordarea a cel puțin 3 la sută din impozitele regiunii pentru serviciile de ajutor economic și social. Nu este o cifră uriașă. În decurs de două secole, în mai multe rînduri, Poligonul Secetei a trecut prin foamete și epidemii din care una, în 1877, a făcut sute de mii de victime. Cînd nu plouă timp de mai multe luni consecutiv, familii întregi își părăsesc satele și cătunele și străbat sute și mii de kilometri pentru a găsi, spre sudul țării, regiuni mai puțin inospitaliere. Sînt așa-numiții „retirantes", țărani triști și înfometați care coboară, în căutare de lucru, spre Belo Horizonte, Rio de Janeiro, Sao Paulo și Curitiba.

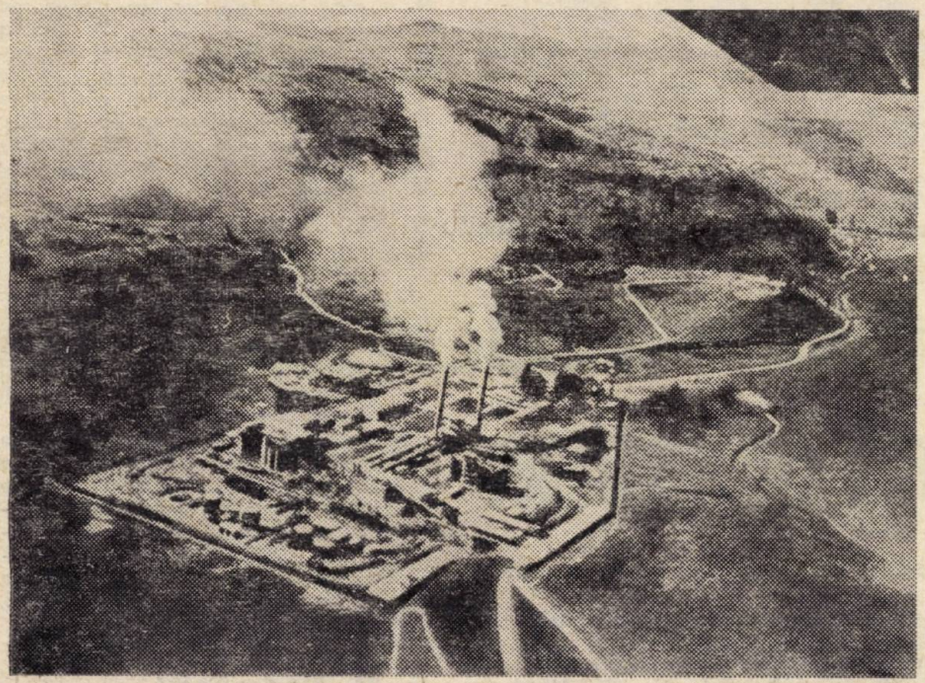

Prezențe industriale în nord-estul Braziliei : fabrica de ciment Ouarabranco

INDUSTRIALIZARE ȘI „MASSAPÉ"

Ce s-a făcut pînă în prezent pentru a rezolva gravele probleme ale nord-estului ? Înființarea, în decembrie 1959, a SUDENE a fost salutară. Care sînt obiectivele SUDENE ? 1. Creșterea investițiilor industriale pentru a se crea un centru autonom de dezvoltare industrială a nord-estului ; 2. Transformarea economiei agricole din zona umedă, astfel încît să se asigure populației urbane o aprovizionare corespunzătoare cu produse alimentare și să se accelereze industrializarea ; 3. Transformarea treptată a economiei zonei semiaride prin sporirea productivității și rezistenței la efectele secetei ; 4. Deplasarea frontierei agricole a nord-estului, prin includerea în economia acestei regiuni a zonelor umede ale statului Maranhao din nordul Braziliei, capabile să primească excedentele de populație provenind din reorganizarea economiei zonei semiaride.

Așa cum am arătat mai sus, industriașii din Sao Paulo și din sudul Braziliei s-au simțit încurajați să facă investiții în această regiune. Dar, pe măsură ce nord-estul se dezvoltă, sudul se revoltă. „Interesele noastre economice sînt amenințate", a afirmat recent Federația Industriilor din Santa Catarina, statul cel mai puțin bogat din Brazilia meridională. Avantajele fiscale acordate industriilor instalate în nord-est le permit acestora să exporte produsele fabricate la prețuri competitive. Este vorba de avantaje relative, de vreme ce se întind pe o perioadă de maximum cinci ani. După acest termen, cum poți spera să vinzi lavabouri, mașini de cusut, biciclete în nord-est dacă puterea de cumpărare a populației rămîne extrem de scăzută ?

Luiz Viana Filho, guvernatorul statului Bahia, consideră că poate da răspunsul. „Dacă nord-estul își menține timp de 20 de ani ritmul de creștere anual de 7 la sută — spune el — venitul lui anual pe cap de locuitor, care este în prezent de 170 de dolari, va ajunge la 653 de dolari. Dacă, în aceeași perioadă, sudul Braziliei continuă să se dezvolte în ritm de 3 la sută pe an, venitul lui anual va crește de la 410 la 813 dolari". Prima considerațiune : nici o economie modernă nu a reușit pînă în prezent, în cadrul sistemului capitalist, să-și păstreze un ritm de creștere de 7 la sută timp de 20 de ani. A doua considerațiune : chiar dacă nord-estul reușește s-o facă, decalajul cu țările industrializate din Europa rămîne în continuare uriaș.

Dar, deși oligarhia braziliană neagă posibilitățile de dezvoltare a nord-estului, este clar că se pot întreprinde eforturi cu rezultate certe. Ca și în toate țările situate la aceeași latitudine, în Brazilia suprafața solurilor nefertile este considerabilă. În nord-est, acest fenomen dobîndește un aspect deosebit de dramatic. Totuși, această regiune a Braziliei are o zonă de coastă de pămînturi negre, *massapé*, a cărei suprafață este de nouă ori mai mare decît suprafața cultivabilă din Japonia, unde 100 milioane de oameni dispun de mijloace minime pentru alimentația lor zilnică. Presupunînd că regiunea semiaridă este abandonată, această zonă de massapé ar fi suficientă ea singură pentru a asigura existența întregii populații a Braziliei de 90 de milioane de locuitori.

Atingem însă aici problema esențială a Braziliei și a tuturor țărilor din America Latină : reforma agrară. Atît timp cît această problemă nu va fi rezolvată, procesul de dezvoltare a nord-estului, ca și a întregii Brazilii rurale, se va desfășura într-un ritm lent. Concentrarea excesivă a proprietății, existența unor structuri semifeudale și poziția latifundiarilor față de industrializare constituie originea acestei subproductivități cronice. Deocamdată însă, ca un prim pas al emancipării nord-estului brazilian, Centrul Industrial Aratu reprezintă o inițiativă îndrăzneață care va permite să se rezolve parțial problema folosirii brațelor de muncă în statul Bahia.

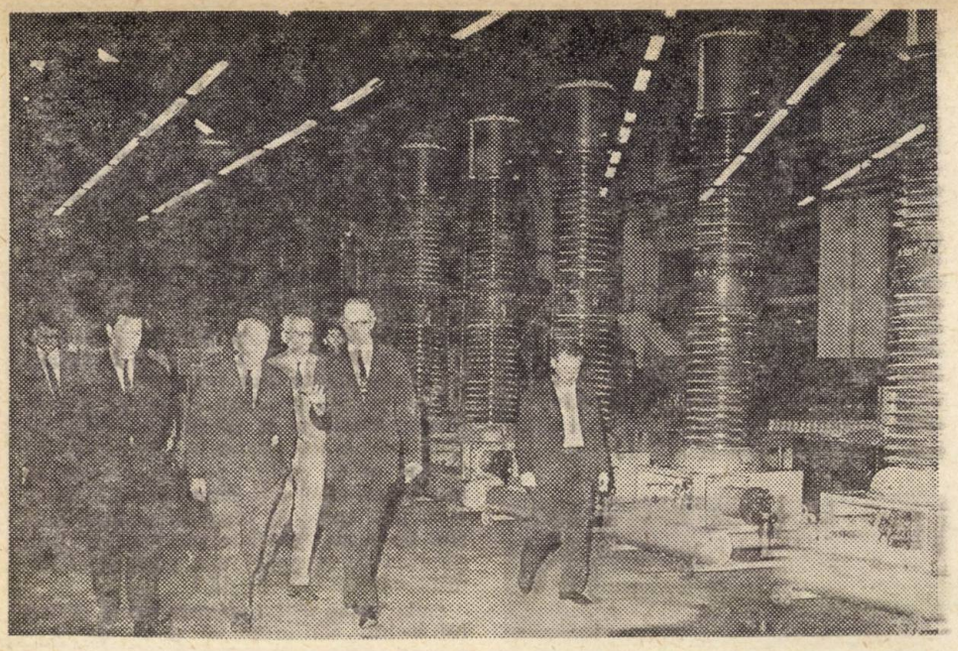

Parlamentarii olandezi în vizită la uzinele „Electroputere" din Craiova

DE VORBĂ CU PARLAMENTARII OLANDEZI

Țara noastră a fost vizitată de curînd de o delegație parlamentară olandeză condusă de domnul G. M. Nederhorst, vicepreședinte al celei de-a doua Camere a Statelor Generale, membru în parlamentul european. Delegația a fost primită de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de președintele Marii Adunări Naționale, tovarășul Ștefan Voitec, a vizitat o serie de obiective economice și culturale.

Răspunzînd solicitării revistei noastre, președintele delegației, dl G. M. Nederhorst, precum și domnii M. van der Stoel, membru al celei de-a doua Camere, fost ministru adjunct de externe, W. J. Geertsema, membru al celei de-a doua Camere, primar al orașului Wassensar, și W. J. Schuijt, membru al celei de-a doua Camere, președintele mișcării catolice pentru pace din Olanda, au avut amabilitatea de a convorbi cu redactorul nostru RADU BUDEANU.

Convorbirea a debutat prin referirea membrilor delegației la sistemul de funcționare al parlamentului olandez, la organizarea sa, la dialogul care are loc între parlament și guvern cînd anumite probleme de interes național sînt supuse rezolvării. În această ordine de idei, am adresat prima întrebare :

— Presupunînd că sursa acestui dialog între parlament și guvern este reprezentată de obicei de o problemă „a zilei", un aspect social sau economic de mare importanță, care anume sînt problemele de stringentă actualitate din Olanda pe care le-ați semnala în cadrul acestei convorbiri ?

W. J. Geertsema

— Sînt cîteva, unele de actualitate, altele de perspectivă. Una dintre ele este aceea a planificării teritoriale. După cum știți, Olanda nu are un teritoriu prea mare. „Nodul" industrial este localizat în partea occidentală a țării. Aici sînt plasate uzinele, aici se manifestă cea mai mare capacitate de a asigura întrebuințarea mîinii de lucru, aici, în sfîrșit, există cea mai densă populație (1 000 de locuitori pe km²). În schimb, în estul și nordul țării situația se prezintă altfel. Uzinele textile nu sînt în situația cea mai favorabilă, iar minele de cărbuni din sud nu au capacitatea de a absorbi întreaga mînă de lucru din această regiune.

Deci, una din marile probleme este stabilirea proporțiilor optime între populație și plasarea actuală a obiectivelor industriale și, derivînd de aici, găsirea soluției, la fel, optime, de a „elabora", în regiunile cu industrie „rară", noi uzine. O altă sursă de discuții este axată pe problema prevederilor sociale în cadrul cărora cotele sînt mari. Aici se cere intervenția prin contribuție a statului.

— Învățămîntul reprezintă astăzi, alături de chestiunile care se cer soluționate, un element al dialogului politic în Olanda ?

— Da. Universitățile noastre, deși cu o remarcabilă tradiție, nu mai sînt capabile să rezolve integral necesitatea de pregătire și perfecționare a studenților. Înzestrarea lor materială trebuie substanțial îmbogățită. Sînt necesare nu numai noi localuri, dar și cadre universitare suficiente, pentru un tineret care manifestă tendința foarte evidentă de a fi informat, cultivat, membru al unei societăți moderne.

— Discutînd despre o societate modernă, ați deschis întrebarea următoare și anume : în epoca noastră, în care tot mai des termenul „modern" este sinonim cu „civilizat", apt de a construi, de a găsi soluții și deci posibilitatea de a coopera, care sînt coordonatele esențiale ale politicii externe olandeze ?

M. van der Stoel

— În relațiile cu alte state, Olanda înțelege să atribuie un rol primordial *colaborării*. În acest sens vedem în O.N.U. nu un simplu organism internațional, ci un instrument activ. Scopul său esențial trebuie să fie menținerea păcii.

Popoarele nu doresc războiul, nu l-au dorit niciodată, iar astăzi mai mult ca oricînd el trebuie evitat. Noi dorim o Europă și o lume cu o securitate asigurată. Dezarmarea și neproliferarea armamentului atomic reprezintă, după opinia noastră, singurele soluții pentru a asigura nu numai prezentul omenirii, dar și viitorul ei.

G. M. Nederhorst

— Tocmai de aceea, poziția noastră a fost fermă cînd în Vietnam a existat și există un focar de război. Parlamentul olandez a adoptat o rezoluție în care subliniază necesitatea imperioasă a încetării imediate și fără condiții a bombardamentelor americane, precum și necesitatea retragerii trupelor. Sperăm, în această ordine de idei, că negocierile de la Paris vor duce la o formulă rezonabilă care să însemne încheierea războiului.

— Descifrăm din importanța pe care o acordați dialogului, ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale, că ne veți putea preciza care este rolul contactelor între personalitățile politice, al cunoașterii reciproce.

M. van der Stoel

— Considerăm că stabilirea legăturilor directe între personalități este extrem de avantajoasă. Am salutat vizita în țara noastră a șefului guvernului român, dl Ion Gheorghe Maurer, dv. ați primit vizita ministrului nostru de externe, Josef Luns, astăzi ne aflăm noi în mijlocul dv. Delegația noastră a venit aici pentru a stabili contacte multilaterale în diverse domenii economice, științifice, culturale. Există oare un exemplu mai convingător

că țările noastre doresc să-și continue bunele relații în toate domeniile de afirmare ale umanității ?

— Bunele relații implică, între altele, stabilirea unor schimburi materiale și spirituale. Vă rugăm să aveți amabilitatea de a evidenția cîteva aspecte ale economiei dv. naționale, ale politicii dv. economice cu alte state și, desigur, cu România.

G. M. Nederhorst

— Economia Olandei înregistrează în ultima perioadă o ameliorare în raport cu anii precedenți. Am depășit planul anual și facem eforturi serioase pentru rezolvarea în cele mai bune condiții a planificării noastre teritoriale. Ca participanți la activitatea economică a Pieței comune, prospectăm toate posibilitățile de a scădea tarifele, de a fi buni parteneri ai acestui sistem economic. În același timp, economia noastră, în care investim substanțial (printre altele, portul Rotterdam se va dezvolta extrem de mult), este deschisă tuturor țărilor.

Relațiile noastre economice cu România se dezvoltă continuu, activitatea de comerț exterior dintre țările noastre înregistrînd o curbă ascendentă promițătoare. Nici Olanda, nici România nu sînt mari puteri, dar posibilitățile lor de a-și dezvolta permanent economia, de a fi competitive, sînt deschise. Iar prospectarea tuturor soluțiilor de colaborare între ele constituie unul din pașii către această dorință comună.

— Ne refeream mai înainte la schimburile de bunuri spirituale între popoarele lumii. Delegația dv. a vizitat țara noastră, a avut posibilitatea să cunoască la fața locului monumente ale culturii românești. Care sînt, după părerea dv. căile de lărgire a schimburilor culturale ?

W. J. Schuijt

— Sînt enorme. Schimburi de expoziții, de cărți, de filme etc. Dar nu numai atît : schimburi de oameni. Nimic mai util decît dialogul direct, „pe viu", între specialiști, oameni de cultură și artă, care să dezbată împreună marile probleme ale omenirii, care să caute să se înțeleagă, indiferent de vîrstă, de apartenență politică sau religie. Am fost extrem de impresionați ca venind în țara dv. să găsim o adevărată emulație constructivă, spirituală, intelectuală.

— Mulțumindu-vă pentru deosebita dv. amabilitate, vă rugăm, în încheiere, să ne spuneți cu ce impresii vă întoarceți în țara dv. după vizita în România ?

G. M. Nederhorst

— Impresia noastră ? Am vizitat mai multe localități, obiective economice și industriale, am vizitat Universitatea, am purtat extrem de interesante discuții cu înalte personalități ale vieții politice și culturale din țara dv.

Ați făcut extraordinar de multe lucruri într-un timp atît de scurt. Dar și mai mult decît ce se vede construit, ați realizat în oameni. E un spirit viu în România, propriu tuturor celor cu care am stat de vorbă, și am dialogat cu mulți, este — pe scurt — o emulație memorabilă.

Independența Guineei spaniole amînată cu un trimestru

Articol scris pentru „Lumea" de Elena de la Souchère

Anastasio Ndongo și pastorul Torao, membri ai Mișcării Naționale de Eliberare a Guineei ecuatoriale

La 12 octombrie, ziua în care se aniversează descoperirea Americii de către Christofor Columb, cele 20 de națiuni ale lumii spaniole vor asista oare la nașterea unei tinere surori numite Guineea ecuatorială ?

Militanții guineeni cei mai progresiști se arată oarecum sceptici. Ei subliniază că independența țării lor urma să fie proclamată la 15 iulie a.c., data limită stabilită de O.N.U. și acceptată de Spania. Această promisiune nu a fost respectată. Și la începutul lunii iulie, amînarea a provocat o dezbatere destul de agitată în „Comitetul celor 24" (comitetul de decolonizare al O.N.U.). Cu acest prilej, s-a arătat că guvernul de la Madrid se străduiește să profite de amînare pentru a exercita presiuni asupra conducătorilor guineeni, subordonînd recunoașterea independenței de acordarea anumitor privilegii economice unor firme spaniole.

LUNGUL MARȘ PENTRU INDEPENDENȚĂ

Presiunile care au fost exercitate în mod efectiv pentru a întîrzia procesul de decolonizare par să fi fost în special opera unor interese particulare : întreprinderi comerciale sau plantatori europeni stabiliți pe teritoriul Rio Muni (Guineea ecuatorială propriu-zisă, vecină cu Camerunul și cu Gabonul) sau în Insulele Fernando Po, Annobon, Corisco, Marele Elobey și Micul Elobey. Aceste posesiuni, anexate de Spania încă în 1778 și care totalizează 28 051 km pătrați (adică aproximativ suprafața Belgiei), dispun de mari bogății agricole. Deosebit de fertilă și proporțional mai populată decît teritoriul continental, insula Fernando Po, situată la 36 kilometri de coasta guineeană, produce aproape întreaga recoltă de cacao a coloniei și o mare parte din cafeaua și din lemnul prețios care sînt expediate spre Europa. De aceea, peste jumătate din populația albă locuiește în insula Fernando Po. Santa Isabel, capitala insulei și a întregii colonii, este un port comercial activ, unde sînt concentrate birourile marilor întreprinderi agricole, societățile de import și export, companiile de navigație și sucursalele băncilor spaniole.

Această burghezie europeană îmbogățită prin negoț a început să-și manifeste îngrijorarea încă din 1956, cînd, pentru prima oară, O.N.U. a încercat să exercite presiuni asupra Spaniei pentru a o determina să acorde independența posesiunilor ei din Golful Guineei. Această intervenție fusese solicitată de conducătorii Mișcării Naționale de Eliberare a Guineei ecuatoriale (MONALIGE). Înființată în 1929, această organizație a devenit activă cam în jurul anului 1950, sub impulsul tînărului conducător Anastasio Ndongo. Dar el a fost nevoit să se exileze în 1951. În perioada 1956—1959, existau aproximativ două mii de patrioți guineeni exilați ; la insistențele lor, O.N.U. sporea demersurile pe lîngă guvernul de la Madrid.

După ce a încercat zadarnic să ocolească aceste exigențe, declarînd colonia „provincie spaniolă", în 1963 generalul Franco a hotărît să acorde Guineei autonomia. După referendumul aprobînd noul statut, a fost înființat un Consiliu de Guvernămînt, în timp ce MONA-

→

LIGE. pînă atunci clandestină, era autorizată să se constituie în mod legal. Conducătorul Anastasio Ndongo urma însă să se înapoieze în țara sa abia în 1966.

INTRANSIGENȚII ȘI SEPARATIȘTII

Guvernul de la Madrid a fost nevoit, în sfîrșit, să ia în considerare independența. Pentru aceasta el cerea însă un interlocutor necontestat : un președinte ales. În consecință, era necesar să se stabilească condițiile acestei alegeri, adică instituțiile viitoarei republici. În acest scop, în toamna anului 1967 s-a întrunit o primă conferință.

Conducătorii MONALIGE au avut impresia că începe ultima fază a procesului de decolonizare, cînd la 17 aprilie a.c. la Madrid s-a deschis o a doua conferință, pentru a examina proiectul de Constituție. Se credea că lucrările se vor desfășura repede și că etapele următoare — aprobarea prin referendum și alegerile generale — ar putea să aibă loc în iunie, ceea ce ar permite proclamarea independenței la jumătatea lunii iulie.

Dar lucrările conferinței au fost prelungite datorită intervenției a două grupuri guineene dizidente ; unii, care au încercat să impună întreg programul lor încă din etapa „conferinței constituționale" ; alții care au apărat teza separatiștilor din insula Fernando Po. Populația autohtonă a insulei, care aparține grupului etnic și cultural Bubi și care numără, de altfel, doar aproximativ 20 000 de persoane, se teme ca grupul etnic Fang, locuitorii din Guineea continentală, mult mai numeroși (170 000 persoane), să nu-i impună stăpînirea și limba lor. Despărțirea ar permite, de asemenea, locuitorilor insulei să-și mențină nivelul de trai, simțitor mai ridicat decît acela al locuitorilor din Rio Muni (venitul mediu anual pe cap de locuitor este de 332 dolari, față de 133 pe continent, ținînd seama, în ambele cazuri, de europeni și de autohtoni). De altfel, dizidența populației Bubi a fost puternic încurajată de plantatorii spanioli din insulă și de marile societăți comerciale și maritime europene, care ar dori ca Fernando Po să devină Katanga acestui nou stat african.

Între centraliștii intransigenți și separatiști, Anastasio Ndongo, pe care majoritatea observatorilor îl consideră drept purtătorul de cuvînt al majorității guineenilor și drept viitorul președinte al republicii, s-a străduit să impună o soluție de mijloc : un regim central puternic, de tip prezidențialist, dar compensat de un anumit „provincialism". În fața președintelui, ales prin vot universal direct, Consilii Provinciale, de asemenea alese, ar administra interesele diferitelor provincii.

Acest compromis a fost sprijinit de guvernul spaniol, Ndongo și conducătorii franchiști, atît de multă vreme dușmani, dorind în egală măsură succesul conferinței constituționale de la Madrid. Într-adevăr, interesul lui Ndongo este de a obține, cît mai grabnic posibil și fără vărsare de sînge, proclamarea independenței, asigurîndu-și în același timp ajutorul financiar și tehnic al Spaniei, în schimbul garantării securității și bunurilor spaniolilor stabiliți în țară. El crede, de altfel, că aceștia din urmă, care nu l-ar putea stînjeni din punct de vedere politic, de vreme ce își păstrează statutul de străini și nu au drept de vot, ar putea aduce noii națiuni independente cadrele tehnice de care are nevoie în modul cel mai urgent.

La rîndul lor, autoritățile de la Madrid consideră că regimul lui Ndongo ar constitui, pentru ele, soluția cea mai puțin proastă posibil, din moment ce independența Guineei este impusă în mod imperios de contextul african și concomitent de presiunea comitetului de decolonizare al O.N.U. Spania, căreia acest comitet i-a dat în permanență dreptate în litigiul ei cu Anglia cu privire la Gibraltar, nu poate spera să-și păstreze acest sprijin decît dacă dă, în Guineea ecuatorială, o dovadă de bunăvoință.

„GIBRALTARUL ARE MAI MULTĂ VALOARE DECÎT CACAUA DIN GUINEEA"

De aceea, la conferința de la Madrid, eforturile unite ale reprezentanților guvernului spaniol și ale reprezentanților MONALIGE au reușit să depășească obstacolele ridicate de cele două grupuri dizidente. Dar, pentru a obține acest rezultat, fuseseră necesare nu mai puțin de 30 de ședințe plenare și 75 de ședințe pe comisii. Dezbaterile s-au prelungit pînă la 22 iunie și nu se putea pune problema de a se proceda la referendum și la alegerile generale suficient de repede pentru a proclama independența la data stabilită, adică la 15 iulie.

O.N.U. s-a sesizat de această întîrziere. Și atunci cînd în comitetul de decolonizare a început dezbaterea care trebuia să urmeze în mod necesar conferinței constituționale, Ndongo a adoptat, încă o dată, o atitudine foarte nuanțată. Apărînd rezoluțiile elaborate la Madrid, el s-a străduit, în același timp, să determine delegația spaniolă să stabilească, în cursul dezbaterii, data independenței. El a propus în mod abil data de 12 octombrie. Alegerea acestei zile, sărbătoare comună a națiunilor de limbă spaniolă, însemna că Guineea independentă este hotărîtă să constituie a 21-a republică a familiei popoarelor hispanice.

Această mică lovitură de teatru a impus acceptarea Spaniei, care prin intermediul delegatului ei la O.N.U., Jaime de Piniés, și-a luat angajamentul să creeze condițiile permițînd să se ducă la bun sfîrșit, în cel mai scurt timp posibil, operațiunile preliminare ale referendumului și ale alegerilor.

O.N.U. nu putea decît să ia act de această promisiune, căreia referendumul de la 12 august a.c. i-a adus un început de confirmare. Într-adevăr, Spania are interes să dea cît mai curînd satisfacție O.N.U. pentru a putea să reia ofensiva diplomatică a cărei miză este Gibraltarul. După părerea lui Franco, desăvîrșirea unității teritoriale spaniole are în mod hotărît mai multă valoare decît toată cacaua din Fernando Po.

Corespondență din Lausanne de la Horia Liman

„COMPTOIR SUISSE" — EDIȚIA A 49-a

Un imens panou decorativ te primește de la intrare, cu zece momente istorice cruciale zugrăvite pe sticlă : de la Dacia anului 105 pînă la România lui 23 August 1944. Un întreg perete al pavilionului evocă ilustrativ două mii de ani de istorie. Ne aflăm în pavilionul României. Evocării istorice îi urmează panoramicul zilelor noastre : populația țării, economia și cultura ei, rezultatele vredniciei oamenilor. Arhitectul Ion Ressu a știut să reflecte în concepția pavilionului însăși armonia peisajului natural și uman românesc.

România este — ca și Olanda — oaspete de onoare al Tîrgului de la Lausanne, prestigiosul „Comptoir Suisse", care se află acum la cea de-a 49-a ediție a sa. Tîrg național de toamnă, „Comptoir Suisse" depășește cu mult destinația ce i s-a dat în 1920, dovedind o vocație internațională. În primul rînd, pentru că toamna este anotimpul turismului pe liziera Lémanului. În al doilea rînd, datorită însăși poziției geografice a Elveției — țară de confluență a schimburilor comerciale. Notorietatea manifestării apare din faptul că o cincime din numărul vizitatorilor — aproximativ 1 500 000 — vehiculează în incinta Tîrgului toate limbile planetei noastre. „Comptoir Suisse" este, în luna aceasta a pădurilor arămii, un punct de atracție turistic, dar și un prilej de documentare asupra a ceea ce geniul uman a creat mai nou și mai important în toate domeniile de activitate.

Pavilionul țării noastre a atras din primul moment atenția vizitatorilor ca și cea a oficialităților elvețiene. „Prezența României la Lausanne și în Elveția — ne-a declarat administratorul delegat al Tîrgului, Eric Giorgis, este cu atît mai importantă cu cît ne aflăm în plin proces de intensificare a schimburilor comerciale cu Europa răsăriteană. România cunoaște o puternică expansiune industrială și mari progrese în modernizarea agriculturii și a meșteșugurilor tradiționale. După cel de-al doilea război mondial, valorificînd bogățiile sale în materii prime, ea a trecut la reconvertirea economiei, astfel încît să obțină rezultate de-a dreptul spectaculoase în numeroase ramuri de producție. «Comptoir Suisse» se bucură de aceste succese, bucurie dublată de afinitățile ce ne leagă de o țară de origine latină".

Interesul cu care a fost primit pavilionul românesc se reflectă și în faptul că restaurantul „Mamaia" a devenit din prima zi neîncăpător, că orchestra de muzică populară românească stîrnește ropote de aplauze și că școlile din Lausanne au luat inițiativa de a organiza un concurs de desen cu tema „România — așa cum o vedem noi".

Am înregistrat pînă acum numeroase asemenea mărturii spontane. Au sinceritatea și fluiditatea emoției. Condiție pentru ca pavilionul țării noastre să înregistreze un succes remarcabil aici, în orașul de pe malul Lémanului.

Lausanne, 10 septembrie

Lucrările de codificare a principiilor de drept internațional

Gheorghe Săulescu
Dinu Mărășescu

La 9 septembrie, la sediul Organizației Națiunilor Unite din New York, au început, pentru o perioadă de trei săptămîni, lucrările celei de a patra sesiuni a Comitetului special al O.N.U. pentru codificarea principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și de cooperare între state, conform Cartei.

În Carta O.N.U. se arată, în preambul, că popoarele Națiunilor Unite sînt hotărîte să creeze „condiții în care să poată fi menținute justiția și respectul obligațiilor, decurgînd din tratate și alte izvoare ale dreptului internațional", să practice toleranța și să trăiască „în pace unul cu celălalt, ca buni vecini". În art. 1 al Cartei se indică drept unul din scopurile O.N.U. „să dezvolte relațiile prietenești între națiuni" și mai departe, ca o consecință logică, în art. 13, se prevede că Adunarea Generală determină studii și face recomandări pentru a dezvolta cooperarea internațională în domeniul politic și a încuraja dezvoltarea progresivă a dreptului internațional și codificarea lui.

În executarea acestei prevederi au fost create, prin rezoluția nr. 94 (1), Comisia de drept internațional a O.N.U. care are ca sarcină să codifice dreptul internațional contemporan, ceea ce implică și dezvoltarea sa progresivă (pînă în prezent au fost codificate vaste materii ale dreptului internațional cum sînt dreptul mării, dreptul diplomatic și consular, dreptul tratatelor), prin rezoluția 1815 (XVII) Comitetul special al O.N.U. a cărei a patra sesiune se desfășoară în aceste zile la New York, prin rezoluția nr. 2 205 (XXI) Comisia O.N.U. pentru dreptul comercial internațional care are ca scop încurajarea armonizării și unificării progresive a dreptului comercial internațional și, prin rezoluția 2 330 (XXII), Comitetul special al O.N.U. pentru definirea agresiunii.

România este membră a ultimelor trei organisme din cele patru menționate.

Mandatul Comitetului special O.N.U. pentru codificarea principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state își găsește originea în inițiativa întreprinsă în 1962, de un grup de state, între care și România, cînd s-a hotărît efectuarea unui studiu în vederea dezvoltării progresive și codificării următoarelor șapte principii, desprinse din Cartă, și pe care statele membre s-au obligat, intrînd în Organizație, să le respecte :

— „principiul că statele se vor abține să recurgă, în relațiile lor internaționale, la amenințarea cu forța sau folosirea forței, fie contra integrității sau independenței politice a oricărui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite" (principiul neagresiunii) ;

— „principiul potrivit căruia statele vor rezolva diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice într-un asemenea mod, încît pacea și securitatea internațională, ca și justiția, să nu fie periclitate" (principiul rezolvării pe cale pașnică a diferendelor internaționale) ;

— „obligația de a nu interveni în treburile ținînd de jurisdicția internă a unui stat, conform Cartei" (principiul neintervenției) ;

— „obligația statelor de a coopera unele cu altele, conform Cartei" (principiul cooperării) :

— „principiul egalității în drepturi și autodeterminării popoarelor" ;

— „principiul egalității suverane a statelor" și

— „principiul potrivit căruia statele trebuie să-și îndeplinească cu bună-credință obligațiile asumate în conformitate cu Carta" (principiul respectării tratatelor).

Sarcina Comitetului special este aceea ca, după ce va formula enunțurile principiilor sus arătate, să întocmească proiectul unei Declarații care să fie adoptată apoi de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite.

În cadrul sesiunilor precedente (Ciudad de Mexico — 1964, New York — 1966 și Geneva — 1967)[1], Comitetul special a adoptat enunțurile din cele șapte principii, urmînd ca în cadrul actualei sesiuni :

— să formuleze principiile neagresiunii și egalității în drepturi și autodeterminării popoarelor și

— să examineze propunerile compatibile cu rezoluția nr. 2 131 (XX) referitoare la neintervenție, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 21 decembrie 1965, la inițiativa U.R.S.S. și a altor state socialiste și nesocialiste, cu scopul de a lărgi aria acordului exprimat în acea rezoluție.

Așa cum se poate observa cu evidență, cele trei principii rămase în discuție sînt cele mai importante dintre principiile relațiilor prietenești și de cooperare dintre state, ele reprezentînd premisa oricărei legalități internaționale.

De aceea, nu este surprinzător că tocmai în jurul **principiului neagresiunii** se duce lupta cea mai ascuțită și că în legătură cu formularea lui se înregistrează cele mai mari greutăți.

Pe masa Comitetului special se găsesc o serie de propuneri care indică existența în continuare a unei distanțe mari între pozițiile ce se înfruntă în probleme ca : ce trebuie înțeles prin noțiunea de „forță", respectiv „folosirea forței", dacă această noțiune cuprinde numai forța armată sau și forța economică, politică și alte forme de presiune sau de constrîngere, dacă este vorba numai de forțe armate regulate sau și de forțe armate neregulate de rezistență, de grupe înarmate ; dacă noțiunea de agresiune cuprinde și pe aceea de agresiune indirectă sau subversiune ; dacă interzicerea folosirii forței cuprinde și prohibirea represaliilor, dacă interzicerea războaielor de agresiune cuprinde și prohibirea propagandei de război, dacă interzicerea folosirii forței în disputele teritoriale și în reclamații cu privire la frontiere fiind interzisă, aceasta trebuie să ducă la nerecunoașterea situațiilor create prin amenințare sau folosirea forței cu privire la frontierele de stat ; dacă intangibilitatea frontierelor cuprinde și obligația de a respecta liniile de demarcație, dacă interzicerea amenințării și a folosirii forței în relațiile dintre state implică și obligativitatea dezarmării sau a negocierilor în vederea dezarmării generale.

Principiul egalității în drepturi și autodeterminării popoarelor n-a putut nici el să fie formulat, întîmpinîndu-se opunerea reprezentanților unor puteri occidentale care mai dețin poziții colonialiste, pe care ar dori să și le păstreze sau chiar să recîștige pozițiile pierdute. Astfel, au rămas în discuție probleme referitoare la popoarele și națiunile avînd calitatea de beneficiare ale acestui principiu, inclusiv definiția noțiunii „popor", dreptul popoarelor la independență și de a-și alege liber sistemul lor politic, economic și social ; ilicitatea colonialismului, a neocolonialismului și a tuturor formelor colonialismului în general, relațiile dintre principiul autodeterminării și principiul neintervenției, protecția drepturilor fundamentale ale omului, chestiunea de a se ști dacă trebuie făcută distincție între teritorii neautonome administrate în temeiul Cartei și celelalte teritorii neautonome ; legitimitatea apărării împotriva dominației coloniale, luptei pentru eliminarea acestei dominații, ilicitatea acțiunilor armate și de reprimare împotriva popoarelor de sub dominație colonială, obligația de abținere de la orice acțiune îndreptată împotriva unității naționale sau integrității teritoriale a altui stat, dreptul popoarelor de a primi asistență în lupta lor împotriva colonialismului ; obligația statelor de a înlesni și respecta realizarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta ; inadmisibilitatea tratării teritoriilor dependente ca parte integrantă a teritoriului metropolitan ; aplicațiile practice ale principiului ; natura juridică a rezoluției nr. 1 514 (XV) cuprinzînd „Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale".

În legătură cu **principiul neintervenției**, printre problemele rămase în discuție, pentru completarea formulării, conform propunerilor existente, amintim : interzicerea intervenției O.N.U. ; legitimitatea ajutorului acordat unor popoare supuse unei forme de dominație colonială ; legitimitatea apărării împotriva unei intervenții, înțelesul expresiei „competența națională", a termenului „intervenție", problema așa-ziselor „intervenții licite" ; definirea activităților interzise în temeiul principiului neintervenției — a amestecului în treburile interne ale unui stat, constrîngerea tinzînd să subordoneze exercițiul unor drepturi suverane sau să asigure avantaje, activitățile subversive, încercările de a lipsi popoare de identitatea lor națională, opunerea la promulgarea sau executarea legilor care țin în mod esențial de competența unui stat ; acte vizînd știrbirea personalității, a egalității suverane și a drepturilor statelor, a integrității și inviolabilității lor teritoriale — acte contravenind dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta, amenințarea de a rupe relațiile diplomatice pentru a obliga un stat să nu recunoască alt stat și subordonarea recunoașterii unui guvern sau a menținerii relațiilor diplomatice de obținerea unor avantaje speciale, acte menite să împiedice un stat să nu recunoască alt stat și subordonarea recunoașterii unui guvern sau a menținerii relațiilor diplomatice de obținerea unor avantaje speciale ; acte menite să împiedice un stat să dispună în mod liber de bogățiile și resursele sale naturale sau tinzînd să impună unui stat să recunoască unor străini situații privilegiate în comparație cu propriii săi naționali.

Simpla enumerare a problemelor de mai sus rămase în dezbaterea Comitetului special care urmează să folosească, în măsura posibilului, procedura consensului general, exprimă importanța aspectelor politice în discuție, precum și greutățile care au fost întîmpinate pînă în prezent pentru redactarea conținutului acestor trei principii.

Delegațiile române participante la sesiunile Comitetului au adus o contribuție activă la desfășurarea lucrărilor, subliniind, în lumina documentelor de partid și de stat și pe baza adeziunii clare și nelimitate de care se bucură politica externă a statului nostru în rîndurile poporului român, necesitatea formulării cît mai complete a celor șapte principii care formează obiectul activității acestui important organ al O.N.U.

Ele au subliniat constant importanța și necesitatea participării tuturor statelor lumii și în primul rînd a tuturor statelor socialiste la opera de codificare a dreptului internațional și a principiilor sale fundamentale pe care Constituția Republicii Socialiste România le sintetizează atît de pregnant atunci cînd arată că relațiile externe ale țării noastre, — continuînd tradițiile istorice ale poporului român — se bazează pe respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

---

[1]) *A se vedea numerele 13 (127) și 20 (133) din 1966, și 36 (201), din 1967, ale revistei „Lumea".*

RĂZBOIUL ALCOOLULUI (9)

Cum a sfîrşit Capone

Nicolae Minei

Poliţia deschide cu lampa de sudură seiful lui „Al"

La începutul verii 1931, „incoruptibilii" dădeau din nou o puternică lovitură „gangului" lui Capone: pe Diversey Avenue, la etajul de deasupra unei vechi şi respectate firme de import-export, era descoperită o distilerie gigantică, din care ieşeau zilnic 75 000 litri de alcool.

IDEEA MODESTULUI MADDEN

Exact în zilele cînd presa din Chicago celebra această nouă victorie a echipei lui Eliot Ness, în încăperile strîmte, pline de praf şi de un vag miros de mucegai ale Departamentului Finanţelor, o puzderie de anonimi contabili, perceptori, inspectori şi alţi funcţionari ai fiscului american, treceau în revistă, cu răbdare şi minuţiozitate, declaraţiile de impozite pe ultimii zece ani ale numitului Capone Alphonso (Al), domiciliat la hotelul „Hawthorne". De profesiune (declarată) proprietar al cîtorva localuri din Chicago şi din suburbiile oraşului, coproprietar al unei fabrici de firme luminoase, al cîtorva spălătorii chimice, al hotelului în care locuia, al unor garaje şi ateliere de reparaţii auto, al unei fabrici de carne conservată şi al alteia de bomboane, al unei firme de import de „chimicale" şi al altor cîtorva zeci de întreprinderi mai mari sau mai mici, Capone Alphonso (Al) declarase invariabil, cu începere din 1922, un venit anual de 14 000 dolari.

Contabilii, perceptorii şi inspectorii fiscului ştiau, ca şi ceilalţi locuitori ai Chicago-ului, că această sumă reprezenta pentru Capone beneficiile pe cîteva ceasuri — pe cîteva ceasuri ale fiecărei zile din cele 365 pe care le are anul. Dar pentru cei de la birourile Departamentului Finanţelor, pentru funcţionarii care adunau şi scădeau, puneau faţă în faţă cecuri şi note de plată, stabileau diferenţe şi calculau procentaje, veniturile ilicite nu intrau la socoteală. Ceea ce îi interesa era doar cît cîştigase Capone *în mod legal* de-a lungul anilor '20.

Ideea aparţinea lui Arthur Madden, modestul şef adjunct al secţiei „Impozite directe" din Departamentul Finanţelor. Remarcînd aşa-numita „tendinţă de legitimizare" a gangsterilor — cu alte cuvinte, masiva lor pătrundere în cercurile „oneste" ale businessmenilor şi acapararea unor întreprinderi cu firmă înscrisă la Camera de Comerţ şi cu activitate sută la sută legală — Madden s-a gîndit să folosească această nouă şi poate mai vulnerabilă redută pentru a lua cu asalt inexpugnabilul bastion al lui Capone.

Inspiraţia s-a dovedit strălucită şi metoda de punere în practică — extrem de simplă. În linii mari, procedeul a constat în confruntarea dintre veniturile declarate ale lui Capone şi cheltuielile efectuate de el în mod incontestabil.

Aşadar, lui Madden i-au reţinut atenţia: chitanţele semnate de Capone, facturile purtînd iscălitura lui, cecurile care-i erau adresate sau pe care le emisese el, notele de plată pe care le achitase, conturile sale la furnizori etc., etc. Vila lui de la Palm Beach (Florida) costase 1 300 000 de dolari; cea de la Santa Monica (California) — 850 000; cele patru automobile înscrise la serviciul de circulaţie sub numele său valorau peste 600 000 dolari; imobilul dăruit surorii lui, Mafalda, cu prilejul căsătoriei acesteia în decembrie 1930, fusese cumpărat cu 1 630 000 dolari, iar pentru nunta propriu-zisă cheltuise 64 000 dolari. Pe de altă parte, numai fabrica de carne conservată îi adusese, în 1928—1930, beneficii nete de 2 050 000 dolari (e drept că desfacerea produselor se făcea prin procedeul zis „sub tensiune", adică prin utilizarea de mijloace violente pentru a sili pe clienţi să le achiziţioneze, dar acesta era un lucru care pe perceptori nu-i mai privea). Vînzările licite — de mîncare şi băuturi nealcoolice — din localurile sale din Chicago, Cicero şi celelalte suburbii îi procuraseră şi ele, în perioada 1926—1930, un profit care se ridica la mai bine de un milion şi jumătate. Spălătoriile chimice se dovediseră deosebit de generoase cu coproprietarul lor: 2 873 000 de dolari, din 1928 pînă în 1930 [1]).

Deşi nu au reuşit să parcurgă în întregime nesfîrşitul ocean de hîrtii pe care navigase corabia financiară a lui Capone, anchetatorii au putut strînge destule probe pentru a justifica trimiterea lui în faţa justiţiei. Motivele: fraude fiscale, repetate încălcări ale legii contribuţiilor directe, ale taxelor vamale, în valoare totală de 8—13 milioane de dolari.

ŞAIZECI ŞI OPT CAPETE DE ACUZARE

În mai 1931, Capone înfruntă pentru prima oară un judecător care nu era dispus să se lase cumpărat. Abraham Wilkerson, în vîrstă de 34 de ani, făcea parte din grupul numeroşilor susţinători ai unui om pe care Convenţia partidului democrat avea să-l desemneze peste cîteva luni drept candidat la preşedinţie: Franklin Delano Roosevelt. Pe Wilkerson îl îngrozea în egală măsură venalitatea magistraţilor şi brutalitatea gangsterilor, mizeria victimelor crizei şi nepăsarea milionarilor, optimismul orb al lui Hoover (care se prezenta din nou în alegeri) şi haosul în care se cufundase economia americană.

Conform legii, deşi nici unul dintre cele şaizeci şi opt de capete de acuzare nu fusese infirmat de tribunal, Capone a obţinut eliberarea provizorie, pe o cauţiune de 50 000 de dolari, în aşteptarea procesului. Acesta începu la 4 octombrie şi dură exact două săptămîni. Armatei permanente de avocaţi şi jurisconsulţi care-l serveau pe Capone i se adăugară numeroşi alţii, astfel încît 83 de somităţi ale baroului american îl apărară cu pricepere, fantezie şi tenacitate de-a lungul frămîntatelor dezbateri din sala tribunalului nr. 6 [2]).

La un moment dat, argumentele invocate de ei păreau atît de convingătoare, încît o mare parte a opiniei publice căpătase convingerea că „Al" va ieşi basma curată şi de data aceasta. Ziarul „Chicago Herald and Examiner" pregătise chiar o ediţie specială, cu un titlu pe toată pagina: „Capone triumfă!" Dar de

data aceasta, triumful aparţinea justiţiei. Wilkerson nu se lăsă impresionat de pledoarii şi, în ciuda insistenţelor unuia dintre cei doi asesori ai săi (un anume Adams, care figura de mult pe listele de „salariaţi" ai lui Capone), pronunţă sentinţa de condamnare : unsprezece ani de detenţiune grea.

Capone, deşi neplăcut surprins, cu atît mai mult cu cît i se respinsese şi cererea de punere în libertate provizorie, nu-şi pierdu cumpătul. El îşi punea speranţele în apelul pe care-l introduseseră imediat avocaţii săi şi care se rejudecă în mai 1932.

Dar, între timp, în viaţa politică şi socială a Statelor Unite avuseseră loc transformări importante. În noiembrie 1931, Roosevelt obţinuse o victorie zdrobitoare în alegeri, împotriva rivalului său republican, Herbert Hoover, care intrase în Casa Albă ca „preşedintele prosperităţii" şi o părăsea ca „preşedintele ruinei". Încă din martie 1932, la propunerea lui Roosevelt, Congresul lua în discuţie respingerea celui de-al 18-lea amendament la Constituţie, care introdusese prohibiţia pe teritoriul S.U.A. Au fost suficiente cîteva luni de dezbateri pentru ca legea Volstead să fie abolită la 5 decembrie 1933 şi, prin votarea celui de-al 21-lea amendament la Constituţie, producţia şi consumul alcoolului să devină legale. Imperiul traficanţilor se prăbuşea şi, o dată cu el, dispăreau şi imensele resurse financiare care le permiteau să corupă autorităţile

O magistratură înţărcată de dulcele lapte al mitei nu putea fi binevoitoare faţă de Capone. Curtea de apel din Chicago i-a respins acţiunea şi a confirmat verdictul lui Wilkerson. Capone declară cu un aer spăsit celor cinci sute de reporteri care asistaseră la proces : „M-am săturat de viaţa mea de pînă acum. Pedeapsa pe care o capăt îmi va servi ca lecţie. Cînd voi ieşi din închisoare, vreau să trăiesc liniştit, alături de familia mea" [3]).

Întemniţat mai întîi la penitenciarul din Atlanta, „Al" făcu o ultimă tentativă de a-şi recăpăta libertatea, oferindu-se să servească drept intermediar între Charles Lindbergh — celebrul aviator care efectuase prima traversare solitară a Atlanticului — şi gangsterii care-i răpiseră copilul. Dar deşi Lindbergh se declară de acord, Departamentul Justiţiei se opuse acestei tranzacţii, în care vedea, pe bună dreptate, un simplu subterfugiu.

Mutat în iulie 1933 în celebra închisoare Alcatraz, situată pe o insulă în golful San Francisco, Capone avu de îndurat micile şi marile mizerii pe care i le făceau ceilalţi deţinuţi, mulţi dintre ei foşti complici ai lui O'Banion, Weiss, Moran sau ai altor concurenţi eliminaţi fără milă. Abia în 1936, cînd constatară că există riscul unei „lichidări" definitive a faimosului lor prizonier, autorităţile acceptară să-l transfere la infirmeria închisorii din San Pedro.

Eliberat înainte de termen, în 1939, pentru „bună purtare", Capone îşi respectă, după toate aparenţele, promisiunea. Îmbătrînit şi bolnav, el nu mai participă la nici o acţiune sau întreprindere cu caracter ilicit, mulţumindu-se să-şi redacteze memoriile şi să trăiască din veniturile furnizate de fabrica de carne conservată. Gangsterul nr. 1 al anilor 20 a murit în ianuarie 1947, cu numai cîteva ore înainte de încetarea din viaţă a celui care îi oferise, indirect, posibilitatea de a ajunge pe culmile gloriei : senatorul Andrew Volstead, promotorul prohibiţiei şi al legii care o consfinţise.

EPILOGUL NU S-A SCRIS ÎNCĂ

Arestarea lui Capone a marcat doar sfîrşitul unui capitol din istoria gangsterismului american şi nu al fenomenului însuşi. Acesta s-a manifestat în continuare, cu o violenţă mai mare sau mai mică, în cursul deceniilor care au urmat. Iată cîteva din episoadele mai relevante ale sîngeroasei cronici :

— la 22 iulie 1934, John Herbert Dillinger, desemnat de F.B.I. drept „inamicul public nr. 1", era secerat de o rafală de mitralieră a poliţistului Herman Hollis, după o carieră constînd din jefuirea a şaptezeci şi două bănci şi uciderea a nouăsprezece bărbaţi şi femei ;

— la 10 aprilie 1935 era împuşcat gangsterul „Baby Face" (mutră de prunc) Nelson, un asasin sadic, care-l omorîse printre alţii şi pe poliţistul Hollis, „executorul" lui Dillinger ;

— la 28 decembrie erau condamnaţi la muncă silnică pe viaţă soţii George şi Kathryn Kelly, autorii cîtorva zeci de răpiri de persoane ;

— la 6 august 1936 cădeau sub gloanţele poliţiei Kate Barker şi fiul ei Fred, şefii unei bande care terorizase ani de zile întregul Vest Mijlociu.

Poate însă că momentul cel mai important dintre toate a fost cel de la începutul lui 1934 cînd, la un hotel din New York, s-a constituit vestitul „sindicat al crimei", „Murder Incorporated", alcătuit iniţial din Lucky Luciano, boss-ul traficului de droguri, Abner Zwillman, şeful lumii interlope din New Jersey, Meyer Lansky şi Buggsy Siegel, asociaţi la conducerea unei bande specializate în represalii, Frank Costello, dictatorul sălilor de joc legale şi al tripourilor clandestine de pe întreg cuprinsul ţării, Albert Anastasia, omul fără autorizaţia căruia nici un vas nu putea fi descărcat în docurile newyorkeze etc., etc.

Abia atunci cînd radioul şi televiziunea americană au retransmis, în 1950 şi 1951, şedinţele publice ale comitetului de anchetă prezidat de senatorul Estes Kefauver, a fost admisă, în mod oficial, existenţa „sindicatului crimei", pe care Edgar Hoover, şeful F.B.I.-ului, îl tratase totdeauna ca pe „o gogoriţă a liberalilor". În anii din urmă, conducerea a fost preluată de reprezentanţii Mafiei, a cărei sucursală americană, „Cosa Nostra", alimentează permanent cu „materiale senzaţionale" ziarele de peste Ocean.

În momentul de faţă, specialiştii în materie apreciază că, după războiul din Vietnam şi discriminarea rasială, proporţiile criminalităţii reprezintă cea de-a treia plagă a Statelor Unite. Iată ce scria în această privinţă „Task Force Report on Organised Crime" — darea de seamă întocmită de o comisie de anchetă numită de preşedintele Johnson:

„Criminalitatea organizată afectează vieţile a milioane de oameni. Dar, datorită felului cum ştie să rămînă invizibilă, mulţi, poate cei mai mulţi dintre concetăţenii noştri, nu îşi dau seama de primejdia care-i pîndeşte... Criminalii de astăzi, care au luat locul gangsterilor din era prohibiţiei, au ajuns nu numai să domine aproape toate sectoarele de activitate, ci şi să corupă extrem de numeroşi reprezentanţi ai autorităţilor, obţinînd, în schimbul banilor, indulgenţă şi impunitate" [4]).

(Sfîrşit)

---

[1]) Kenneth Allsop : *The Bootleggers*, Ed. Bantam Books, New York, 1958.

[2]) W. B. Wind : *Great Causes, Great Criminals*, Ed. Doubleday, New York, 1961.

[3]) André Valmont : *„L'Amérique face aux gangs*, Ed. Saint-Clair, Paris, 1966.

[4]) *The Sunday Times Magazine*, 11 august 1968.

reflector

LEXICUL INTERNAŢIONAL AL SOLURILOR

Experţi din diferite ţări au elaborat un dicţionar internaţional pentru ştiinţa solurilor. Rod al multor ani de muncă şi al colaborării a sute de specialişti, dicţionarul a fost prezentat la al 9-lea Congres internaţional al ştiinţei solului, care a avut loc recent la Adelaida (Australia).

Dicţionarul cuprinde cuvinte ca „luvisols", care provine de la latinescul „luo"— a spăla ; „ermosols", din latinescul „eremus", care înseamnă dezolat şi sugerează pustiul ; „xerosols", din grecescul „xeros"—uscat ; „cernoziom", pămînt negru, provine din limba rusă, la fel ca „podzol", care desemnează un teren cuprinzînd un strat de cenuşă albă.

Cel mai adesea, termenii aparţin literaturii de specialitate, însă alteori a fost necesar să fie inventaţi. În fiecare caz s-a căutat să se rezume, printr-un singur cuvînt uşor de reţinut, un ansamblu de caracteristici proprii solurilor similare în diferite regiuni ale lumii. Acest lexic internaţional va pune capăt confuziei rezultată din faptul că aceleaşi soluri sînt uneori cunoscute sub diferite nume, în timp ce o aceeaşi denumire este aplicată unor soluri diferite.

DISTRIBUITOR AUTOMAT DE ZIARE

După o informaţie furnizată de U.N.E.S.C.O., recent a fost prezentat la Paris prototipul unui distribuitor automat de cotidiene. Acest aparat, a cărui exploatare efectivă urmează să înceapă la sfîrşitul anului, va fi capabil să furnizeze zece ziare diferite, indiferent de preţ sau număr de pagini.

62 DOSARE DE CORUPŢIE

În Vietnamul de sud, „ministrul informaţiilor" a ordonat suspendarea provizorie a trei ziare pentru că au publicat articole despre corupţia care domneşte în rîndurile autorităţilor de la Saigon. Este vorba de ziarele „Saigon Moi", „Dong Noi" şi de cotidianul în limba engleză „Saigon Post". În articolele incriminate se afirma că există 62 de dosare cuprinzînd detalii asupra afacerilor necinstite în care sînt amestecate personalităţi guvernamentale şi militare ale administraţiei din Vietnamul de sud.

RADIOCARBONUL „clepsidra planetei"

dr. Willard F. Libby
membru al Academiei de Științe din S.U.A., laureat al Premiului Nobel pentru chimie

„Clepsidra planetei", iată ce este izotopul radioactiv al carbonului denumit de savanți „carbonul 14". El a fost produs în cursul ultimilor 50 000 de ani, într-un ritm aproape constant, în straturile superioare ale atmosferei, de unde coboară, lent, spre sol, așa cum cad grăunțele de nisip prin orificiul clepsidrei. Toate organismele vii conțin „carbon 14" produs recent, pe care-l înghit o dată cu hrana. Cînd o vegetală sau un animal moare, la organismul său nu se mai adaugă „carbon 14". Din acel moment, cantitatea aflată în organism începe să se dezintegreze și să măsoare timpul ce se scurge, minut cu minut. Stabilind cît anume „carbon 14" subzistă într-un vestigiu vegetal, animal sau mineral, se poate stabili vechimea acestuia, calculîndu-se anii scurși din momentul suspendării vieții lui prin diferența dintre radioactivitatea „carbonului 14" din el și aceea a unui organism viu de același fel. Procedeul nu este simplu : el implică transformarea carbonului într-un gaz, fie prin combustie, fie printr-o serie de operații chimice și evaluarea dezintegrării „carbonului 14" în gazul astfel obținut.

Natura produce fără încetare radiocarbon, ca urmare a iradierii aerului de către razele cosmice. Radiocarbonul are o durată medie de viață de 8 000 de ani și o perioadă (semi-viață radioactivă) de aproximativ 5 700 de ani ; o bună parte din radiocarbonul care se află în ființele vii a fost produsă în timpurile preistorice. Dacă se ia drept element de referire radiocarbonul, istoria scrisă este recentă : cele mai vechi documente istorice nu ating nici măcar un ciclu al radiocarbonului (8 000 ani + 5 700 ani = 13 700 ani). În schimb, durata vieții radiocarbonului este foarte scurtă în comparație cu vîrsta Pămîntului ; se evaluează vîrsta Pămîntului la aproximativ 5 miliarde de ani. Din această cauză, „carbonul 14" nu prezintă interes din punct de vedere al erelor geologice, dar este foarte important pentru studierea istoriei, relativ recente, a omului.

Iată ce se întîmplă : în straturile mai ridicate ale atmosferei, la altitudini de aproximativ 16 000 de metri, razele cosmice transformă azotul în „carbon 14". Prin combustia carbonului în aer se formează gaz carbonic, care continuă să conțină atomi radioactivi, „carbon 14". În cursul procesului de fotosinteză, vegetalele absorb din aer radiocarbonul produs de razele cosmice. Apoi, ființele vii mănîncă vegetalele și, în felul acesta, devin radioactive, fixînd în organismul lor „carbonul 14" pe care l-au găsit în hrană.

Dar deosebit de important pentru stabilirea datei cu ajutorul radiocarbonului este faptul că relația aceasta indirectă a ființelor vii cu razele cosmice nu durează decît atîta vreme cît ele se hrănesc, căci numai în această perioadă ele absorb și asimilează radiocarbonul. Atomii radiocarbonului, prezenți în organismul lor, au deja, în medie, 8 300 de ani vechime în momentul cînd sînt asimilați și s-au aflat în aer, sub formă de gaz carbonic, la suprafața pămîntului sub formă de vegetale sau, și mai probabil, la marile adîncimi ale oceanului, sub formă de soluție.

În timpul acestor mii de ani, vînturile au dispersat radiocarbonul, curentele oceanului l-au amestecat ; în felul acesta, cu toate că intensitatea radierii cosmice sporește mult în funcție de latitudine — ea este mult mai puternică la poli decît la Ecuator — repartiția radiocarbonului la suprafața pămîntului e uniformă.

Constatăm, într-adevăr, că în natură substanțele vii — cum ar fi lemnul arborilor sau carnea, sau indiferent ce altă substanță, de indiferent ce specie și din indiferent ce loc — conțin toate aceeași cantitate de radiocarbon per unitate de masă și per gram de carbon. Aceasta înseamnă că concentrarea în radiocarbon a carbonului din substanțele vii este aceeași în întreaga lume și pentru toate speciile.

Stabilirea unei date arheologice cu ajutorul radiocarbonului se bazează pe acest principiu fundamental : de îndată ce o ființă moare, ea încetează să se hrănească și, în consecință, să absoarbă radiocarbon. Pe de altă parte, toate substanțele radioactive au drept caracter comun faptul că se dezintegrează, dispar și se transformă. În cazul radiocarbonului, această transformare se produce în ritm de 50 la sută la fiecare 5 700 de ani și are drept rezultat renașterea azotului din care a fost produs, inițial, carbonul, inclusiv „carbonul 14". În cursul acestei transformări, atomul radiocarbonului emite o radiere care permite să i se constate decesul. Dacă plasăm, de exemplu, într-un contor gaz carbonic obținut prin arderea unei bucăți de lemn, avem posibilitatea să sesizăm dispariția atomilor de carbon, în momentul în care ei revin la starea de azot, sub forma unor sunete ritmice.

Sînt necesare cam 4 miliarde de atomi de radiocarbon pentru a obține o dezintegrare pe minut, căci durata de viață medie a radiocarbonului este de 8 300 de ani, adică 4,4 miliarde de minute. Trebuie să avem deci 4,4 miliarde de atomi de radiocarbon pentru a obține în contorul nostru o radiație sesizabilă.

În mod normal, noi luăm 20—30 grame de materie destul de bogată în carbon, dar pentru unele obiecte examinate se poate sacrifica și o cantitate mai importantă. În schimb, este posibil ca uneori să ne mulțumim cu eșantioane care, altminteri, nu ar fi de nici o utilitate. De exemplu, am stabilit data manuscriselor de la Marea Moartă — este vorba de Cartea lui Isaiia — folosind pînza de in în care ele erau învelite. Nu am dus lipsă de materiale cu o vechime de pînă la 3 700 de ani asupra cărora am putut verifica exactitatea metodei. Din toate verificările a rezultat că metoda este mai sigură decît oricare alta, aproximația fiind, cu aju-

Această statuetă funerară are peste 3 300 de ani. A fost sculptată în lemn de cedru, după imaginea mumiei lui Tutankamon (1361—1342 î.e.n.) și face parte din fabuloasa comoară — peste 2 000 obiecte — depusă în mormîntul faraonului. Cu ajutorul „carbonului 14" i s-a stabilit autenticitatea

Articolul reputatului savant american Willard F. Libby, din care reproducem alăturat extrase, a apărut în publicația „Le Courrier", editată de U.N.E.S.C.O.